

บรรณานุกรม

หนังสือ

- การฝึกหัดครู, กรม. กระบวนการฝึกประสบการณ์ครู พุทธศักราช 2529. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2528.
- ____. หลักสูตรวิทยาลัยครูพุทธศักราช 2530 สาขาวิชาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.
- ____. คณะกรรมการพิจารณาทุนอุดหนุนการวิจัย. การวิจัยด้านการฝึกหัดครูและการวิจัย
ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครู. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ.
2525 - 2529. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา, 2525.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะครุศาสตร์. ประสบการณ์วิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- ดวงเดือน ทัศนพานวิน. การวิจัยขั้นสูงทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบัน
วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- ธีระพร อูวรรณไธ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2529.
- ปทีป เมธาคูณวุฒิ. ครุศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2530.
- วิจิตร ศรีสะอาด. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาศึกษาศาสตร์หน่วยที่ 8-15. นครบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2524.
- สถิตย์ นิยมญาติ. จิตวิทยาสังคม. โอเดียนสโตร์, 2524.
- สิทธิโชค วรานันต์สกุล. ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนัก
พิมพ์พิทักษ์อักษร, 2532.
- สมหวัง วิชิยานุวัฒน์. การประเมินโครงการ : หลักการและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพ
มหานคร : โอเดียนสโตร์, 2524.

บทความ

- ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. "ระบบการศึกษาไทยในอนาคต." วารสารการศึกษาแห่งชาติ 15 (มิถุนายน - กรกฎาคม 2524) : 1 - 15.
- จิตยา สุวรรณะภักย์. "ทฤษฎีทัศน์คติและจุดอ่อนของแต่ละทฤษฎี." วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ 4 (เมษายน 2520) : 589 - 608.
- ธีระพร อุวรรณโณ. "การวัดทัศนคติ : ปัญหาในการใช้เพื่อทำนายพฤติกรรม." วารสารการวัดผลการศึกษา 19 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2528) : 15 - 39.
- พจน์ สะเพียรชัย. "แนวโน้มของการฝึกหัดครูไทย." เอกสารโรเนียว.
- พะยอม แก้วกำเนิด. "ประสบการณ์การศึกษาคุณงานในด้านการฝึกหัดครูประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน." ครูปริทัศน์ 8 (มิถุนายน 2526) : 48 - 59.
- ล้วน สายยศ. "ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนทดสอบวัดเจตคติแบบทอร์สตัน แบบลิเคอร์ท และแบบออสกุล." วารสารการวัดผลการศึกษา 19 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2528) 40 - 45.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "การวัดและการวิจัยทัศนคติที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ." วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ 1 (2531) : 62 - 81.
- สายหยุด จำปาทอง. "บทบาทของวิทยาลัยครูในสังคมไทย." วิทยาจารย์ 11 (พฤศจิกายน 2530) : 16 - 25.
- สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม. "โครงการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพของคณะครุศาสตร์." วารสารครุศาสตร์ 13 (กรกฎาคม - กันยายน 2527) : 38 - 51.
- อ้อตโต เจ ชิปลา. "คำถามบางคำถามซึ่งท่านควรจะคำนึงถึงในการสังเกตการสอน เพื่อช่วยในการวิเคราะห์สถานการณ์." เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 205. เรื่อง โครงการปรับปรุงการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2521 : 93 - 94.

เอกสารอื่น ๆ

- การฝึกหัดครู, กรม. "รายงานการวิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการฝึกหัดครูที่สอนในระดับประถมศึกษา." กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2525.

- กรมฝึกหัดครู, กรม. "รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาหาสมรรถวิสัยของครูประถมศึกษาที่ต้อง
การ." กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2523.
- เกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์. "คู่มือการฝึกอบรม." กรุงเทพมหานคร :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520.
- ขอนแก่น, มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์. "คู่มือการฝึกสอน." ขอนแก่น : คณะศึกษา
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2525.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. "แนวทางใหม่ของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู."
เอกสารประกอบการสัมมนาระหว่างวันที่ 11 - 24 สิงหาคม 2524.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์. "คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ปีการศึกษา 2527."
กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- ____. "รายงานการสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต." หน่วยฝึกประสบการณ์
วิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ____. "รายงานการสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง
และนิสิต." หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2528.
- แฉล้ม ลิ้มปิจักร. "การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาวิทยาลัยครู
กลุ่มนครหลวงที่มีภูมิหลังต่างกัน." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถ
ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- เชียงใหม่, มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์. "คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ." เชียงใหม่
: สำนักฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.
- นิคม ตั้งคะนิพน. "รูปแบบการประเมิน ประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม สาขามัธยมศึกษา."
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2528.
- ปทีป เมธาคณวุฒิ. "รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการและความสามารถของครู
ที่จบจากคณะครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง สังกัดทบวงมหา
วิทยาลัย." กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ. "รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาทัศนคติต่อการประหยัดพลังงาน." กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- ปานตา ใช้เทียมวงศ์ และสมจิต ชิวปรีชา. "รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย." กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์, 2525.
- ปิยะชาติ แสงอรุณ. "การเปรียบเทียบปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ระยะเวลาฝึกและหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนิสิตภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย." กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาศิลปศึกษา, 2526. (อัดสำเนา)
- รุจีร์ ภู่อาระ. "การปรับตัวในการฝึกสอน ความวิตกกังวลในการฝึกสอน ทัศนคติต่อการฝึกสอน และทัศนคติต่ออาชีพครู ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ก่อนออกและหลังออกฝึกสอน." กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาทดสอบและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2527. (อัดสำเนา)
- วัจน บุญวานิช. "การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครูของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ในภาคการศึกษาที่ 5." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509.
- ศรีนครินทร์วิโรฒ, มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์. "คู่มือนิสิตฝึกสอนและบันทึกประจำวัน." กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ, 2527.
- สงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์. "คู่มือการฝึกงาน." ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2523.
- สมาน อัสวภูมิ. การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่อง "การนิเทศแบบคลินิก สำหรับครูมัธยมศึกษา." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- สมหวัง นิธิยานูวัฒน์ และนิยะดา ศรีจันทร์. รายงานการวิจัยเรื่อง แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครู." กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- สายหยุด จำปาทอง. "สภาพปัจจุบัน ปัญหา และการพัฒนาคุณภาพ การฝึกหัดครู." เอกสารประกอบการบรรยายในวิชาการสัมมนาระดับคณาจารย์บัณฑิตด้านหลักสูตรและการสอน 11 ธันวาคม 2529 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุจริต เพียรชอบ และอัจฉรา ประไพตระกูล. "รายงานการวิจัยเรื่อง ความต้องการนิเทศ
การฝึกสอนของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย." กรุงเทพมหานคร :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- สำราญ มีখনอน. "การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพครูของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา." วิทยา
นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2511.
- สำเร็จ ประเสริฐสุข. "การวิเคราะห์การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันฝึกหัดครูใน
กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- เสรี ลาชโรจน์. "การศึกษาทัศนคติของนิสิตชั้นปีที่ 4 ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร
บางแสน และปทุมวัน ปีการศึกษา 2505." ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
ประสานมิตร, 2505.
- โสติถิผล มีทรัพย์. "องค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจและความมั่นใจในการเลือกเรียนครูของนิสิต
วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน บางแสนและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย."
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ประสานมิตร, 2513.
- เสริมพงศ์ หงส์พันธุ์. "รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพตามความคาดหวังของผู้บริหาร และ
อาจารย์นิเทศก์ในกลุ่มวิทยาลัยครู ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2524.
- อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ. "ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตคณะครุศาสตร์
ปีการศึกษา 2520." กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2522.

Books

- Adams, Harold P. and Dicky, Frank G. **Basic Principles of Student Teaching.** New York : American Book Co; 1956.
- Ajzen, I. and Fishbein, M. **Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior.** New Jersey : Prentice - Hall, 1980.
- Cohen, Helen A. **The Nurse's for professional Identity.** California : Addison-Wesley Publishing Company, 1981.
- Festinger, L.A. **Theory of Cognitive Dissonance.** Stanford Calif : Stanford University Press, 1965.
- _____. **Behavioral support for Opinion Change.** Public Opinion Quart, 1964.
- Fishbein, M. and Ajzen, I. **Belief, Attitude, Intention And Behavior : An Introduction to Theory and Research.** Addison - Wesley Publishing Company, Inc; 1975.
- Freedman, I., Carlsmith, M and Sears, D. **Social Psychology.** 2nd ed. New Jersey : Prentice Hall, 1974.
- Greenwald, A.G. **Psychological Foundation of Attitude.** New York : Academic Press, 1968.
- Hovland, C. and Rosenberg, M. **Summary and Far the Theoretical Issues.** In C. Hovland and M. Rosenberg (Eds.) **Attitude Organization and Change.** New Haven : Yale University Press, 1960.
- Insko, Chester A. **Theories of Attitude Change.** New York : Appleton - Century - Crafts Division of Meredith Corporation, 1967.
- Kiesler, C.A., Collins, B.E. and Miller, N. **Attitude Change.** New York : John Willey, 1965.
- Krippendorff, Klans. **Content Analysis : An Introduction to Its Methodology.** London : Sage Publication, 1981.

- Lewin, Kurt. "Group Decision and Social Change." In. Newcomb, T.M. and Hartley, E.L (Eds) *Reading in social Psychology*. New York : Holt, 1947.
- McGuire, W.T. "The Nature of Attitudes and Attitude Change" in Lindzey. G and Aronson. E (Eds). *The Handbook of Social Psychology*. Massachusetts : Addison - Wesley Publishing Company, 1969.
- Miller, G. Rand Burgoon, M. *New Techniques of Persuasion*. New York : Harper & Row Publishers, 1973.
- Newcomb, T.M. *The Acquiasance Process*. New York : Holt Rinehart and Winston, Inc, 1961.
- Pires, Edward A. *Student Teaching in Primary teacher Training Institution in Asia*. Bangkok : Unesco Regional Office of Education in Asia, 1969.
- Sherief, M. and Hovland, C. *Social Judgement : Assimilation and Contrast Effect in communication and Attitude Change*. New Heaven : Yale University Press, 1961.
- Sherief, C. and Sherief, M. *Attitude, Ego - Involvement and Change*. New York : John Wiley and son, 1967.
- Sherief, C., Sherief, M and Nebergall R.E. *Attitude and Attitude Change : The Social - Judgement and Involvement Approach*. Philadelphia : W.B. Saunders Company, 1965.
- Triandis, H.G. *Attitude and Attitude Change*. New York : John Wiley and Sons, Inc., 1971.

Articles

- Amidon, E.J., Kies, K.M., and Palisi, A.T. "Group Supervision : A Technique for Improving Teaching Behavior." *The National Elementary School Principal* 45 (April 1966) : 54 - 58.
- Anglin, Leo W. Thomas Fox, G and Vere Devault, M. "A Framework for Discussing Different Approaches to Teacher Education." *Improving College and University Teaching* 1 (January 1981) : 28 - 33.
- Applegate, T.H. and Thomas J. Lasley. "Cooperating Teachers' Problem with Preservice Field Experience Student" *Journal of Teacher Education* 33 (March - April 1982) : 15 - 18.
- Ashton, Patricia and Crocker, Linda. "Systematic Study of Planned Variations: The Essential Focus of Teacher Education Reform." *Journal of Teacher Education* 50 (May - June 1987) : 16 - 19
- Baldwin, Edith E. "Theory VS. Ideology in the Practice of Teacher Education." *Journal of Education* 36 (January - February 1987) : 16 - 19.
- Bardwell, Rebecca. "Feedback : How does It Function ?." *Journal of Experimental Education* 50 (Fall 1981) : 4 - 9.
- Blase, Joseph J., Strathe, Marlene I. and Pajak, Edward F. "A Theory of Teacher Performance : Preservice and Inservice Implications." *Contemporary Education* 57 (Spring 1986) : 138 - 143.
- Bloom, Benjamin S. "The Search for Methods of Group Instruction as Effective as One - to One Tutoring." *Educational Leadership* 42 (May 1984) : 4 - 17.

- Braskamp, Larry A., Ory, John C., and Pieper, David M. "Student Written Comments : Dimensions of Instructional Quality." *Journal of Educational Psychology* 73 (February 1981) : 65-70.
- Brim, Burl J. "Attitude Change in teacher Education Student." *The Journal of Educational Research* 59 (July - August 1966) : 441 - 445.
- Cartwright, William H. "Improving the Preparation of Teacher." *Educational Forum* 28 (January 1964) : 187 - 197.
- Centra, John A. "Effectiveness of Student Feedback in Modifying College Instruction." *Journal of Educational Psychology* 65 (December 1973) : 396 - 401.
- Chrisco, Ingrid M. "Peer Assistance Works." *Educational Leadership* May 1989 : 31 - 32.
- Cruickshank, Donald R., Kenedy, John J., and Karmos, Ann H. "The Role of Significant Others During the Student Teaching Experience." *Journal of Teacher Education* 28 (September - October 1977) : 51 - 55.
- Egbert, Robert L, "The Practice of Preservice Teacher Education" *Journal of Teacher Education* (January-February 1985) : 16-21.
- Erdman, Jean I. "Assessing the Purposes of Early Field Experience Programs." *Journal of Teacher Education* 34 (July - August 1983) : 27 - 31.
- Glassberg, Sally, and Sprinthall, Norman A. "Student Teaching : A Developmental Approach." *Journal of Teacher Education* 31 (March - April 1980) : 31 - 38.
- Heider, F. "Attitude and Cognitive Organization." *Journal of Psychology* 21 (1946) : 102 - 112.

- Hodges, Card. "Implementing Methods : If you Can't Blame the Cooperating Teacher Who Can You Blame?." *Journal of Teacher Education* 33 (November -December 1982) : 25 - 29.
- Hovland, C.I and Weiss W. "The Influence of Course Credibility on Communication Effectiveness." *Public Opinion Quarterly* 15 (Summer 1952) : 635 - 650
- Janis, I.L, and Feshbach, S. "Effects of Fear Arousing Communication." *Journal of Abnormal and Social Psychology* 48 (1953) : 78 - 92
- Kochler, Virginia. "Research on Preservice Teacher Education." *Journal of Education* (January - February, 1985) : 23 - 28.
- Mandeville, Garrett Kand Rivers, Janelle. "Is the Hunter Model a Recipe for Supervision?" *Educational Leadership* 46 (May 1989) : 39 - 43.
- Mc Faul, Shirley A., and Cooper, James M. "Peer Clinical Supervision in an Urban Elementary School." *Journal of Teacher Education* 34 (September - October 1983) : 34 - 38.
- Mc Faul, Shirley A., and M., James. "Peer Clinical Supervision : Theory VS. Reality." *Educational Leadership* 41 (April 1984) : 5 - 9
- Murray, Frank B. "Goals for the Reform of Teacher Education : An Executive Summary of The Holmes Group Report" *Phi Delta Kappan* (September 1986) : 28 - 31.
- Raney, Patricia and Robbins Pan "Professional Growth and Support through Peer Coaching" *Educational Leadership* (May 1989) : 35 - 38.
- Rickman, L.M. and John, Hollowell, "Some Cause of Student Teacher Failure." *Improving College and University Teaching* 29 (Fall 1981) : 176 - 179.

- Rosenburg, M.J. "A Structional Theory of Attitude Dynamics." The Public Opinion Quarterly 24 (Spring 1960) : 322.
- Scott, W.A, "Attitude Change Through Reward of Verbal Behavior." The Journal of Abnormal and Social Psychology 55 (August 1957) : 72 - 75.
- Short, Edmund C. "Curriculum Decision Making in Teacher Education : Policies, Program Development, and Design." Journal of Teacher Education (July - August 1987) : 2 - 12.
- Tuckman, Bruce W. "Feedback and the change Process." Phi Delta Kappan 57 (January 1976) : 341 - 344.
- Tuckman, Bruce W., and Yates, Dorit. "Evaluating the Student Feedback Strategy for Changing Teaching Style." Journal of Educational Research 74 (November - December 1980) : 74 - 77.
- Watts, Doyle. "A School of Pedagogy : Teacher Education's Model for Excellence." Contemporary Education 57 (spring 1986) : 126 - 129.
- Webb, Noreen M. "Peer Interaction and Learning in Cooperative Small Groups." Journal of Educational Psychology 74 (October 1982) : 642 - 655.
- Weiss, W. And Fine, B.J. "The Effect of Induced Aggressiveness on Opinion Change." The Journal of Abnormal and Social Psychology 52 (May 1956) 109 - 144.
- Zimpher, Nancy L, de Voss, Gary G. and Nott, Deborah L, "A Closer Look at University Student Teacher Supervision." Journal of Teacher Education 31 (July - August 1980) : 11 - 15.

Other Materials

- Blackell Tommie. Ruth Borough. "A Study of Attitude Change of Preprofessionals in the Teacher Education Program at The University of Montevallo Before and After." Dissertation Abstracts International 48 (April 1988) : 3715 - A.
- Chanita Rukspolmuang. "A Study of Attitudes of Faculty-of-Education Students in Selected Thai Universities Toward the Teaching Profession." Ph.D. dissertation, Michigan State University, 1980.
- Dawson Jack L. "Clinical and Nonclinical Supervision of Student Teachers." Dissertation Abstracts International 43 (February 1983) : 2638 - A.
- Dran Brenda. "Trainee Uses of Reciprocal Peer Supervision and of Faculty Supervision in Psychotherapy Training." Dissertation Abstracts International 44 (July 1983)L 111 - A.
- Eklund Nanette Jane. "Elementary Pre - Service Teacher's Attitude Change Across an Education Sequence : A Two year study." Dissertation Abstracts International 44 (February 1984) : 2132 - A.
- Glassberg Sally. "Peer Supervision for Student. Teachers : A Cognitive - Developmental Approach to Teacher Education." Dissertation Abstracts International 38 (April 1978) : 6068 - A.
- Hunt Gary William. "A Comparison of Two Models fo Teacher Education : Change in Attitude, Philosophy and Content Knowledge." Dissertation Abstracts International 42 (November 1981) : 1696 - A.

- Oana, Robert G. "An Analysis of the Use of Minnesota Teacher Attitude Inventory in a Pre Service in Children Education." Dissertation Abstracts International 27 (July 1966) : 979 - A.
- Palcep Methakunvudhi. "A Strategy for Generating Competencies in a Competency - Based teacher Education Program." Dissertation, The University of Texas at Austin, 1980.
- Smith Gwern Cornelins. "A Study of Change in Selected Student Teachers' Attitude During the Student Teaching Experience." Dissertation Abstracts International 45 (September 1984) : 1346 - A.
- Sucharit Pienchob. "A Proposed Program of Pre Student Teaching Professional Laboratory Experiences For Secondary Education Student in the Faculty of Education Chulalongkorn University." Doctoral dissertation, The University of Indiana, 1970.
- Webb Clark D and Others. "Exploratory Field Experiences in Teacher Education." A Summary Report of the Commission on Exploratory Field Experiences of the Association of Teacher Educator, 1981.
- Wilson Craig Allen "The Effect of Microteaching and Early Field - Based Experience on the Attitude of Elementary Preservice Teachers toward Teaching Science using Activity Based Methods" Dissertation Abstracts International 49 (June 1989) : 7129 - A.
- Yates Janet A. "The Effects of Peer Feedback and Self - Monitoring on Student Teachers' Use of Specific Praise." Dissertation Abstracts International 43 (January 1983) : 2321 - A.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

แบบวัดเจตตต่อวิชาชีพรู

และ

ผลของข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเจตตต่อวิชาชีพรูเบื้องต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

แบบสอบถามต่อไปนี้ เป็นแบบสำรวจความเชื่อบางประการของนักศึกษาครูที่มีต่อวิชา
ชีวเคมี

จึงขอให้ท่านได้อ่านข้อความในแต่ละข้อความ ในแต่ละตอนแล้วช่วยตอบแบบสอบถาม
ตามความเชื่อ และหรือความคิดเห็นของท่าน ไข่มากที่สุด โดยไม่ต้องวิตกกังวลว่า ข้อมูลที่
ท่านตอบมานี้จะส่งผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด เพราะจะเก็บไว้เป็นความลับโดย
จะนำผลไปใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการฝึกหัดครูเท่านั้น

ขอขอบคุณในความร่วมมือจากท่าน

บุหงา วัฒนะ

นิสิตคุรุศึกษบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
3.	ญาติของข้าพเจ้าคิดว่าในอนาคตข้าพเจ้าควรประกอบอาชีพครู.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
4.	อาจารย์ของข้าพเจ้าคิดว่าในอนาคต ข้าพเจ้าควรประกอบอาชีพครู.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
5.	เพื่อนของข้าพเจ้าคิดว่าในอนาคตข้าพเจ้าควรประกอบอาชีพครู.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 5

สถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง อ่านข้อความในแต่ละข้อความ แล้วเลือกขีด X ลงในช่อง [ ] หรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริงของท่าน

- เพศ
[ ] ชาย [ ] หญิง
- ท่านเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โปรแกรม.....
- ท่านสอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนเฉลี่ย = ...
- ท่านเคยสมัครสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยหรือไม่
[ ] เคย [ ] ไม่เคย
- ถ้าท่านเคยสมัครสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ท่านได้เลือกคณะศึกษาศาสตร์หรือคณะครุศาสตร์ ไว้ด้วยหรือไม่
[ ] เลือก [ ] ไม่ได้เลือก

6. ถ้าท่านเลือกคณะศึกษาศาสตร์หรือคณะครุศาสตร์ ท่านได้เลือกคณะดังกล่าวไว้ในอันดับที่เท่าใด
- 1 2
- 3 4
- 5 6
7. ในการเลือกศึกษาต่อในวิทยาลัยครู ท่านได้รับข้อคิดเห็นหรือคำแนะนำจาก
- บิดามารดา ญาติพี่น้อง
- ครู - อาจารย์ เพื่อน ๆ
- ตัดสินใจเอง อื่น ๆ โปรดระบุ.....
8. ปัจจุบันท่านศึกษา ในวิชาเอกการประถมศึกษาเป็นปีที่
- 3 4
9. ท่านเคยดำรงตำแหน่งต่อไปนี้หรือไม่ (กาได้มากกว่า 1 แห่ง)
- ประธานนักเรียน/นักศึกษา รองประธานนักเรียน/นักศึกษา
- หัวหน้าชั้น/รองหัวหน้าชั้น หัวหน้า/รองหัวหน้ากลุ่มกิจกรรม
- ไม่เคยดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มใด ๆ เลย
10. ท่านมีญาติเป็นครูหรือไม่
- มี ไม่มี
11. ท่านเคยมีประสบการณ์ในการสอนมาก่อนที่จะเข้าศึกษาในสถานศึกษานี้หรือไม่
- เคย ไม่เคย
12. บิดามารดาของท่านมีรายได้รวมเดือนละ.....บาท
13. ในกรณีที่ท่านอาศัยอยู่กับผู้อุปการะ ผู้อุปการะของท่านมีรายได้รวมเดือนละ.....บาท
14. ท่านได้รับเงินเป็นค่าใช้จ่ายเดือนละ.....บาท
15. ระดับการศึกษาของบิดา
- ไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา (ปวช., ปวส./เทียบเท่า)
- ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

16. ระดับการศึกษาของมารดา
- ไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา (ปวช., ปวส./เทียบเท่า)
- ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....
17. อาชีพของบิดา
- ครู รับราชการอื่นนอกจากครู
- รัฐวิสาหกิจ เกษตรกรรม
- ลูกจ้างเอกชน อาชีพส่วนตัว
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....
18. อาชีพของมารดา
- ครู รับราชการอื่นนอกจากครู
- รัฐวิสาหกิจ เกษตรกรรม
- ลูกจ้างเอกชน อาชีพส่วนตัว
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....
19. ท่านมีพี่น้อง (รวมทั้งตัวท่าน).....คน
20. ท่านเป็นบุตรคนที่.....
21. ผู้ปกครองท่านในขณะนี้คือ
- บิดามารดา ญาติ
- อื่น ๆ
22. ท่านเกิดที่จังหวัด
- สุรินทร์ บุรีรัมย์
- ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....
23. ท่านเข้าศึกษาในโครงการครูทายาท
- ใช่ ไม่ใช่
24. ปัจจุบันมีคะแนนเฉลี่ยสะสมรวมทุกวิชา =.....
25. คะแนนเฉลี่ยสะสม เฉพาะกลุ่มวิชาที่ตน และกลุ่มฝึกประสบการณ์วิชาอาชีพครู =.....

26. ถ้าท่านจบการศึกษาจากวิทยาลัยครูเมื่อใดท่านตั้งใจจะเป็นครูหรือไม่

เป็นไปได้มากที่สุด เพราะ.....

เป็นไปได้ เพราะ.....

ค่อนข้างเห็นไปได้ เพราะ.....

ค่อนข้างเห็นไปไม่ได้ เพราะ.....

เห็นไปไม่ได้ เพราะ.....

เห็นไปไม่ได้เลย เพราะ.....

27. ถ้าท่านจบการศึกษาจากวิทยาลัยครูเมื่อใดท่านตั้งใจจะเป็นนักวิชาการทางการศึกษา หรือรับราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือไม่

เป็นไปได้มากที่สุด เพราะ.....

เป็นไปได้ เพราะ.....

ค่อนข้างเห็นไปได้ เพราะ.....

ค่อนข้างเห็นไปไม่ได้ เพราะ.....

เห็นไปไม่ได้ เพราะ.....

เห็นไปไม่ได้เลย เพราะ.....

28. ถ้าท่านจบการศึกษาจากวิทยาลัยครูเมื่อใด ท่านตั้งใจจะทำงานอิสระที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือไม่

เป็นไปได้มากที่สุด เพราะ.....

เป็นไปได้ เพราะ.....

ค่อนข้างเห็นไปได้ เพราะ.....

ค่อนข้างเห็นไปไม่ได้ เพราะ.....

เห็นไปไม่ได้ เพราะ.....

เห็นไปไม่ได้เลย เพราะ.....

29. การเป็นครูเป็นสิ่งที่

ดีมาก

ค่อนข้างไม่ดี

ดี

ไม่ดี

ค่อนข้างดี

ไม่ดีเลย

30. การเป็นนักวิชาการศึกษาหรือรับราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นสิ่งที่

- ดีมาก ค่อนข้างไม่ดี
- ดี ไม่ดี
- ค่อนข้างดี ไม่ดีเลย

31. การทำงานอิสระที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นสิ่งที่

- ดีมาก ค่อนข้างไม่ดี
- ดี ไม่ดี
- ค่อนข้างดี ไม่ดีเลย

32. ท่านคิดว่ามีใครบ้างที่จะสนับสนุนหรือคัดค้านให้ท่านประกอบหรือ ไม่ประกอบอาชีพครู

32.1 ผู้สนับสนุน

- ก. ....
- ข. ....
- ค. ....

32.2 ผู้คัดค้าน

- ก. ....
- ข. ....
- ค. ....

33. ท่านคิดว่ามีใครบ้างที่จะสนับสนุนหรือคัดค้านให้ท่านประกอบ หรือ ไม่ประกอบอาชีพนักการศึกษาหรือรับราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

33.1 ผู้สนับสนุน

- ก. ....
- ข. ....
- ค. ....

33.2 ผู้คัดค้าน

- ก. ....
- ข. ....
- ค. ....

34. ท่านคิดว่ามีใครบ้างที่จะสนับสนุนหรือคัดค้านให้ท่านประกอบ หรือไม่ประกอบอาชีพอิสระที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

34.1 ผู้สนับสนุน

- ก. ....
- ข. ....
- ค. ....

34.2 ผู้คัดค้าน

- ก. ....
- ข. ....
- ค. ....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลของข้อมูลจากการสำรวจเจตคติต่อวิชาชีวศรฐเบื้องต้น

ตารางที่ 60 แสดงการเปรียบเทียบ เจตคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพศรฐ ระหว่างนักศึกษาเพศชายกับเพศหญิง

ตัวแปรที่ศึกษา	เพศ	n	$\bar{X}$	S.D	t
เจตคติ	ชาย	90	621.42	82.89	0.00
	หญิง	292	621.41	72.56	
การคล้อยตาม กลุ่มอ้างอิง	ชาย	90	61.12	37.11	1.15
	หญิง	292	56.21	29.01	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพศรฐ	ชาย	90	3.94	1.17	1.27
	หญิง	285	3.77	1.08	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพ นักการศึกษา	ชาย	88	3.51	1.20	1.37
	หญิง	279	3.32	1.04	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพ อิสระ	ชาย	86	2.51	1.08	-2.34*
	หญิง	272	2.79	0.97	

* $p < .05$

จากตารางที่ 60 แสดงว่านักศึกษาศรฐชายกับนักศึกษาศรฐหญิงมีเจตคติต่อวิชาชีวศรฐ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพศรฐไม่แตกต่างกัน แต่มีความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพอิสระต่างกัน โดยนักศึกษาศรฐหญิงมีความตั้งใจสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 61 แสดงการเปรียบเทียบ เจตคติต่อวิชาชีวะ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครูระหว่างนักศึกษาที่เคยสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัย กับ นักศึกษาที่ไม่เคยสมัคร

ตัวแปรที่ศึกษา	การสมัครสอบเข้า มหาวิทยาลัย ของนักศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D	t
เจตคติ	เคย	251	629.25	70.64	2.66*
	ไม่เคย	135	608.14	81.05	
การคล้อยตาม กลุ่มอ้างอิง	เคย	251	57.67	30.39	0.08
	ไม่เคย	135	57.40	34.35	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพครู	เคย	248	3.87	1.12	1.34
	ไม่เคย	132	3.71	1.05	
ความตั้งใจใฝ่ประกอบ อาชีพเฝ้าการศึกษา	เคย	240	3.43	1.08	1.30
	ไม่เคย	132	3.28	1.07	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพอิสระ	เคย	237	2.70	0.96	-0.99
	ไม่เคย	126	2.80	1.07	

* $p < .05$

จากตารางที่ 61 แสดงว่านักศึกษาครูที่เคยผ่านการสมัครสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยมาก่อน จะมีเจตคติต่อวิชาชีวะแตกต่างจากนักศึกษาครูที่ไม่เคยสมัครสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยมาก่อนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาที่เคยสมัครสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยมีเจตคติต่อวิชาชีวะสูงกว่า

ตารางที่ 62 แสดงการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาชีวะ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ความตั้งใจ
ใฝ่ประกอบอาชีพครู ระหว่างนักศึกษาที่เคยสอบคัดเลือกเข้าคณะครุศาสตร์
ศึกษาศาสตร์กับนักศึกษาที่ไม่เคย

ตัวแปรที่ศึกษา	การสมัครสอบใน คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์	n	$\bar{X}$	S.D	t
เจตคติ	เคย	189	628.46	71.20	1.31
	ไม่เคย	132	617.67	74.99	
การคล้อยตาม กลุ่มอ้างอิง	เคย	189	58.65	30.62	0.63
	ไม่เคย	132	58.40	31.79	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพครู	เคย	186	3.87	1.10	0.92
	ไม่เคย	130	3.78	1.11	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพนักการศึกษา	เคย	183	3.39	1.04	1.13
	ไม่เคย	125	3.40	1.11	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพอิสระ	เคย	182	2.73	0.98	1.34
	ไม่เคย	122	2.72	1.08	

จากตารางที่ 62 แสดงว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่เคยสมัครสอบเข้าในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ กับนักศึกษาคณะที่ไม่เคยสมัครสอบเข้าคณะดังกล่าว ไม่มีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านเจตคติต่อวิชาชีวะ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หรือความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครู

ตารางที่ 63 แสดงการเปรียบเทียบ เจตคติต่อวิชาชีพครู การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ความตั้งใจ
ใฝ่ประกอบอาชีพครูระหว่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กับ นักศึกษาชั้นปีที่ 4

ตัวแปรที่ศึกษา	ระดับที่นักศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D	t
เจตคติ	ปีที่ 1	195	615.95	73.88	-1.57
	ปีที่ 4	191	627.92	75.89	
การคล้อยตาม กลุ่มอ้างอิง	ปีที่ 1	195	58.53	30.75	0.59
	ปีที่ 4	191	56.60	32.87	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพครู	ปีที่ 1	192	3.97	1.08	2.95*
	ปีที่ 4	188	3.64	1.09	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพทางการศึกษา	ปีที่ 1	190	3.50	1.06	2.21*
	ปีที่ 4	182	3.25	1.09	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพอิสระ	ปีที่ 1	188	2.74	0.94	0.13
	ปีที่ 4	175	2.73	1.06	

$P^* < .05$

จากตารางที่ 63 แสดงนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กับ ปีที่ 4 มีความแตกต่างกันในเรื่องความ
ตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครู กับความตั้งใจที่จะทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่
ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครู และใฝ่ที่จะเป็นนักการ
ศึกษา สูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4

ตารางที่ 64 แสดงการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาชีวะ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ความตั้งใจ
ใฝ่ประกอบอาชีพครู ระหว่างนักศึกษาที่เข้าโครงการครูทายาท กับนักศึกษาปกติ

ตัวแปรที่ศึกษา	ระดับชั้นนักศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D	t
เจตคติ	ครูทายาท	82	633.92	70.92	1.67
	ปกติ	300	618.35	75.88	
การคล้อยตาม กลุ่มอ้างอิง	ครูทายาท	82	62.08	33.60	1.47
	ปกติ	300	56.24	31.31	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพครู	ครูทายาท	82	4.60	1.82	9.04*
	ปกติ	294	3.60	1.07	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพนักการศึกษา	ครูทายาท	79	3.96	1.12	5.59*
	ปกติ	289	3.22	1.02	
ความตั้งใจใฝ่ ประกอบอาชีพอิสระ	ครูทายาท	75	2.40	1.12	-3.32*
	ปกติ	284	2.82	0.95	

* $p < .05$

จากตารางที่ 64 แสดงว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการครูทายาท มีความแตกต่าง
จากนักศึกษาปกติ อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 ทั้งในเรื่องความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครู
ความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพนักการศึกษาและความตั้งใจที่จะทำงานทางด้านการศึกษา แม้จะเป็น
งานเอกชนก็ตาม โดยที่นักศึกษาในโครงการครูทายาทมีความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครูและใฝ่
เป็นนักการศึกษาสูงกว่านักศึกษาปกติ แต่นักศึกษาปกติมีความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพอิสระสูงกว่า

ตารางที่ 65 เปรียบเทียบความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครูของนักศึกษา เมื่อแบ่งตามระดับคะแนนเฉลี่ย เมื่อจบชั้น ม.6

	df	SS	SS/df	F _{ratio}
ระหว่างกลุ่ม	2	5.72	2.86	2.36
ภายในกลุ่ม	377	455.38	1.20	
รวม	379	461.10		

จากตารางที่ 65 ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครู ของนักศึกษาที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยเมื่อจบชั้น ม.6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.5 แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบครั้งละ 2 กลุ่ม ด้วยวิธีของ ดันแคน พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างนักศึกษากลุ่มอ่อนกับกลุ่มเก่ง คือ นักศึกษากลุ่มเก่งจะมีความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครูสูงกว่านักศึกษากลุ่มอ่อน

ตารางที่ 66 เปรียบเทียบ เจตคติต่อวิชาชีพรู ของนักศึกษาเมื่อแบ่งตามระดับคะแนนเฉลี่ย ในขณะที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครู

	df	SS	SS/df	F _{ratio}
ระหว่างกลุ่ม	2	37407.52	18703.76	3.37
ภายในกลุ่ม	384	2130609.34	5548.46	
รวม	386	2168016.87		

จากตารางที่ 66 ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องเจตคติต่อวิชาชีพรู ของนักศึกษาที่มีระดับคะแนนเฉลี่ย ในขณะที่ศึกษาในวิทยาลัยครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.5 แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบครั้งละ 2 กลุ่ม ด้วยวิธีของ ดันแคน พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างนักศึกษากลุ่มอ่อนกับกลุ่มเก่ง คือ นักศึกษากลุ่มเก่งจะมีเจตคติต่อวิชาชีพรูสูงกว่านักศึกษากลุ่มอ่อน

ตารางที่ 67 เปรียบเทียบความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครูของนักศึกษาเมื่อแบ่งตามระดับคะแนนเฉลี่ย ในขณะที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครู

	df	SS	SS/df	F _{ratio}
ระหว่างกลุ่ม	2	22.04	11.02	9.40
ภายในกลุ่ม	377	439.06	1.16	
รวม	379	461.10		

จากตารางที่ 67 แสดงว่าความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครู ของนักศึกษาที่เรียนอ่อน ปานกลางและเก่ง มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.5 และเมื่อเปรียบเทียบครั้งละ 2 กลุ่ม ด้วยวิธีของ ดันแคน พบว่านักศึกษากลุ่มอ่อนต่างกับกลุ่มเก่ง และกลุ่มปานกลางก็แตกต่างกับกลุ่มเก่ง โดยนักศึกษากลุ่มเก่ง และกลุ่มปานกลางก็แตกต่างกับกลุ่มเก่ง โดยนักศึกษากลุ่มเก่งจะมีความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครูสูงกว่า ทั้งกลุ่มปานกลางและกลุ่มอ่อน

ตารางที่ 68 เปรียบเทียบ เจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาเมื่อแบ่งกลุ่มตามระดับคะแนนเฉลี่ย เฉพาะกลุ่มวิชาชีพครู

	df	SS	SS/df	F _{ratio}
ระหว่างกลุ่ม	2	31401.46	15700.73	2.82
ภายในกลุ่ม	384	2133315.40	5564.10	
รวม	386	2168016.87		

จากตารางที่ 68 แสดงว่า เจตคติ ต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาทุกกลุ่มไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบทีละ 2 กลุ่ม ด้วยวิธีของ ดันแคน พบว่าเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษากลุ่มที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มวิชาชีพครูต่ำ แตกต่างจากกลุ่มปานกลางและกลุ่มเก่ง

ตารางที่ 69 เปรียบเทียบ เจตคติต่อวิชาชีวเคมี ระหว่างนักศึกษาที่เคยสมัครสอบคัดเลือกเข้า คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในอันดับต่าง ๆ กัน

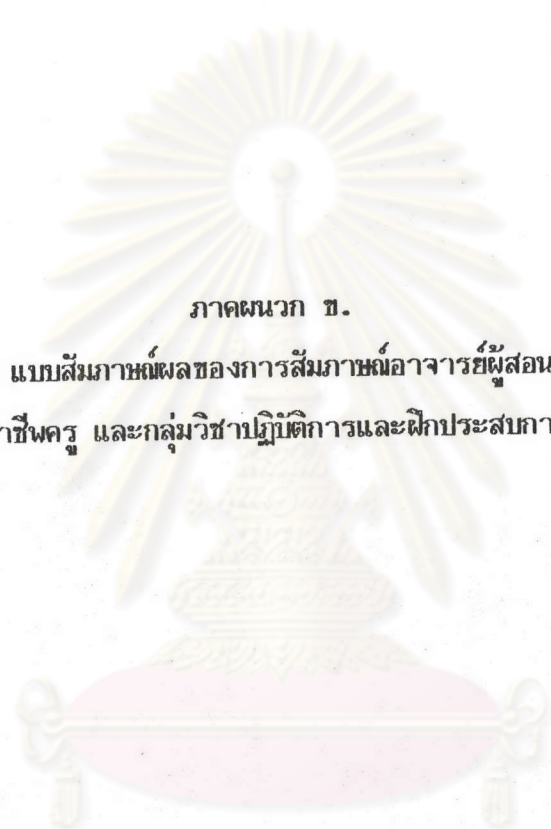
	df	SS	SS/df	F _{ratio}
ระหว่างกลุ่ม	5	61655.19	12331.03	2.41
ภายในกลุ่ม	228	1166426.78	5115.90	
รวม	233	1228081.98		

จากตารางที่ 69 แสดงว่า เจตคติต่อวิชาชีวเคมีระหว่างนักศึกษาที่เคยสมัครสอบคัดเลือกเข้าคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในอันดับต่างกันจะแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีของ ดันแคน พบว่านักศึกษาที่เคยสมัครในอันดับที่ 6 จะมีเจตคติแตกต่างจากนักศึกษาที่เคยสมัครในอันดับที่ 1 และ 2 คือ ผู้ที่เคยสมัครอันดับ 6 จะมีเจตคติต่อวิชาชีวเคมีต่ำสุด

ตารางที่ 70 เปรียบเทียบ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงระหว่างนักศึกษาที่เคยสมัครสอบคัดเลือกเข้าคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในอันดับต่าง ๆ กัน

	df	SS	SS/df	F _{ratio}
ระหว่างกลุ่ม	5	9456.50	1891.30	1.83
ภายในกลุ่ม	228	234597.95	1028.93	
รวม	233	244045.46		

จากตารางที่ 70 แสดงว่าไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของนักศึกษาที่เคยสมัครคัดเลือกเข้าคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในอันดับต่าง ๆ แต่เมื่อเปรียบเทียบทีละคู่ด้วยวิธีของดันแคน พบว่านักศึกษาที่เคยเลือกอันดับ 6 จะแตกต่างจากอันดับ 2 โดยกลุ่มอันดับ 6 จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่ำกว่านอกจากนี้ นักศึกษาที่เคยเลือกอันดับ 2 จะแตกต่างจากผู้ที่เคยเลือกในอันดับ 1 โดยผู้ที่เคยเลือกอันดับ 2 จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสูงกว่าอันดับ 1

ภาคผนวก ข.

แบบสัมภาษณ์ผลของการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน

ในกลุ่มวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อส่งเสริม
 เจตคติ ทางบวกต่อวิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาในวิทยาลัยครู
 แบบสัมภาษณ์หมายเลข ..... วิทยาลัยครู .....

- หัวหน้าคณะวิทยาศาสตร์
 หัวหน้าโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 อาจารย์ผู้สอนรายวิชา

บันทึกสัมภาษณ์	หมายเหตุ
วันที่สัมภาษณ์	
เวลาเริ่ม	
เสร็จการสัมภาษณ์เวลา	
รวมเวลาสัมภาษณ์	

ผลการสัมภาษณ์

- สำเร็จครบถ้วน
 ไม่ครบถ้วน ส่วนที่ไม่ได้สัมภาษณ์ คือ .....

.....
 .....
 เพราะ .....
 ข้อสังเกต .....

ส่วนที่ 1
ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ
  - ชาย
  - หญิง
2. อายุ ..... ปี
3. อายุราชการ ..... ปี (เฉพาะที่สอนในวิทยาลัยครู)
4. ตำแหน่ง ..... สังกัดภาควิชา .....
5. มีประสบการณ์ในการสอนในคณะวิชาครุศาสตร์มาแล้ว ..... ปี
6. วิชาที่เคยสอนในกลุ่มวิชาชั้นครู และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชั้นคือ .....
- .....
- .....
7. รายวิชาที่สอนในกลุ่มวิชาเอกการประถมศึกษา เป็นผู้สอนในลักษณะใด .....

  - สอนประจำ
  - พบกับนักเรียนกับอาจารย์อื่น

8. ในรายวิชาที่สอนอยู่ในภาคเรียนที่ท่านสอนเป็นครั้งที่
  - ครั้งแรก
  - สองครั้ง
  - มากกว่า 2 ครั้ง
9. ท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชั้นครูให้แก่นักศึกษาในวิทยาลัยครูหรือไม่
  - เพียงแต่เป็นผู้สอนในกลุ่มวิชาชั้นครู และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชั้น
  - เป็นผู้สอนและเป็นอาจารย์นิเทศก์ด้วย
  - เป็นผู้สอนและเป็นกรรมการในโครงการจัดประสบการณ์วิชาชั้น
  - บริหารโครงการอย่างเดียว
  - อื่น ๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

1. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของกรมการฝึกหัดครู ตามที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพุทธศักราช 2529 มากน้อยเพียงใด
- มาก ปานกลาง น้อย
2. ท่านคิดว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดในการนำไปปฏิบัติ
- มาก ปานกลาง น้อย
- เพราะ .....
- เท่าที่พบมีอะไรบ้าง (1) ..... (2) ..... (3) .....
3. จากรูปแบบที่กรมการฝึกหัดครูได้เสนอมา โดยมุ่งให้ทุก ๆ วิทยาลัยได้มีแนวทางการดำเนินงาน ที่เหมือน ๆ กันนั้น ท่านคิดว่าในวิทยาลัยครูของท่าน ได้ยึดแนวทางดังกล่าว มากน้อยเพียงใด มาก ปานกลาง น้อย ถ้าไม่สามารถยึดรูปแบบดังกล่าวได้หมดทั้ง 100 % คิดว่าเป็นเพราะเหตุใด .....
- .....
- .....
- .....
4. จากรูปแบบที่กรมการฝึกหัดครูได้เสนอมา ให้วิเคราะห์ในประเด็นต่อไปนี้ว่า ในแต่ละประเด็นมุ่งส่งเสริมเจตคติในทางบวกต่อวิชาซึ่งครูมากน้อยเพียงใด และอย่างไร
- 4.1 นโยบายการจัด/หลักการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู มาก ปานกลาง น้อย
- .....
- .....
- .....
- 4.2 จุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู มาก ปานกลาง น้อย
- .....
- .....
- .....

4.3 วิธีการจัด

- ก. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา มาก ปานกลาง น้อย
.....
.....
- ข. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา มาก ปานกลาง น้อย
.....
.....
- ค. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม มาก ปานกลาง น้อย
.....
.....

4.4 ระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

- ก. ศึกษาและสังเกต (2 สัปดาห์) มาก พอดี น้อย
.....
.....
- ข. มีส่วนร่วม (2 สัปดาห์) มาก พอดี น้อย
.....
.....
- ค. ทดลองสอน (2-4 สัปดาห์) มาก พอดี น้อย
.....
.....
- ง. ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป (อย่างน้อย 16 สัปดาห์) มาก
 พอดี น้อย .....

4.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดีแล้ว ต้องปรับปรุง

4.6 การกำหนดและสรรหาบุคลากร

- ก. อาจารย์นิเทศก์ ดีแล้ว ต้องปรับปรุง
.....
.....

ข. ครูพี่เลี้ยง ดีแล้ว ต้องปรับปรุง

.....
.....

4.7 กิจกรรมในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละขั้นตอน

ก. สิ่งเกิด ดีแล้ว ต้องปรับปรุง

.....
.....

ข. มีส่วนร่วม ดีแล้ว ต้องปรับปรุง

.....
.....

ค. ทดลองสอน ดีแล้ว ต้องปรับปรุง

.....
.....

ง. ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ดีแล้ว ต้องปรับปรุง

.....
.....

4.8 การวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดีแล้ว ต้องปรับปรุง

.....
.....

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูที่ส่งเสริมเจตคติในทางบวกต่อวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาครูในวิทยาลัยครู

5.1 นโยบายการจัด/หลักการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

.....
.....

5.2 จุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

.....
.....

5.3 วิธีการจัดประสบการณ์วิชาชีพรู .....
.....
.....

5.4 ระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู .....
.....
.....

5.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดประสบการณ์วิชาชีพรู .....
.....
.....

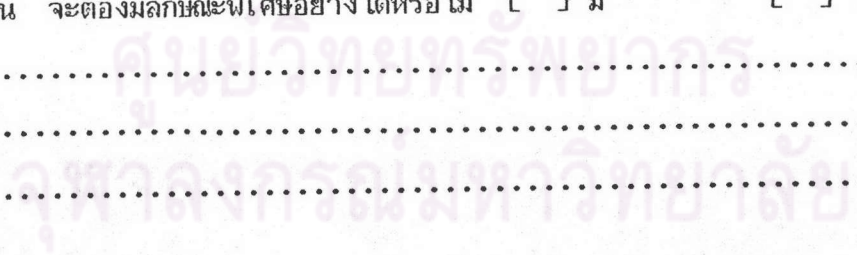
5.6 การกำหนดและสรรหาบุคคล .....
.....
.....

5.7 กิจกรรมในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ในแต่ละขั้นตอน .....
.....
.....

5.8 การวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์วิชาชีพรู .....
.....
.....

6. ท่านคิดว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพรู ที่จะส่งเสริมเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพรูได้
ดีนั้น จะต้องมึลักษณะพิเศษอย่างใดหรือไม่ [ ] มี [ ] ไม่มี

.....
.....
.....

ข. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนกลุ่มวิชาชีพครูและกลุ่มวิชาชีพปฏิบัติการ และฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพ

ตารางที่ 71 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์ในแต่ละวิทยาลัย เมื่อแยกตามเพศ

วิทยาลัยครู	หญิง	ชาย	รวม
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา	4	3	7
นครปฐม	10	7	17
สุราษฎร์ธานี	11	6	17
นครราชสีมา	7	15	22
สกลนคร	11	6	17
ฉะเชิงเทรา	7	12	19
พิบูลสงคราม	10	10	20
เชียงใหม่	8	5	13
รวม	75	64	139

ตารางที่ 72 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อแบ่งกลุ่มตามอายุจริง

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30	-	-
31 - 40	37	26.62
41 - 50	86	61.87
51 - 60	16	11.51
รวม	139	100.00

ตารางที่ 73 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อแบ่งตามอายุราชการ

จำนวนปี	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10	12	8.63
10 - 20	107	76.98
21 - 30	16	11.51
มากกว่า 30	4	2.88
รวม	139	100.00

ตารางที่ 74 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อแบ่งตามจำนวนปีของประสบการณ์ในการสอนในคณะครุศาสตร์

จำนวนปี	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10	49	35.25
10 - 20	80	57.55
21 - 30	10	7.20
มากกว่า 30	-	-
รวม	139	100.00

ตารางที่ 75 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อแบ่งตามความเกี่ยวข้องที่มีต่องาน
จัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ลักษณะที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	ร้อยละ
เป็นเพียงผู้สอนเท่านั้น	17	12.23
เป็นผู้สอนและเป็นอาจารย์นิเทศก์	77	55.40
เป็นผู้สอนและกรรมการ	13	9.35
เป็นผู้บริหารโครงการ	2	1.44
ทั้งผู้สอน นิเทศและกรรมการ	30	21.58
รวม	139	100.00

ตารางที่ 76 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการประเมินปริมาณความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัด
ประสบการณ์วิชาชีพครูของกรรมการฝึกหัดครู ตามที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ กระบวนการ
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พ.ศ. 2529

ปริมาณความรู้	ความถี่	ร้อยละ
มาก	44	32.35
ปานกลาง	70	51.47
น้อย	22	16.18
รวม	136	100.00

ตารางที่ 77 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบมาใช้ในการปฏิบัติอย่างเต็มรูป

ความเห็นไปได้	ความถี่	ร้อยละ
มาก	23	16.66
ปานกลาง	91	69.95
น้อย	24	17.39
รวม	138	100.00

ตารางที่ 78 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการประเมินว่าวิทยาลัยครูของตนเองยึดแนวการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ตามนโยบายและหลักการของกรมการฝึกหัดครูมากน้อยเพียงใด

ระดับการยึดแนวทางจัดของกรม	ความถี่	ร้อยละ
มาก	59	42.45
ปานกลาง	74	53.24
น้อย	6	4.31
รวม	139	100.00

ตารางที่ 79 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์รูปแบบในแต่ละประเด็นว่ามีส่วนในการส่งเสริมเจตคติทางบวกต่อวิชาชีวเคมีเพียงใด

ประเด็น	มาก		ปานกลาง		น้อย		รวม
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
หลักการ	99	71.74	34	24.63	5	3.63	100
จุดมุ่งหมาย	108	77.70	31	22.30			100
วิธีการจัด							
- การจัดเต็มเวลา	115	83.33	21	15.22	2	1.45	100
- การจัดบางเวลา	33	23.74	90	67.75	16	11.51	100
- การจัดเสริม	30	21.73	74	53.62	34	24.63	100

ตารางที่ 80 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องข้อคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอน	มากไป		พอดี		น้อยไป		รวม
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
ศึกษาและสังเกต	33	23.91	87	63.04	18	13.05	100
มีส่วนร่วม	23	16.55	90	64.75	26	18.70	100
ทดลองสอน	7	5.15	114	83.82	15	11.03	100
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป	3	2.17	128	92.75	7	5.08	100

ตารางที่ 81 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ข้อคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
ดีแล้ว	71	51.07
ยังต้องปรับปรุง	68	48.93
รวม	139	100.00

ตารางที่ 82 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องร้อยละของข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดและสรรหาบุคลากร

บุคลากร	ดีแล้ว		ต้องปรับปรุง		รวม
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
อาจารย์นิเทศก์	52	38.80	82	61.20	100
อาจารย์พี่เลี้ยง	53	38.13	86	61.87	100

ตารางที่ 83 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมในการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพชั้นครู ในแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอน	ดีแล้ว		ต้องปรับปรุง		รวม
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
การศึกษาและสังเกต	77	57.46	57	42.54	100
มีส่วนร่วม	105	76.64	32	23.36	100
ทดลองสอน	93	66.91	46	33.09	100
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพชั้นครูเต็มรูป	105	76.09	33	23.91	100

ตารางที่ 84 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล
การจัดประสบการณ์วิชาชีพชั้นครู

ข้อคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
ดีแล้ว	26	18.70
ต้องปรับปรุง	113	81.30
รวม	139	100.00

สรุปปัญหาในการจัดประสบการณ์วิชาชีพชั้นครู จากการเสนอของอาจารย์ผู้สอนในกลุ่ม
วิชาชีพชั้นครู และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพชั้น

ก. ด้านอาจารย์นิเทศก์ และวิทยาลัษครู

- ขาดความร่วมมือ ไม่สนใจ ไม่รับผิดชอบต่องานในหน้าที่
- ไม่เข้าใจการจัดทั้ง 4 ขั้นตอนอย่างแท้จริง
- เห็นว่ายุ่งยากในการจัดให้ครบทั้ง 4 ขั้นตอน

4. ต้องใช้กำลังคนมากกว่าการจัดแบบเดิมเป็นภาระกับอาจารย์มากขึ้น
  5. ค่าใช้จ่ายสูง แต่มีงบประมาณน้อย
  6. ระบบการบริหารไม่เอื้อ ให้ทำทุกขั้นตอนได้สะดวก
  7. มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้การตัดสินใจดำเนินกิจการต่าง ๆ ลำบาก บางครั้งไม่ถูกต้องกับหลักวิชาการ เช่น การมีค่านิเทศ
  8. คณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานนี้ ทำงานไม่ทัน โดยเฉพาะงานทางด้านธุรการ เช่น การจัดนักศึกษาออกฝึกงาน การทำหนังสือรับ - ส่ง ตัวนักศึกษา ในแต่ละรุ่น แต่ละชั้น
  9. การบริหารหลักสูตรยังทำไม่ได้ดี ส่งผลกระทบต่อการศึกษาอื่น กรณีที่ส่งออกฝึกงานต่อเนื่องกัน 1 - 2 สัปดาห์ ในชั้นตอนที่ 1 - 3
  10. ขาดการประชาสัมพันธ์ ให้ทางโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงเข้าใจ
  11. ขาดการวางแผนการเรียนให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างวิชาทฤษฎี และวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง กับ กิจกรรมที่นักศึกษาจะต้องออกไปฝึกปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน
  12. ผู้บริหารให้ความสำคัญน้อยไป ไม่ค่อยช่วยแก้ปัญหา
  13. ขาดพาหนะในการออกติดตามผล เพราะมีนักศึกษาต้องออกไปฝึกงานหลายกลุ่ม หลายสถานที่ ในแต่ละภาคเรียน
  14. สภาพของแต่ละวิทยาลัยครูไม่เหมือนกัน การจะทำตามรูปแบบที่กรมเสนอมาให้เหมือน ๆ กันหมด เป็นไปไม่ได้ในบางแห่ง
  15. วิทยาลัยไม่สามารถจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทุ่มเท ให้กับงานนี้ได้ โดยเฉพาะ
  16. ข้อตกลงในระดับสหวิทยาลัย บางอย่างก็ไม่เป็นไปตามนั้น เช่น การวางแผนปฏิบัติ ในการจัดดำเนินการ
  17. การปิด - เปิดภาคเรียนระหว่างวิทยาลัย กับโรงเรียนไม่ตรงกัน มีปัญหาในการจัดส่งนักศึกษาออกไปฝึกงานในตอนต้นภาคเรียน
- ข. ด้านอาจารย์ที่เลี้ยงและโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
1. ขาดความเข้าใจในหลักการและวิธีการจัดรูปแบบใหม่
  2. ขาดความร่วมมือไม่ยอมรับนักศึกษาที่จะไปฝึกในชั้นตอนที่ 1 - 3 เห็นว่ายุ่งยาก รุนแรง เพิ่มภาระให้

3. มักมอบหมายงานให้ทำข้ามขั้นตอน เช่น นักศึกษาออกไปสังเกตการสอน ก็มักจะให้ทดลองสอนด้วย

ค. ด้านนักศึกษา

1. นักศึกษาในชั้นปีที่ 1 มีประสบการณ์ในการเรียนในวิทยาลัยน้อยเกินไปที่จะออกไปศึกษาสังเกต

2. การเดินทางของนักศึกษาไปยังโรงเรียน การจัดส่งไปฝึกประเภทครึ่งวัน ไปมาลำบากเพราะต้องมาเรียนที่วิทยาลัยอีกครั้งวัน ทำให้เกิดข้อจำกัดในการเลือกโรงเรียนไปฝึก ต้องเลือกเฉพาะโรงเรียนใกล้ ๆ ซึ่งอาจจะได้โรงเรียนที่ให้ประสบการณ์ทางวิชาชีพที่ไม่ดีเท่าที่ควร

3. นักศึกษาไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยเฉพาะในขั้นตอนที่ 1 - 3 อาจเป็นเพราะเกณฑ์การประเมินผลใช้ระบบผ่าน - ไม่ผ่าน หรืออาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมให้ฝึก ไม่ชัดเจนในแต่ละขั้นตอน ทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่ายและเห็นเป็นของเล่น เช่น การไปนั่งสังเกตการสอนในชั้นเรียน โดยไม่มีงานอื่นเลย

สรุปข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของอาจารย์ผู้สอนในกลุ่มวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ก. ด้านกรรมการฝึกหัดครู

1. การบังคับให้มีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ถึง 4 ขั้นตอน โดยบรรจุได้เป็นรายวิชานั้น ว่าโดยหลักการแล้วดีมาก แต่มีปัญหามากในการที่จะปฏิบัติ ให้ได้ครบถ้วน ควรจะได้มีการปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติให้เป็นไปได้ และออกมาชัดเจน ให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจได้ตรงกัน เช่นกรณีที่จะต้องออกฝึกงาน ช่วง 1 - 2 สัปดาห์ ควรจะมีลักษณะเช่นไร จึงจะได้ผลและไม่กระทบกระเทือนการเรียนวิชาอื่น การจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน

2. ควรปรับปรุงแก้ไขวิธีการประเมินผลใหม่ โดยเปลี่ยนจากระบบผ่าน - ไม่ผ่าน มาเป็นระบบเกรดแบบเดิม เพราะการใช้ระบบผ่าน - ไม่ผ่าน นักศึกษาไม่กระตือรือร้น และขาดความพยายามที่จะพัฒนาสมรรถภาพของตนเองในทุก ๆ ด้าน สำหรับแบบฟอร์มการประเมินผลควรมีการปรับปรุง ให้สะดวกและเหมาะสมกับการนำไปใช้ได้จริง

3. ควรยุบขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ ให้เหลือเพียง 2 - 3 ชั้นพอ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของนักศึกษาที่จะออกไปฝึกประสบการณ์ในชั้นตอนนั้น ๆ ตลอดทั้งความสะดวก ผลที่จะได้รับจริงทั้งจากฝ่ายวิทยาลัย โรงเรียน และตัวนักศึกษาเอง

ข. ด้านอาจารย์นิเทศก์และวิทยาลัยครู

1. กรณีที่วิทยาลัยครูแห่งนั้น มีโรงเรียนสาธิต ควรจะได้ใช้โรงเรียนสาธิตให้เป็นประโยชน์กับการจัดส่วนนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีวะ ในทุกชั้นตอนให้มากที่สุด

2. ในภารดำนโยบายการจัด ควรให้คณะครูศาสตร์เป็นแกนกลางแล้วให้คณะอื่นมาร่วมด้วย หรือหารูปแบบที่จะทำให้เกิดการดึงอาจารย์จากทุกคณะมาทำงานร่วมกันได้

3. มีการคัดเลือก อาจารย์นิเทศก์ที่มีคุณภาพไม่ใช่โดยการบังคับ หรือใช้ระบบหมุนเวียน หรือเอาจารย์ที่มีปัญหาในวิทยาลัยออกไปนิเทศ

4. ต้องการให้มีการปฏิบัติให้ครบทุกขั้นตอน ไม่ใช่ข้ามขั้นหรือยวบยวม หรือทำไม่จริงจังในชั้นตอนต้น ๆ ทำให้นักศึกษาเห็นเป็นของเล่นโรงเรียนก็ไม่ให้ความร่วมมือ ถ้าปฏิบัติไม่ได้จริง ควรมีการปรับปรุงให้แน่นอน เช่น ชั้นตอนที่ 1 กับ 2 นักศึกษายังมีประสบการณ์น้อยเกินไปที่จะออกไปสัมผัสโรงเรียนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ควรมีการรวมจัดตั้งแต่งชั้นปีที่ 2 เป็นต้นไป

5. มีการติดต่อประสานงานอย่างใกล้ชิดกับทางโรงเรียน เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหาร และอาจารย์พี่เลี้ยงได้เข้าใจหน้าที่ บทบาท ในแต่ละขั้นตอนของกาฝึกของนักศึกษาได้อย่างถูกต้อง ทำให้เกิดความร่วมมือมากขึ้น

6. มีการวางแผนการเรียนที่ดี โดยให้นักศึกษามีโอกาสได้ออกไปฝึกประสบการณ์ในแต่ละชั้นตอนได้มากพอ ขณะเดียวกันก็ไม่กระทบกระเทือนการเรียนวิชาอื่น นอกจากนี้ยังมีการจัดลำดับรายวิชาที่ควรเรียนก่อน - หลัง ให้สัมพันธ์กับกิจกรรมที่นักศึกษาจะต้องนำไปใช้ในโรงเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเสริมในวิทยาลัยครู เพื่อเสริมสร้างเจตคติทางบวก

ต่อวิชาชีวะครู

1. ฝ่ายฝึกประสบการณ์ ร่วมมือกับฝ่ายกิจการนักศึกษา มุ่งทำกิจกรรมที่จะให้ประโยชน์แก่นักศึกษาให้มากขึ้น เช่น การฝึกปฏิบัติธรรม การเชิญวิทยากรที่จะเป็นแบบอย่างที่ดี มาทบทวนพูดคุย - ครูดีเด่น

2. ควรปรับปรุงระบบ โยมรุม และ เมนเตอร์ ให้มีประสิทธิภาพจะช่วยพัฒนา นักศึกษาได้มาก

3. ควรจัดสิ่งแวดล้อมในวิทยาลัยให้ดี รวมทั้งการกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีของ อาจารย์

4. จัดฝึกอบรมในวาระอันสมควร และเลือกเรื่องที่นักศึกษาสนใจและคิดว่าจะเป็น ประโยชน์ เช่นการเตรียมตัวเข้าสู่วิชาที่ตน

5. พาไปศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่น ในท้องถิ่น

6. ใช้ห้องปฏิบัติการในวิทยาลัยให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด

7. จัดกิจกรรมเข้าค่าย พัฒนาชุมชนหรือกิจกรรมอื่นที่มุ่งรับใช้สังคม

8. จัดสัมมนาระหว่างและหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

9. จัดหาสื่อที่เอื้อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ และอยากได้เป็นแบบอย่าง เช่น วีดีโอเทปเกี่ยวกับการสอน

10. รื้อฟื้นระบบการจัดนักศึกษาให้อยู่หอพักทุกคน และจัดกิจกรรมสำหรับนักศึกษาใน ช่วงตอนเช้ามีด และก่อนนอน โดยเน้นทุก ๆ ด้านเหมือนกับระบบการฝึกนักศึกษาที่อยู่ประจำ ในสมัยก่อน

11. จัดประกวดผลงานนักศึกษา เป็นการส่งเสริมการคิดค้นการประดิษฐ์ในสิ่งใหม่

12. จัดทำโครงการพิเศษในโอกาสวันสำคัญ เช่น วันเด็ก วันครู

13. ให้นักศึกษามาเป็นผู้ช่วยอาจารย์ ทำนิตยสารหนึ่ง โดยกำหนดจำนวนชั่วโมง/ สัปดาห์ เพื่อปลูกฝังการมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อและเรียนรู้การทำงาน

14. ส่งเสริมกิจการของชุมนุมต่าง ๆ

15. นำวิธีการฝึกอบรมของลูกเสือชาวบ้านมาใช้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

แบบประเมินความต้องการเบื้องต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

แบบสอบถามต่อไปนี้ เป็นแบบประเมินความต้องการเบื้องต้นเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และประเมินความพร้อมในการที่จะเข้าสู่วิชาชีพครู ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4

จึงขอให้ท่านได้อ่านข้อความ ในแต่ละข้อความ แล้วประเมินความคิดเห็น ความต้องการและความพร้อมของท่าน อย่างจริงใจและตามความเป็นจริงโดยไม่ต้องวิตกกังวลว่า ข้อมูลที่ท่านตอบมานั้นจะส่งผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด เพราะข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ประโยชน์เพื่อปรับปรุงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา มากยิ่งขึ้น และช่วยให้ศึกษามีความพร้อมที่จะเข้าสู่วิชาชีพครูมากยิ่งขึ้น

บุหงา วัฒนะ

นิสิตคุรุศึกษบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. ถ้าวิทยาลัยจะจัดให้มีการพัฒนาบุคลิกลักษณะบางด้านให้แก่ท่าน เพื่อช่วยให้ท่านได้มีบุคลิก
ลักษณะที่เหมาะสมจะเป็นครูมากยิ่งขึ้น ท่านต้องการจะพัฒนาบุคลิกลักษณะด้านใดมากที่สุด
โปรดเรียงลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับ

7.1 .....

7.2 .....

7.3 .....

7.4 .....

7.5 .....

8. เมื่อประเมินผลตัวท่านโดยส่วนรวม ทั้งในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้าน
ทักษะการสอน และบุคลิกลักษณะ ท่านคิดว่าท่านมีความพร้อมที่จะเข้าสู่วิชาชีพครูมากน้อย
เพียงใด

มากที่สุด

ค่อนข้างน้อย

มาก

น้อย

ค่อนข้างมาก

น้อยที่สุด

9. โปรดระบุปัญหาหรืออุปสรรคที่จะทำให้ท่านไม่พร้อมที่จะเข้าสู่วิชาชีพครูในอนาคต

9.1 .....

9.2 .....

9.3 .....

9.4 .....

9.5 .....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

แบบสอบถามต่อไปนี้ เป็นแบบประเมินความต้องการเบื้องต้นเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาปีที่ 3

จึงขอให้ท่านได้อ่านข้อความในแต่ละข้อความ ในแต่ละตอนแล้วประเมินความคิดเห็น ความต้องการของท่านเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ปรากฏในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 และในส่วนที่จะดำเนินการต่อไปในขั้นตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ประโยชน์เพื่อปรับปรุง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษามากยิ่งขึ้น จึงขอให้ท่าน ตอบแบบสอบถามนี้อย่างจริงจัง และตามความเป็นจริง โดยไม่ต้องวิตกกังวลว่าข้อมูลที่ท่าน ตอบมานี้จะส่งผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด

บุหงา วัฒนะ

นิสิตคุรุศึกษบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมินความต้องการเบื้องต้น
เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นการศึกษาและสังเกต

1. โรงเรียนที่ท่านไปทำการศึกษาและสังเกต เมื่อศึกษาหลักสูตรปีที่ 1 คือโรงเรียน.....
 .....ในระดับชั้นประถมศึกษา.....
2. ท่านมีโอกาสได้ศึกษาและสังเกตสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ ได้เพียงพอกับความต้องการของท่านหรือไม่

	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ
2.1 สภาพทั่วไปของโรงเรียน	[ ]	[ ]
2.2 งานในหน้าที่ครูผู้สอน	[ ]	[ ]
2.3 งานในหน้าที่ครูประจำชั้น	[ ]	[ ]
2.4 งานอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับวิชาที่เรียน	[ ]	[ ]
2.5 พฤติกรรมการเรียนการสอนทั่ว ๆ ไป	[ ]	[ ]
2.6 พฤติกรรมของครู	[ ]	[ ]
2.7 พฤติกรรมของนักเรียน	[ ]	[ ]
2.8 งานบริหารของโรงเรียน	[ ]	[ ]
2.9 งานบริการของโรงเรียน	[ ]	[ ]
2.10 สภาพชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ...	[ ]	[ ]
2.11 โรงเรียนหลาย ๆ ประเภทที่มีความแตกต่างกัน	[ ]	[ ]
2.12 การสอนของครูหลาย ๆ คน หรือการสอนในหลาย ๆ ชั้น .	[ ]	[ ]

สำหรับสิ่งที่ท่านคิดว่ามีโอกาสได้ศึกษาและสังเกตไม่เพียงพอ โปรดให้รายละเอียด และ
 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....
 .....
 .....

3. กิจกรรมที่ท่านมีโอกาสได้ทำขณะไปศึกษาและสังเกต มีกิจกรรมใดบ้างที่ท่านได้ความรู้สึกประทับใจ และมีความรู้สึกที่ต่อวิชาชีวเคมี

- 3.1 .....
- 3.2 .....
- 3.3 .....
- 3.4 .....
- 3.5 .....
- 3.6 .....
- 3.7 .....
- 3.8 .....
- 3.9 .....
- 3.10 .....

4. กิจกรรมที่ท่านมีความปรารถนาอยากจะทำ แต่ไม่มีโอกาสได้ทำขณะที่ไปศึกษาและสังเกตมีกิจกรรมใดบ้าง

- 4.1 .....
- 4.2 .....
- 4.3 .....
- 4.4 .....
- 4.5 .....
- 4.6 .....
- 4.7 .....
- 4.8 .....
- 4.9 .....
- 4.10 .....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีวะครู ชั้นการมีส่วนร่วม

5. โรงเรียนที่ท่านไปฝึกประสบการณ์วิชาชีวะครู ชั้นการมีส่วนร่วม ขณะศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 คือ โรงเรียน.....ในระดับชั้นประถมศึกษา.....

6. ขณะที่ท่านมีโอกาสไปช่วยปฏิบัติงานครูพี่เลี้ยง ในขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ท่านมีโอกาสได้ช่วยปฏิบัติงานต่อไปใหม่มากน้อยเพียงใด

	มาก	น้อย
6.1 งานธุรการในชั้นเรียน	[ ]	[ ]
6.2 งานการเรียนการสอน	[ ]	[ ]
6.3 งานกิจกรรมนักเรียน	[ ]	[ ]
6.4 งานแนะแนว	[ ]	[ ]
6.5 งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน	[ ]	[ ]
6.6 งานสอนซ่อมเสริมหรือรับผิดชอบดูแลเด็กเป็นรายบุคคล	[ ]	[ ]

สำหรับงานที่ท่านคิดว่ามีโอกาสช่วยปฏิบัติได้น้อย และท่านคิดว่ามีความสำคัญสำหรับท่านโปรดให้รายละเอียดเพิ่มเติม พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการจัดเพื่อปรับปรุงในโอกาสต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

7. กิจกรรมที่ท่านมีโอกาสได้ทำ ขณะไปช่วยปฏิบัติงานครูพี่เลี้ยง มีกิจกรรมใดบ้างที่ท่านได้ความรู้สึกประทับใจ และมีความรู้สึกที่ต่อวิชาชีพครู

- 7.1 .....
- 7.2 .....
- 7.3 .....
- 7.4 .....
- 7.5 .....
- 7.6 .....
- 7.7 .....
- 7.8 .....
- 7.9 .....
- 7.10 .....

8. กิจกรรมที่ท่านมีความปรารถนาอยากจะทำ แต่ไม่มีโอกาสได้ทำ ขณะที่ไปช่วยปฏิบัติงานครู
พี่เลี้ยง มีกิจกรรมใดบ้าง

- 8.1 .....
- 8.2 .....
- 8.3 .....
- 8.4 .....
- 8.5 .....
- 8.6 .....
- 8.7 .....
- 8.8 .....
- 8.9 .....
- 8.10 .....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นทดลองสอน

9. ถ้าท่านมีโอกาสเลือกโรงเรียนที่จะไปทดลองสอนได้ ท่านอยากจะไป
ทดลองสอนที่โรงเรียน.....ในระดับชั้นประถมศึกษา.....
วิชาที่อยากจะทำทดลองสอนมากที่สุดคือ.....เพราะ.....
วิชาที่ไม่อยากจะทำทดลองสอนเลยคือ.....เพราะ.....

10. การที่ท่านจะออกไปทดลองสอน หรือทำหน้าที่ครูผู้ช่วยนั้น ท่านคิดว่าท่านมีความรู้ความ
สามารถ และมีความพร้อมในเรื่องต่อไปนี้เพียงพอหรือไม่เพียงใด

	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ
10.1 ความมั่นใจในการที่จะสอน	[ ]	[ ]
10.2 บุคลิกลักษณะในการที่จะเป็นครูที่ดี	[ ]	[ ]
10.3 ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะสอน	[ ]	[ ]
10.4 ทักษะและเทคนิควิธีสอนต่าง ๆ	[ ]	[ ]
10.5 การวางแผนการสอน	[ ]	[ ]
10.6 การตัดเลือก ทำ และใช้สื่อ	[ ]	[ ]
10.7 การประเมินผลการเรียนการสอน	[ ]	[ ]

10.8 การควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของห้องเรียน ..... [ ] [ ]

10.9 การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับครูและนักเรียนในโรงเรียน .. [ ] [ ]

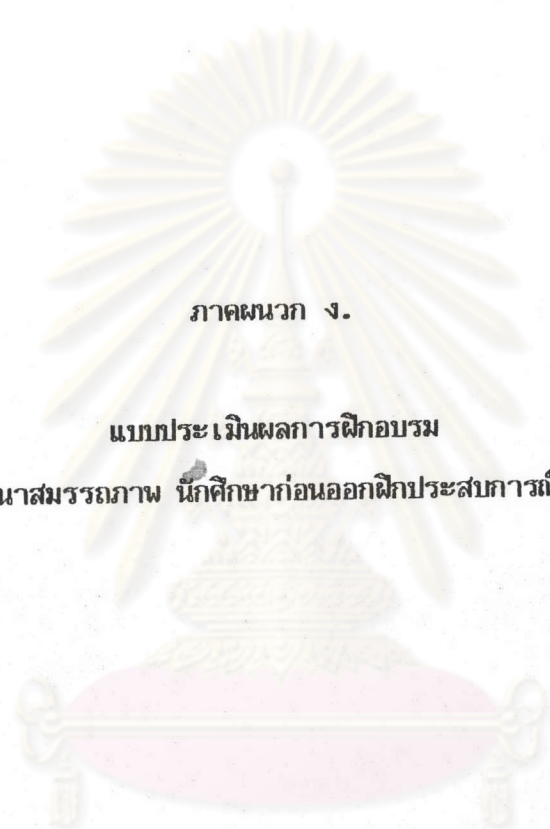
สำหรับปัจจัยที่ท่านคิดว่า ยังมีไม่เพียงพอ โปรดให้รายละเอียด และข้อเสนอแนะว่า
อยากให้วิทยาลัยช่วยเหลือท่านในเรื่องอะไร และอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....

11. กิจกรรมใดบ้าง ที่ท่านอยากมีโอกาสได้ทำ ขณะที่ออกไปทดลองสอนในโรงเรียน

- 10.1 .....
- 10.2 .....
- 10.3 .....
- 10.4 .....
- 10.5 .....
- 10.6 .....
- 10.7 .....
- 10.8 .....
- 10.9 .....
- 10.10 .....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง.

แบบประเมินผลการฝึกอบรม

เพื่อพัฒนาสมรรถภาพ นักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม

2.1 ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม

มากไป   น้อยไป   ดีแล้ว

ข้อเสนอแนะ .....

.....

2.2 สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม

เหมาะสม   ไม่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ .....

.....

2.3 บรรยากาศของการฝึกอบรม

ดีมาก   ดี   ค่อนข้างดี   ค่อนข้างไม่ดี

ไม่ดี   ไม่ดีเลย

ข้อเสนอแนะ .....

.....

2.4 กิจกรรมการฝึกอบรม

ดีมาก   ดี   ค่อนข้างดี   ค่อนข้างไม่ดี

ไม่ดี   ไม่ดีเลย

ข้อเสนอแนะ .....

.....

2.5 สื่อที่ใช้ในการอบรมได้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย

น้อย   น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ .....

.....

2.6 วิทยากรผู้ให้การอบรมสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ท่านได้มากน้อยเพียงใด

- มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย
 น้อย   น้อยที่สุด

ชื่อเล่นและ .....

3. ถ้าให้ท่านประเมินผลการฝึกอบรมในครั้งนี้ โดยส่วนรวมแล้ว ท่านคิดว่าท่านได้รับความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ตลอดจนเจตคติต่อวิชาชีวะครู ในอันที่จะช่วยให้ท่านประสบความสำเร็จในการฝึกสอน และการเป็นครูต่อไปในอนาคตได้มากน้อยเพียงใด

3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจในประสบการณ์วิชาชีวะครู

- มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย
 น้อย   น้อยที่สุด

3.2 ด้านทักษะการสอน

- มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย
 น้อย   น้อยที่สุด

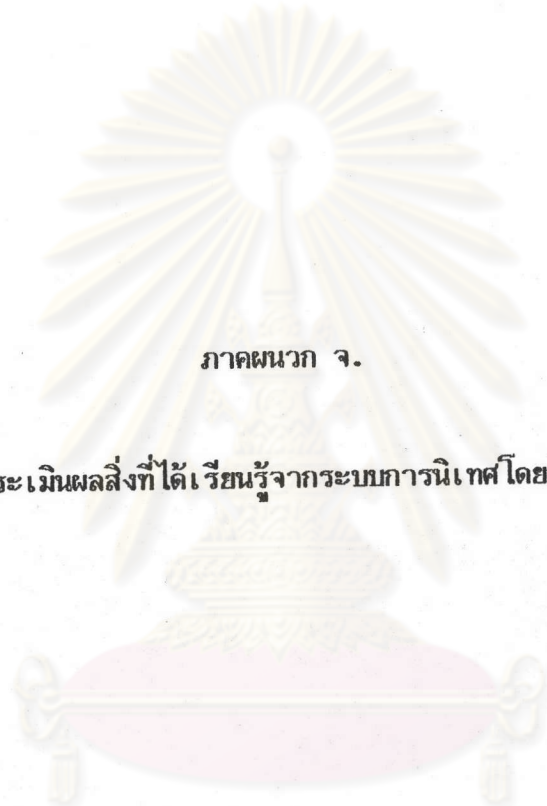
3.3 ด้านระบบการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อน

- มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย
 น้อย   น้อยที่สุด

3.4 เจตคติที่ดีต่อประสบการณ์วิชาชีวะครู และต่อวิชาชีวะครู

- มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย
 น้อย   น้อยที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ.

แบบประเมินผลสิ่งที่ได้เรียนรู้จากระบบการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมินผล
สิ่งที่ได้เรียนรู้จากระบบนิเทศโดยกลุ่มเพื่อน
(Peer Coaching)

คำชี้แจง แบบประเมินผลนี้สร้างขึ้นเพื่อประเมินความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการนำระบบการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อน (Peer Coaching) มาใช้ในขณะที่ท่านออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน ว่ามีประโยชน์มากน้อยเพียงใด จึงขอให้ท่านประเมินตามความคิดเห็นและความรู้สึกที่แท้จริงของท่านโดยไม่ต้องเกรงกลัวว่าจะเกิดผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด เพราะข้อมูลที่ได้ต้องการนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษาครูต่อไปในอนาคตเท่านั้น

บุหงา วัฒนะ

นิสิตคุณวุฒิมหิด สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. การประเมินภาพรวมโดยสรุป

ในระหว่างที่ท่านฝึกประสบการณ์วิชาชีพอยู่ในโรงเรียน ท่านคิดว่าการนำเอาระบบการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อนมาใช้ ทำให้ท่านประสบผลในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ลำดับข้อ	ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	น้อยที่สุด
1.	การเพิ่มพูนความรู้ต่าง ๆ ในงานในหน้าที่ครู.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.	การพัฒนาทักษะการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.	การสร้างความรู้สึกรักที่ต่องานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
4.	การสร้างแรงจูงใจที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคต.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ง. ข้อเสนอแนะในการเอาระบบการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อนมาใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

.....

.....

.....

.....

จ. ถ้าท่านมีโอกาas เป็นครู ท่านคิดจะนำเอาระบบนิเทศโดยกลุ่มเพื่อนไปใช้กับเพื่อนครูในโรงเรียนของท่านอีกหรือไม่

ใช่ เพราะ.....

.....

.....

.....

[ ] ไม่ใช่เพราะ.....

.....
.....
.....

[ ] ไม่น่าใจเพราะ.....

.....
.....
.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ.

แบบประเมินผลสิ่งที่ได้เรียนรู้จากอาจารย์พี่เลี้ยง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมินผล

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากอาจารย์พี่เลี้ยง

คำชี้แจง เนื่องจากผู้วิจัยต้องการสำรวจเปรียบเทียบว่าในช่วงระหว่างการศึกษา
 ประสบการณ์วิชาชีพนั้น นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ในเรื่องใดมากที่สุด และจากผู้
 ใดหรือสิ่งใด จึงขอให้นักศึกษาได้ตอบข้อมูลต่อไปนี้ตามความรู้สึกที่แท้จริงของนักศึกษาเอง
 โดยข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยจะไม่นำไปเผยแพร่ ในลักษณะที่จะก่อให้เกิดผลกระทบในทางไม่ดีเป็นการ
 ส่วนบุคคลแก่นักศึกษา แต่จะนำไปใช้ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมในการปรับปรุงรูปแบบการจัด
 ประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาต่อไป

บุหงา วัฒนะ

นิสิตคหกรรมศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. การประเมินภาพรวมโดยสรุป

ในระหว่างที่ท่านฝึกประสบการณ์วิชาชีพอยู่ในโรงเรียนท่านมีโอกาสได้เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ จากอาจารย์พี่เลี้ยงโดยสรุปในประเด็นต่อไปนี้มากน้อย

ลำดับข้อ	หัวข้อ	มากที่สุด	มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	น้อยที่สุด
1.	การเพิ่มพูนความรู้ต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพครู.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.	การพัฒนาทักษะการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.	การสร้างความรู้สึที่ดีต่ออาชีพครูในปัจจุบัน.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
4.	การสนับสนุนส่งเสริมให้ตั้งใจที่จะประกอบอาชีพครูต่อไปในอนาคต.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ง. ข้อเสนอแนะทั่ว ๆ ไป ในการจัดอาจารย์พี่เลี้ยงให้นักศึกษา .....

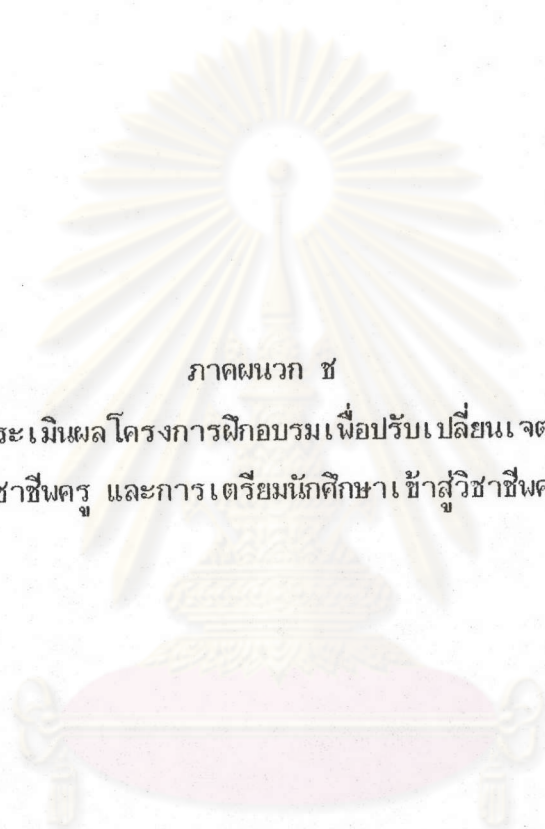
.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ช
แบบประเมินผล โครงการฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติ
ต่อวิชาชีพครู และการเตรียมนักศึกษาเข้าสู่วิชาชีพครู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมินผลการฝึกอบรม

เรื่อง แนวทางการเข้าสู่วิชาชีพครู และพัฒนาการทางวิชาชีพ
วิทยาลัยครูสุรินทร์

18 - 21 มกราคม 2533

คำชี้แจง ให้ท่านศึกษาข้อใดเครื่องหมาย ลงในช่องที่ต้องการ

1. หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมครั้งนี้แล้ว ท่านคิดว่า ตัวท่านมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ลำดับที่	เนื้อเรื่อง	มากที่สุด	มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ครูประถมศึกษาที่พึงประสงค์						
2.	ปัญหาในวงการวิชาชีพครู						
3.	การเขียนโครงการ						
4.	รายการมองครู						
5.	การศึกษาคุณผลงานครูดีเด่นจากโรงเรียนบ้านโนน						
6.	แนวทางสู่ครูดีเด่น						
7.	แนวทางเข้าสู่วิชาชีพครู						
8.	แนวทางการแก้ปัญหาในวงวิชาชีพครู						

2. ข้อคิดเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม

2.1 ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรม

[ ] มากไป [ ] น้อยไป [ ] ดีแล้ว

ข้อเสนอแนะ .....

.....

2.2 สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม

เหมาะสม ไม่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ .....

2.3 บรรยากาศของการฝึกอบรม

ดีมาก ดี ค่อนข้างดี ไม่ดี ไม่ดีเลย

ข้อเสนอแนะ .....

2.4 กิจกรรมการฝึกอบรม

ดีมาก ดี ค่อนข้างดี ไม่ดี ไม่ดีเลย

ข้อเสนอแนะ .....

2.5 สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมได้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย
 น้อย น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ .....

2.6 วิทยากรผู้ให้การอบรมสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ท่านได้มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย
 น้อย น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ .....

3. ถ้าให้ท่านประเมินผลการฝึกอบรมในครั้งนี้โดยส่วนรวมแล้ว ท่านคิดว่า ท่านได้
รับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ตลอดจนเจตคติต่อวิชาชีพครู ในอันที่จะช่วยให้ท่านเข้าสู่
วิชาชีพครู

- 3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจในการเข้าสู่วิชาชีพครูและพัฒนาการทางวิชาชีพ
 มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย
 น้อย น้อยที่สุด
- 3.2 ด้านทักษะการเขียนโครงการเพื่อแก้ปัญหาในวงการวิชาชีพครู
 มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย
 น้อย น้อยที่สุด
- 3.3 ด้านเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
 มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย
 น้อย น้อยที่สุด
- 3.4 ด้านความตั้งใจที่จะเป็นครูในอนาคต
 มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย
 น้อย น้อยที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ญ.

คู่มือการฝึกอบรม

เพื่อพัฒนาสมรรถภาพ นักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจงในการจัดกิจกรรมตามคู่มือการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการสอน

ในการนำคู่มือการฝึกอบรมเล่มนี้ไปใช้ ควรจะได้คำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดของคู่มือให้เข้าใจถึงโครงการจัดฝึกอบรม ตลอดจน
รายละเอียดของกิจกรรมก่อนลงมือจัดฝึกอบรม
2. เนื้อหาและกิจกรรมที่ปรากฏอยู่ในคู่มือ ไม่ได้มีการเรียงลำดับตามความสำคัญหรือความจำเป็นแต่อย่างใด ฉะนั้นผู้ฝึกมีโอกาที่จะเลือกฝึกในเนื้อหาและกิจกรรมใดก่อนและหลังก็ได้ ทั้งนี้เป็นไปตามความต้องการของนักศึกษาและผลที่ได้จากการทำการประเมินความต้องการเบื้องต้น
3. สื่อต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการฝึกอบรมครั้งนี้ สามารถยืดหยุ่นได้ตามสภาพสิ่งแวดล้อมและลักษณะเฉพาะของแต่ละวิทยาลัยครู เช่น สื่อประเภทของจริงที่จะนำมาใช้ในการฝึกทักษะต่าง ๆ
4. ในส่วนที่เป็นรายละเอียดของเนื้อหา ประกอบการฝึกทักษะที่ดีหรือรายละเอียดของเอกสารประกอบการบรรยาย ในหัวข้ออื่นก็ดี สามารถนำไปใช้เป็นเอกสารประกอบการบรรยายแก่นักศึกษาได้เลย
5. การจัดกิจกรรมของคู่มือนี้ มุ่งใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 เป็นหลัก ซึ่งเป็นการจัดในลักษณะการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นระยะเวลา 5 วัน ติดต่อกันก่อนออกฝึกสอน แต่ถ้าจะนำไปใช้เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะต้องปรับให้เข้ากับลักษณะกลุ่มวิชาซึ่งครูและกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนนั้น ๆ ก่อนที่จะออกไปทดลองสอน เพราะวิธีที่เหมาะสมสำหรับปีที่ 3 คือการจัดผสมผสานไปกับรายวิชาดังกล่าวในขณะที่เรียนอยู่ เพราะมีชั่วโมงของการฝึกปฏิบัติอยู่แล้วและเป็นการฝึกที่กลมกลืนกับบรรยากาศของการเรียนรู้มากที่สุด เพราะนักศึกษามีโอกาสได้เรียนภาคทฤษฎีฉบับใหม่ ๆ และมีเวลาของการฝึกเป็นช่วง ๆ ตามตารางสอนที่ปรากฏอยู่ในแต่ละสัปดาห์ ทำให้ไม่เกิดลักษณะการยืดเยื้อจนน่าเบื่อหน่าย

คู่มือ นักศึกษาฝึกสอน

วิชาเอกการประถมศึกษา

วิทยาลัยครูสุรินทร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประจำภาคเรียนที่ 2/2532

คำนำ

คู่มือเล่มนี้ จัดทำขึ้นด้วยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยนักศึกษาที่จะออกฝึกสอนได้เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาต่าง ๆ ตลอดจนทักษะการสอนที่สำคัญ อันจะเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ และสมรรถภาพของนักศึกษาให้มากยิ่งขึ้น จนสามารถนำไปใช้ได้ผลดีในขณะฝึกสอน อันจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของครูต่อไป นอกจากนี้ยังมุ่งการเพิ่มพูนความรู้และทักษะ ในการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อน (Peer Coaching) ซึ่งเป็นการเน้นการสังเกตการสอนและการ ให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยกลุ่มเพื่อนที่ฝึกสอนอยู่โรงเรียนเดียวกัน ซึ่งด้วยวิธีนี้จะทำให้นักศึกษา ได้มี โอกาสปรับปรุงการสอน ของตนตามลำดับจนถึงขีดสูงสุด

จึงหวังว่าคู่มือเล่มนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษาฝึกสอน และท่านที่สนใจทั้งหลายด้วย

บุหงา วัฒนะ

นิสิตคุรุศึกษบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการพัฒนาสมรรถภาพนักศึกษา วิชาเอกการประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพรุ่นครูเต็มรูป (ฝึกสอน)

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากในการเสนอรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพรุ่นครู เพื่อส่งเสริมเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพรุ่นครู แก่ศึกษาคณาจารย์ในวิทยาลัยครู ได้เสนอองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบ 4 ประการคือ (1) การพัฒนาสมรรถภาพนักศึกษาให้พร้อมที่จะทำการฝึกสอนได้ประสบผลสำเร็จ (2) การจัดระบบนิเทศที่มีคุณภาพ (3) แบบอย่างที่ดีของอาจารย์พี่เลี้ยง (4) การให้ข่าวสารโดยตรง ซึ่งในองค์ประกอบที่ 1 และ 2 นั้น จำเป็นจะต้องมีการจัดเตรียมนักศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีลักษณะที่ดี ก่อนที่นักศึกษาจะออกฝึกสอน เพราะองค์ประกอบทั้ง 2 อย่างนี้จะมีส่วนช่วยให้นักศึกษาได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ขณะฝึกสอน ซึ่งทักษะการสอนต่าง ๆ ที่ควรจะได้นำมาพัฒนาให้นักศึกษาได้ ก็เป็นผลมาจากการประเมินความต้องการเบื้องต้นของนักศึกษานั้นเอง

สำหรับองค์ประกอบที่ 2 ที่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดระบบนิเทศที่มีคุณภาพนั้น เนื่องจากได้พิจารณาว่าระบบการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อน (Peer Coaching) ซึ่งมีหลักการใหญ่คือการให้มีการสังเกตการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยกลุ่มเพื่อนที่สอนอยู่ในโรงเรียนเดียวกันนั้น จะช่วยทำให้นักศึกษาฝึกสอนทุกคน ได้มีการปรับปรุงการสอนของตนเองอยู่ตลอดเวลา

จากองค์ประกอบสำคัญที่ 1 และ 2 ดังกล่าวมาแล้วจึงดีความจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกอบรมให้นักศึกษาได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องทักษะการสอนที่จำเป็นและระบบการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อนตลอดจนสามารถใช้เครื่องมือในการสังเกตการสอนอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษาที่จะออกฝึกสอน

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาและทักษะการสอนที่จำเป็นในการสอน ซึ่งเป็นเนื้อหาและทักษะการสอนที่เป็นความต้องการของนักศึกษา ที่จะพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ และความชำนาญ
2. ให้เกิดทักษะการสอนในหลาย ๆ ทักษะจากการฝึกปฏิบัติ

3. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อน หลักการสังเกต การสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับ
4. เกิดทักษะในการสังเกตการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยกลุ่มเพื่อนจากการ ฝึกปฏิบัติ
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับ ทักษะการสอนและเครื่องมือการสังเกตการสอนที่ได้ ฝึกปฏิบัติไปใช้ได้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพในขณะที่ทำการฝึกสอน

วิธีดำเนินการ

ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

ระยะเวลา

5 วัน ระหว่างวันที่ 18 ตุลาคม - 22 ตุลาคม 2532 .

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ผู้วิจัย

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

นักศึกษาวิชาเอกประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยครูสุรินทร์
ซึ่งเป็นนักศึกษากลุ่มที่จะออกฝึกสอนในภาคเรียนที่ 2/2532

เนื้อหาและกิจกรรม

ตามตารางการฝึกอบรม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนสามารถนำความรู้ ทักษะ
ต่าง ๆ ที่ได้ปฏิบัติไปใช้ในขณะที่ออกฝึกสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
จนทำให้เกิดความสำเร็จในการฝึกสอนได้เป็นอย่างดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางการฝึกอบรมนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ก่อนออกฝึกสอน

วันที่	8.30 - 10.00	10.00 - 10.15	10.15 - 12.00	13.00 - 14.30	14.30 - 14.45	14.45 - 16.30	หมายเหตุ
1 (พ 18 ตุลาคม 32)	ลง ทะเบียน	ความสำคัญ สภาพปัจจุบัน และปัญหาของ การฝึกประสบ- การณ์วิชาชีพชั้น	ความสำคัญ สภาพปัจจุบัน และปัญหา ของการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพชั้น	ผลการประเมิน ความต้องการ เบื้องต้นของ ของนักศึกษา	การฝึกทักษะ การใช้สื่อ	การฝึกทักษะ การใช้สื่อ	
2 (พฤ 13 ตุลาคม 32)	การฝึกทักษะ การเล่าเรื่อง		การฝึกทักษะ การใช้ กิริยา วาจา ท่าทาง	การฝึกทักษะ การใช้คำถาม		การฝึกทักษะการ- เร้าความสนใจ	หัวข้อ เรื่องที่ กำหนดในตาราง การฝึกอบรมครั้ง นี้ ส่วนหนึ่ง ได้มา จากการประเมิน
3 (ศ 20 ตุลาคม 32)	ความเป็นผู้นำ		มนุษยสัมพันธ์	ทฤษฎีการเรียนรู้จากการสังเกตตามแนวคิดของ แบนดูรา			ความต้องการ เบื้องต้นของ นักศึกษาอีกส่วน หนึ่ง เป็นการให้ ความรู้เพื่อ
4 (ส 21 ตุลาคม 32)	เครื่องมือที่ใช้ ในการสังเกตการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ			ฝึกทักษะการสังเกตการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ			สามารถไป สังเกตการสอน และให้ข้อมูล ย้อนกลับ โดยกลุ่ม เพื่อน ได้
5 (อา 22 ตุลาคม 32)	ฝึกทักษะการสังเกตการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ			สรุปสิ่งที่นักศึกษาจะ ต้องปฏิบัติ ในขณะที่ ออกไปฝึกประสบ- การณ์วิชาชีพ		- สรุปผลการ ฝึกอบรม - ประเมินผล การฝึกอบรม	

รายละเอียดของเนื้อหาและกิจกรรม

เนื้อหา

ความสำคัญ สภาพปัจจุบันและปัญหาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

วัตถุประสงค์

1. ให้นักศึกษาระดับถึงถึงความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
2. ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ในสภาพปัจจุบันและปัญหาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

กิจกรรม

- บรรยายประกอบการฉายภาพจากเครื่อง โอเวอเฮด
- ศึกษาข้อมูลจากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งใน

และต่างประเทศ

- อภิปรายสภาพการจัดประสบการณ์ของวิทยาลัยครูสุรินทร์

สื่อ

1. เครื่อง โอเวอเฮด
2. แผ่นใส
3. ผลการวิจัย

เนื้อหา

1. การฝึกทักษะการใช้สื่อ
2. การฝึกทักษะการเล่าเรื่อง
3. การฝึกทักษะการใช้ กิริยา วาจา ทำทาง
4. การฝึกทักษะการใช้คำถาม
5. การฝึกทักษะการเร้าความสนใจ

วัตถุประสงค์

1. ให้นักศึกษามีทักษะทางการสอน ที่เป็นความต้องการของนักศึกษาที่จะพัฒนาให้มากขึ้น
2. เตรียมความพร้อม ด้านทักษะการสอนใหม่มากขึ้นก่อนที่นักศึกษาจะออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

กิจกรรม

- อธิบายรายละเอียดของทักษะการสอนแต่ละทักษะ
- ให้นักศึกษาวิธีการฝึกจากเอกสารประกอบคำบรรยาย
- ให้ทำโครงการฝึกทักษะการสอน แบบจุลภาค
- แบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 - 5 คน
- ใฝ่ฝึกปฏิบัติทักษะการสอน แบบจุลภาคในกลุ่มย่อย
- ศึกษาวิดีโอ เทป เกี่ยวกับการสอน
- ฝึกปฏิบัติซ้ำ

สื่อ

1. เอกสารประกอบคำบรรยาย
2. ของจริง หรือ อื่น ๆ ที่นำมาใช้ประกอบการฝึก
3. หนังสือแบบเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษา
4. วิดีโอ เทป เกี่ยวกับการสอน

เนื้อหา

1. ความเป็นผู้นำ
2. มนุษยสัมพันธ์

วัตถุประสงค์

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจ ในความสำคัญ ลักษณะของความเป็นผู้นำ และการเป็นผู้นำมนุษยสัมพันธ์ดี
2. ให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ประโยชน์ ในการออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้

กิจกรรม

- บรรยายประกอบการฉายภาพโอเวอเฮด
- ฝึกปฏิบัติคุณลักษณะบางประการของการเป็นผู้นำ และการเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์

สื่อ

1. โอเวอเฮด
2. แผ่นใส
3. อุปกรณ์ในการฝึก

เนื้อหา

เทคนิควิธีในการสังเกตการสอน

- ทฤษฎีการเรียนรู้จากการสังเกต ตามแนวคิดของแบนดูรา
- วัตถุประสงค์ในการสังเกตการสอน
- หน่วยพฤติกรรมการสอนที่สังเกต
- การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่ได้จากการสังเกต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ศึกษามีความเข้าใจในกระบวนการสังเกตการสอน
2. เพื่อให้ศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน
3. จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่สังเกตนักศึกษา สามารถสรุปพฤติกรรมการสอนที่ดีและไม่ดีได้

กิจกรรม

- อธิบายประกอบการฉายภาพจากเครื่องโอเวอเฮด
- ดูวีดีโอเทปเกี่ยวกับการสอน
- อภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่ได้จากการสังเกตร่วมกัน

สื่อ

1. เอกสารประกอบการบรรยาย
2. แผ่นโปร่งใส
3. วีดีโอเทปเกี่ยวกับการสอน

เนื้อหา

- การใช้เครื่องมือในการสังเกตการสอน
- ข้อควรคำนึงในการสังเกตการสอนเพื่อช่วยในการวิเคราะห์สถานการณ์ ตามแนวคิดของ ชิปลา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตการสอนอย่างกระจ่าง
2. เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถใช้เครื่องมือในการสังเกตการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรม

- อธิบายรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตการสอน
- สาธิตการใช้เครื่องมือในการสังเกตการสอน สำหรับการสอนจากวิดีโอเทป
- ฝึกปฏิบัติใช้เครื่องมือ
- อภิปรายถึงปัญหาและข้อเสนอแนะร่วมกัน

สื่อ

1. แบบสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอน
2. แผ่นโปร่งใส
3. วิดีโอเทปเกี่ยวกับการสอน

เนื้อหา

เทคนิควิธีในการให้ข้อมูลย้อนกลับ

- การเรียนรู้และการให้ข้อมูลย้อนกลับ
- หลักการให้ข้อมูลย้อนกลับ
- วิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับ
- ผลกระทบจากการให้ข้อมูลย้อนกลับ
  - ผลทางด้านบวก
  - ผลทางด้านลบ
- หลักการ 12 ประการ ในการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเสริม

สมรรถภาพในการสอน ของ ทัดแมน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ศึกษามีความรูพื้นฐานเกี่ยวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ
2. เพื่อให้ศึกษาระดับถึงผลการให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งในทางบวก และทางลบ
อันจะนำไปสู่การให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพต่อไป
3. นักศึกษาสามารถบ่งชี้ถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ดีและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ไม่ดี
จากตัวอย่างที่เสนอได้

กิจกรรม

- อธิบายประกอบแผ่นโปรงใสและเอกสาร
- ดูวีดีโอเทปเกี่ยวกับการสอน

สื่อ

1. เอกสารประกอบการบรรยาย
2. แผ่นโปรงใส
3. วีดีโอเทป

เนื้อหา

ฝึกปฏิบัติการสังเกตการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ศึกษามีการสอนสามารถใช้เครื่องมือในการสังเกตการสอนและการให้ข้อมูล
ย้อนกลับได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรม

- ให้นักศึกษาดูวีดีโอเทปเกี่ยวกับการสอนแล้วประเมินผลรวม ๆ (โดยไม่ต้องใช้
แบบประเมิน) ว่าการสอนครั้งนั้นข้อดีอะไรบ้าง ข้อบกพร่องอะไรบ้าง
- แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 - 5 คน

- ให้นักศึกษาวัดโอเพปเกี่ยวกับการสอน แล้วให้ทุกคนฝึกการใช้แบบประเมิน จากนั้นให้อภิปราย และเทียบเคียงผลการประเมินในกลุ่มของตนว่ามีเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
- ฝึกซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง โดยเปลี่ยนวัดโอเพปให้สังเกตการสอนในหลาย ๆ วิชา
- ให้นักศึกษาที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนเดียวกัน เข้ากลุ่มเดียวกัน แล้วฝึกกระบวนการใช้เทคนิคการนิเทศ โดยกลุ่มเพื่อนตั้งแต่ต้นจนจบ
- อภิปรายและสรุปผลการฝึก
- ประเมินสมรรถภาพในการสังเกตการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับของนักศึกษาที่เข้าอบรม

สื่อ

1. แบบสังเกตการสอน
2. แบบประเมินผลตนเอง
3. วัดโอเพปเกี่ยวกับการสอน
4. เอกสารประกอบการบรรยาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสอนแบบจุลภาค **

* พิงใจ ลิขวานนท์

การฝึกทักษะการสอนด้วยการสอนแบบจุลภาค

ในการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น วิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดผลได้มากที่สุดคือ การฝึกทักษะการสอนด้วยการสอนแบบจุลภาค เป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบันว่า การฝึกปฏิบัตินี้มีบทบาทสำคัญ ยิ่งในการเรียนและจะสร้างให้เกิดทักษะที่ต้องการได้ดีกว่าการฟังทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่ก่อน นั้นการเรียนเรื่องวิธีสอนหรือเตรียมการก่อนออกฝึกสอนในรูปแบบของวิชาวิธีสอน หรือเป็นกิจกรรม เฉพาะ เช่น การประชุมนิเทศก่อนออกฝึกสอน มักจะมีการบรรยายหรือดูการสาธิตเป็นสำคัญ โดยหวังที่จะให้นักศึกษาได้นำไปประสมประสานและเลือกใช้เอาเองเมื่อออกไปเผชิญกับการสอนในห้องเรียนจริง มาในระยะหลัง ได้มีแนวคิดที่จะให้นักศึกษาได้ทดลองฝึกปฏิบัติการสอนในลักษณะต่าง ๆ ก่อนการฝึกสอน และในระยะต่อมาหลายสถานศึกษาปฏิบัติดังกล่าว

การสอนแบบจุลภาค คืออะไร

การสอนแบบจุลภาค คือ การสอนในรูปแบบย่อ ที่มีลักษณะดังนี้

1. เป็นการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานที่เป็นจริง กล่าวคือมีผู้สอนและผู้เรียน
2. มีผู้เรียนน้อยกว่าชั้นปกติคือ ประมาณ 4 - 10 คน
3. ใช้ระยะเวลาสั้นกว่าการสอนในชั้นปกติ คือประมาณ 5 - 20 นาที
4. การจัดบทเรียน ไม่จำเป็นต้องเป็นทั้งบทเรียนเช่นในชั้นปกติ แต่เป็นบทเรียนที่อาจมีขอบข่ายแคบ สั้น และมีความมุ่งหมายเฉพาะเพื่อฝึกทักษะการสอนอันใดอันหนึ่ง หรือเพื่อฝึกวิธีการสอนอันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะ

* อธิการวิทยาลัยครูพระนคร

** เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนแบบจุลภาค 14 - 24

5. มีวิธีการที่จะช่วยให้ผู้สอนเรียนรู้ผลการฝึกของตนทันที โดยการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น เทปบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง แบบประเมินผล หรือจากการวิจารณ์ของนักเรียน เพื่อนผู้สอน ครูนิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง หรือจากที่เห็นภาพและฟังคำวิจารณ์

6. เปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แก้ไขข้อบกพร่อง โดยจัดให้สอดคล้องและมีการประเมินผลซ้ำอีก หากยังไม่เป็นที่พอใจก็อาจจะกระทำอีกเป็นรอบต่าง ๆ ไป

ทั้งนี้ ได้มีข้อจำกัดตายตัวลงไปทีเดียวว่า จะต้องเป็นไปตามหัวข้อที่กล่าวข้างต้น การสอน แบบจุลภาคเปิดโอกาสให้มีการควบคุมสถานการณ์การสอนได้ตามความเหมาะสม จำนวนนักเรียน ระยะเวลาสอน และความยาวของบทเรียน อาจเปลี่ยนแปลงได้ แต่โดยทั่วไป มักยึดแนวดังกล่าวข้างต้น เพื่อความสะดวกแก่การจัดการสอนแบบจุลภาคสำหรับคนจำนวนมาก

ทักษะการสอนหมายถึงอะไร

ทักษะการสอน คือ เทคนิคการสอนที่ครูใช้ในการปฏิบัติงานของตน ถ้าเรามาพิจารณาถึงบทบาทหน้าที่ของครูที่ต้องปฏิบัติ ในชั้นเรียนแล้ว จะเห็นว่างานที่ครูต้องกระทำเพื่อการสอนให้นักเรียน ได้เรียนรู้ เพื่ออบรมแนะแนว เพื่อเป็นข้อคิด เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนค้นคว้าหรืออื่น ๆ อีกหลายประการนั้น เทคนิคการสอนที่ครูต้องใช้มีอยู่หลายวิธี เช่น การให้คำถาม การเขียนกระดานดำ การแสดงที่ทำเป็นกันเองกับนักเรียน เป็นต้น พฤติกรรมการสอนของครูในการใช้เทคนิคการสอน ต่าง ๆ เหล่านี้ มีผลต่อการเรียนของผู้เรียนเป็นอันมาก ไม่ว่าจะในทางบวกหรือลบ ดังจะเห็นได้จากผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่แสดงถึงลักษณะของครูที่เด็กชอบและไม่ชอบ ซึ่งเนื่องมาจากพฤติกรรม การสอนของครูอยู่เป็นอันมาก ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้มุ่งศึกษาสภาพในห้องเรียนและพฤติกรรมการสอนที่ครูปฏิบัติ และนำเอาพฤติกรรมเหล่านี้มาประมวลเป็นทักษะ หรือเทคนิคการสอนเป็นเรื่อง ๆ เฉพาะแต่ละทักษะ และจัดให้มีการฝึกทักษะเหล่านั้นอย่างมีเกณฑ์ เพื่อให้เกิดทักษะในเทคนิคการสอนนั้น ๆ การสอนแบบจุลภาคจึงเป็นวิธีที่สนองความประสงค์ดังกล่าวได้อย่างสอดคล้องกัน

ทำไมจึงต้องฝึกทักษะการสอนด้วยการสอนแบบจุลภาค

เหตุที่ควรจัดให้มีการฝึกทักษะการสอนด้วยการสอนแบบจุลภาค ไว้ในการเตรียม
 ประสานการแก้ไขข้อบกพร่อง ก็เพราะสาเหตุหลายประการ คือ

1. การให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติภายหลังจากศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีสอน จะช่วยให้ นักศึกษา ได้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติได้อย่างชัดเจนขึ้น โดยไม่ต้องรอจนถึง เวลาออกฝึกสอนในโรงเรียน เช่นเมื่อได้ศึกษาถึงทักษะการใช้คำถามแล้ว นักศึกษาก็ควรฝึกการใช้คำถาม ตามหลัง การนำเกณฑ์การใช้คำถามมาวิเคราะห์ผลการฝึกปฏิบัติก็ย่อมจะทำให้เห็น ความสัมพันธ์ของ เกณฑ์การใช้คำถามกับวิธีการใช้ได้ชัดเจน หรือเป็นที่เข้าใจกันโดยง่าย

2. การฝึกปฏิบัติด้วยการสอนแบบจุลภาค จะมีหลักการที่สำคัญอีก การดูผลย้อนกลับ จากเครื่องมือที่ถ่ายภาพหรือถ่ายเสียง ให้ผู้สอนได้เห็นตนเอง หรือได้ฟังคำวิจารณ์ ผลการสอน ของตน ข้อนี้จะช่วยให้ผู้สอนได้เห็นข้อดีข้อบกพร่องของตน และสนใจที่จะแก้ไขตนเองยิ่งกว่านั้น จะช่วยให้ เกิดความใจกว้างในการยอมรับฟังคำวิจารณ์ และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ สอนและผู้วิจารณ์ เพราะจะมีบรรยากาศของการทำงานร่วมกันมากกว่าการดูการฝึกสอนตามปกติ

3. การฝึกปฏิบัติด้วยวิธีดังกล่าวจะเป็นการเตรียมผู้สอนในลักษณะที่ปลอดภัยสะดวก และให้ โอกาสทดลอง โดยปกตินักศึกษาฝึกสอนแทบไม่มีโอกาสได้ลองสอน เมื่อถึงเวลาที่ต้อง รับมือสอน นักเรียนทั้งชั้น และเต็มตามตารางสอน ซึ่งปัญหาของการสอนและการปกครอง โดยปกติก็อาจทำ ให้ผู้สอนดำเนินกิจการอย่างไม่มั่นใจ และเกิดผลเสียต่อผู้เรียนได้ การฝึกปฏิบัติ ด้วยการสอนแบบจุลภาค แม้จะผิดพลาดก็ไม่มีข้อต้องวิตก และมีโอกาสลองแก้ไข ไม่ต้องกังวล กับปัญหาต่างอื่น ๆ ในขณะที่ประสงค์จะฝึกทักษะเฉพาะ การฝึกสอนแบบจุลภาคจึงเปรียบเสมือน ห้องขับเครื่องบินที่ผู้สอนมีโอกาสดลอง โดยการฝึกปฏิบัติจริงและปลอดภัยก่อนไปทำหน้าที่ ประจําการ

4. เป็นความช่วยเหลือให้ผู้ฝึกปฏิบัติได้เห็นเทคนิคการสอนในแง่มุมต่าง ๆ ได้กว้างขวาง ทั้งนี้เพราะในการฝึกปฏิบัติ ผู้สอนมีโอกาสดูผลการสอนจากผู้เรียนโดยตรง ปฏิบัติจาก ผู้เรียนแต่ละคนจะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้สอนได้เรียนเทคนิคการสอนได้กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะ หากมีการฝึกมากครั้งก็ยิ่ง ได้เรียนวิธีการได้มากขึ้น ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้สอน คุณลักษณะข้อนี้เป็นจุดสำคัญที่จะเป็นพื้นฐานให้บังเกิดความสำเร็จในการดำเนินการสอนในโรงเรียน

5. เป็นประโยชน์ต่อการนิเทศการสอน นอกจากการฝึกสอนให้เตรียมตัวในวิธีสอน แล้วการฝึกทักษะดังกล่าวยังช่วยอาจารย์นิเทศที่ร่วมปฏิบัติงานให้ได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนแนวคิด เกี่ยวกับวิธี สอนและมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ได้กว้างขวาง ซึ่งจะให้นแนวทางแก่การนิเทศการ สอนตามปกติอีกด้วย

6. การสอนแบบจุลภาค เป็นการลดความยุ่งยากในการจัดให้มีการฝึกปฏิบัติการสอน เพราะมีวิธีการที่ใช้เวลา สถานที่และผู้เรียน ในลักษณะที่จัดได้ง่ายกว่าการนำไปฝึกปฏิบัติในห้องเรียนจริง ๆ หากจะให้ผู้สอนซึ่งเป็นนักศึกษาและมีจำนวนมาก ได้มีโอกาสฝึกให้ทั่วถึงกัน และบางครั้งก็ยิ่งจำเป็นจะต้องใช้วิธีการดังกล่าวมาช่วย

อะไรบ้างที่ควรฝึกในการสอนแบบจุลภาค

หากจะพิจารณาการฝึกปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ถึงงานสอนอย่างจริงจัง ก็ควรจะได้พิจารณาว่าจะฝึกอะไร และลำดับการฝึกอย่างไรบ้าง โดยปกติหากจะพิจารณาจากพฤติกรรมการสอนของ ครูในห้องเรียนแล้ว ก็อาจจะแบ่งทักษะการสอนออกเป็นประเภท ดังนี้

1. ทักษะการสอนโดยทั่วไป ที่ผู้สอนใช้อยู่เป็นประจำไม่ว่าจะสอนอย่างไร และเมื่อใด เช่นการใช้คำถาม การใช้อุปกรณ์ การเสริมกำลังใจ การบรรยาย การเร้าความสนใจ การใช้ ท่าทางประกอบ การสอน การเขียนกระดานดำ เป็นต้น โดยการฝึกเน้นมุ่งประเมินการใช้ทักษะ เฉพาะนั้น ๆ เป็นสำคัญ

2. ทักษะการสอนที่ดำเนินตามขั้นของการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การสรุปบทเรียนแต่ละขั้นตอน ซึ่งอาจจะต้องใช้ทักษะต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลตามขั้นตอนของการสอน เช่น จะสอนเรื่อง "การสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติ" อาจจะนำเข้าสู่เรื่องด้วยการใช้ทักษะ ในข้อ 1 หลายทักษะ แต่ดูผลว่าผู้สอนสามารถนำเข้าสู่เรื่องได้เพียงใด

3. ฝึกการสอนบทเรียนโดยบทเรียนหนึ่งซึ่งมีเนื้อหาครบ ๆ โดยเฉพาะ เพื่อดูการใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับสาระและธรรมชาติการเรียนรู้ของวิชานั้น ๆ เช่น สอนวิชาภาษาอังกฤษ อาจฝึกสอนเรื่องความแตกต่างระหว่างคำ hungry และ thirsty โดยดูวิธีการฝึกฝน (drill) หรือสอนวิชาภาษาไทย ให้เห็นความแตกต่างระหว่างคำว่า สลักและปรี๊ด โดยดูวิธีการยกตัวอย่าง ประกอบ เป็นต้น

4. การฝึกทักษะเฉพาะของงานเฉพาะอย่างก็อาจนำมาฝึกได้ เช่น การพูดในที่ชุมชน การแนะนำตัวในการสมัครงาน การต้อนรับ การเป็นโฆษก การแนะนำ นักเรียนที่มีปัญหา การอบรมนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ การแสดงบทบาท เป็นต้น

ทักษะที่ใช้ฝึกดังกล่าว อาจจะมาจากหลายวิชา เช่น วิชาวิธีสอนโดยทั่วไป วิชาวิธีสอน วิชาเฉพาะ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ และอื่น ๆ ได้อีกมาก หากจะพิจารณาถึงภาคฝึก ปฏิบัติที่ต้องการให้นักศึกษาได้กระทำ และดูผลย้อนกลับสำหรับวิชาวิธีสอนโดยเฉพาะ

แล้ว การพิจารณาหน่วยการสอนในวิชาว่ามีส่วนใดบ้างที่จะฝึกได้และเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนที่จะออกไปสอนในระดับที่หลักสูตรกำหนด เช่น ในระดับประถมศึกษา ผู้สอนควรฝึกเกี่ยวกับวิธีใช้ท่าทางสื่อความหมาย วิธีเสริมกำลังใจ วิธีใช้คำถาม วิธีสร้างความสนใจ เป็นต้น ก็เลือกทักษะต่าง ๆ นี้ไปให้นักศึกษา ได้ฝึกเป็นการปฏิบัติในรายวิชาวิธีสอน

ข้อที่ควรสร้างในเรื่องทักษะก็คือ ในการสอนตามสภาพที่เป็นจริงนั้น จำเป็นต้องประกอบด้วยทักษะการสอนหลาย ๆ ประการ และการสอนแบบจุลภาคนั้นเป็นการสอนในระยะสั้นเพื่อการ เรียนรู้วิธีการ และมีโอกาสศึกษาปฏิบัติการของผู้เรียนจากวิธีหนึ่งที่ใช้เป็นขั้น ๆ เท่านั้น แต่จะหวัง ประเมินผลการสอนรวมขอมว่า นักเรียน ได้ เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน ในระยะการสอนสั้น ๆ ดังกล่าวขอมไม่ได้

มีวิธีฝึกทักษะอย่างไรในการสอนแบบจุลภาค

เมื่อเลือกทักษะและส่วนของช่วงเวลาที่จะใช้ในการฝึกทักษะได้แล้ว การดำเนินการฝึกอาจจะมีลำดับ ดังนี้

1. ควรจัดให้มีคำอธิบายเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ พร้อมทั้งเกณฑ์และวิธีใช้ เพื่อให้ผู้สอนมีความเข้าใจในทักษะดี ๆ ก่อนการฝึก
2. มีตัวอย่างการสอนทักษะต่าง ๆ ให้ดูและสังเกตเกี่ยวกับลักษณะสำคัญ ๆ ของทักษะนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้เห็นแนวทางของการใช้ทักษะดังกล่าว
3. นำเกณฑ์ในข้อ 1 และ 2 มาวิเคราะห์การสอนในชั้นเรียน หรืออาจบันทึกเสียงการสอนในชั้นเรียนมาให้วิเคราะห์ หรืออาจจะใช้บันทึกการสอนที่สอนแล้วมาวิเคราะห์ก็ได้ การฝึกวิเคราะห์จะช่วยให้ผู้เรียนได้นำเกณฑ์ศึกษามาเทียบกับสภาพที่เป็นจริง และเห็นข้อเปรียบเทียบได้ ชัดเจนขึ้น
4. ใช้วิธีการสถานการณ์จำลองเตรียมผู้สอนให้คิด และเห็นวิธีการใช้ทักษะได้หลาย ๆ ทาง เช่น ตั้งสถานการณ์ว่า ถ้าผู้สอนจะสอนเรื่องคำอุทาน ผู้สอนจะมีวิธีนำอย่างไร เป็นต้น
5. เตรียมบทเรียน การเตรียมบทเรียนมีข้อควรคำนึงถึงดังนี้
  - ก. เลือกเตรียมทักษะใดทักษะหนึ่งเป็นจุดหมายของการฝึก แต่ทั้งนี้ได้หมายความว่า จะลดการใช้ทักษะอื่น ๆ เสียสิ้นเพราะการดำเนินการสอนใด ๆ ย่อมประกอบด้วยหลายทักษะแต่มุ่ง คำนึงถึงการใช้ทักษะที่เป็นจุดหมายเป็นสำคัญ เช่น การใช้คำถาม การฝึกก็

มุ่งที่จะใช้คำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหา และเข้าเกณฑ์ที่ดีของการใช้คำถาม

ข. ศึกษาถึงลักษณะเกณฑ์ของทักษะนั้น ๆ ให้เป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้ง

ค. เลือกเนื้อเรื่องที่จะฝึกในตอนใดตอนหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องทั้งเรื่องตั้งความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของบทเรียน วางรูปการสอนบทเรียนนั้น ๆ โดยคำนึงถึงวิธีการของทักษะนั้น ๆ

ง. การวางรูปการสอน ควรเขียนเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติได้ทั้งของครู และนักเรียน พร้อมทั้งเหตุผลประกอบว่า ทำเพื่ออะไร เช่น เพื่อให้สังเกต เพื่อให้รู้จักคิดหาเหตุผล เป็นต้น

จ. การวางรูปการสอนแต่ละบทเรียนมิใช่เป็นมาตรฐาน ผู้สอนอาจหาวิธีเปลี่ยนแปลงไปได้หลาย ๆ ทาง เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของการสอนและความสามารถของผู้เรียน

6. ลงมือสอนบทเรียนที่เตรียมไว้แก่ผู้เรียนในเวลาที่กำหนดไว้ในตารางสอน ข้อที่ควรคำนึงในการปฏิบัติ คือ

ก. การจัดผู้เรียน ถ้าได้ผู้เรียนเป็นนักเรียนในระดับที่สอนได้จริง ก็ย่อมจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง แต่หากไม่สามารถจะจัดได้ก็อาจให้เพื่อนร่วมชั้นเรียน สมมติเป็นผู้เรียนในกรณีหลังนี้บางโอกาสควรใช้บทเรียนในระดับผู้เรียนจึงจะบังเกิดผล

ข. ชั้นเรียนที่มีจำนวนนักศึกษาเป็นจำนวนมาก ควรแบ่งออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หลายกลุ่ม โดยมีอาจารย์ประจำในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติการสอนได้ทั่วถึง โดยใช้เวลาไม่มากในขณะที่สอน นักศึกษาผู้สอนในกลุ่มก็จะเป็นผู้ประเมินผลการสอนและจะช่วยให้เห็นนักศึกษา ในกลุ่มได้ เรียนรู้การฝึกปฏิบัติของเพื่อน ไปพร้อมกันด้วย ในกรณีที่จัดใหม่ห้องปฏิบัติการสอน โดยมีอาจารย์ประจำหน่วยให้ความร่วมมือ ในการฝึกอีกทางหนึ่งได้

7. การประเมินผลการสอนเพื่อให้ผู้สอนได้เห็นผลการสอนของตน อาจใช้วิธีการได้หลายวิธี คือ

ก. การใช้แบบบันทึกภาพ วิธีนี้หากวิทยาลัยมีอยู่แล้ว และมีความสามารถทางการเงิน และทางเทคนิคสนับสนุน ก็ควรใช้เพราะผู้สอนจะเห็นตนเองได้ถนัดชัดเจนที่สุด การประเมินผลอาจไม่จำเป็นต้องใช้ผู้อื่นร่วมประเมินหรืออภิปรายก็ได้ อาจช่วยให้ทราบผลกว้างขวางขึ้นประโยชน์สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ภาพที่บันทึกไว้จะนำไปฉายให้ชั้นเรียนอื่น ๆ ได้ดูในภายหลัง เพื่อประเมินผลหรือเป็นตัวอย่างได้

ข. การใช้เทปบันทึกเสียง เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้สอนเห็นผลการสอนของตนในการใช้คำพูด เสียง จังหวะ ได้ชัดเจนและอาจนำไปใช้ประโยชน์ในภายหลังได้เช่นกัน เครื่องมือนี้ หากวิทยาลัยสามารถสนับสนุนได้ก็ควรทำเพราะสะดวกแก่การใช้ และไม่ต้องอาศัยเทคนิคยุ่งยากแต่ประการใด

ค. การใช้แบบประเมินผล โดยมีผู้สังเกตการประเมินผลตามแบบและอภิปรายร่วมกับภายหลังการสอน วิธีนี้แม้ผู้สอนจะไม่สามารถเห็นตนเองได้ชัดเจน แต่ก็สามารถจะรับฟังข้อคิดเห็น จากผู้สังเกตการสอนให้ทราบเป็นแนวทางเพื่อแก้ไขตนเองได้

การประเมินผลดังกล่าว มีข้อเกี่ยวเนื่องที่อาจปฏิบัติได้หลายทางดังนี้

ก. แบบประเมินผล อาจจะมีได้หลายแบบ

- แบบประเมินผลรวมเพื่อประเมินได้ทุกทักษะ
- แบบประเมินเฉพาะทักษะ หรือเฉพาะเรื่อง เช่น แบบประเมินการปะทะ สัมผัสระหว่างผู้สอน ผู้เรียนของเน็ด แพลนเดอร์ส เป็นต้น

ข. ผู้ประเมินผล อาจจะมีผู้ประเมินต่าง ๆ ดังนี้

- เพื่อนักศึกษา
- อาจารย์นิเทศก์
- นักเรียนที่เป็นนักเรียน

8. ฝึกสอนซ้ำ ในกรณีที่ผู้สอนมองเห็นข้อบกพร่อง และต้องการปรับปรุงวิธีการสอนของตน ใหม่ก็ย้อนกลับไปดำเนินการใหม่ ตั้งแต่ปรับปรุงบันทึกการสอน ทดลองสอนซ้ำ และประเมินผลย้อนกลับให้เห็นการสอนของตนเองอีกครั้งหนึ่ง

การสอนแบบจุลภาคจะจัดได้อย่างไร

การจัดให้มีการสอนแบบจุลภาคนั้น อาจจะทำได้ทั้งเป็นส่วนของการสอนรายวิชาหรือเป็นศูนย์ฝึกโดยเฉพาะ ซึ่งมีแนวการปฏิบัติดังนี้

1. การจัดเป็นภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะของรายวิชาใดวิชาหนึ่ง การจัดดังกล่าวต้องอยู่ในโครงการสอนของรายวิชาที่จะจัดช่วงเวลาสำหรับการฝึกให้สอดคล้องกับทฤษฎี และต้องคำนึงถึงการแบ่งเป็นกลุ่มย่อย และอาจารย์ประจำกลุ่ม เพราะการที่จะจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝนได้ทั่วถึงกันและหลาย ๆ ครั้งได้ขึ้น จำเป็นต้องจัดการฝึกสอนเป็นกลุ่มเล็กและมีอาจารย์

นิเทศก์ประจำ

2. การจัดเป็นศูนย์ฝึกการสอนแบบจุลภาคโดยเฉพาะ วิธีนี้จัดเป็นหน่วยงานที่ต่างหากมีอาจารย์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำ มีสถานที่เพื่อการฝึกโดยเฉพาะ มีอาจารย์ผู้ช่วยในการดำเนินงานวิชาต่าง ๆ ที่ต้องการให้มีการฝึกสอนคอยประสานงานกับอาจารย์ฝ่ายศูนย์ฝึก เพื่อกำหนดแนวการฝึก การเตรียมการฝึกและตารางเวลาที่นักศึกษาแต่ละกลุ่มจะมาฝึก การจัดเป็นศูนย์ดังกล่าวจะมี ประโยชน์ได้เต็มที่ เมื่อมีโครงการฝึกปฏิบัติการสอนหรือฝึกเทคนิคต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและเป็น ประจำ ในกรณีเช่นนี้ (ถ้าหากมีเจ้าหน้าที่ที่จัดเตรียมการเพื่อการฝึกเป็นประจำอยู่แล้ว) จะทำให้เกิดความสะดวกแก่การปฏิบัติ นอกจากนี้ศูนย์ดังกล่าวยังใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการสอนของครูประจำการ หรืออาจารย์ในวิทยาลัยเองอีกด้วย

3. จัดเป็นศูนย์หลักสูตรและการสอนซึ่งมีลักษณะกว้างกว่าเพียงฝึกสอนทักษะอาจเป็นสถานที่ในการศึกษาเกี่ยวกับแบบเรียนในชั้นประถมศึกษาหรือมัธยม การฝึกจัดชั้นเรียนจัดมุมห้องจัดป้ายประกาศในห้องเรียน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นการเตรียมประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูอีกด้วย

ทักษะการอธิบายและการเล่าเรื่อง *

จุดประสงค์อันสำคัญของการเรียนการสอนก็คือ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ขึ้น คือ ได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ และเจตคติที่ต่อการเรียน การที่จะทำให้ผู้เรียน บังเกิดผลดังกล่าว จำเป็นที่ผู้สอนจะต้องรู้จักถ่ายทอดความรู้ขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ หรือกิจกรรมที่เหมาะสม ไปยังผู้เรียน และควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมด้วย กิจกรรมหรือวิธีที่ครูจะนำผู้เรียนไปถึง จุดหมายปลายทางตามต้องการนั้น อาจจะทำในรูปของการจัดนิทรรศการ การร้องรำทำเพลง การแสดงละครตามเนื้อเรื่องในบทเรียน การเล่าเรื่องต่าง ๆ เช่น นิทาน ชีวประวัติ เหตุการณ์ ในประวัติศาสตร์ ประสพการณ์ หรือเรื่องราวที่สนุกสนานประกอบบทเรียน เป็นต้น วิธีการเหล่านี้ ครูจะต้องพิจารณาเลือกใช้ให้ถูกต้องตามความต้องการ ความสนใจ วุฒิภาวะ ตลอดจนพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน

ธรรมชาติอย่างหนึ่งของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาชั้น คือ สนใจที่จะรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ประเภทนิทาน ดังนั้น หากครูสนองความสนใจของนักเรียนก็จะช่วยให้การสอนบรรลุผลดีขึ้นและยังก่อให้เกิดศรัทธาในตัวครูผู้สอนอีกด้วย เมื่อการอธิบายหรือการเล่าเรื่องมีประโยชน์ต่อ การเรียนการสอน โดยเฉพาะในชั้นประถมศึกษา เช่นนี้ก็จำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับ

ครูที่จะต้องฝึกฝนหรือหาวิธีที่จะทำให้ตนเองมีความสามารถด้านนี้เช่นเดียวกับกลวิธีการสอนอื่น ๆ

การอธิบายและการเล่าเรื่อง *

การอธิบาย หมายถึง การอธิบายข้อความที่สอน การอธิบายเพื่อเปรียบเทียบ การอธิบายเพื่อขยายข้อความ ฯลฯ ซึ่งจะมีอยู่ตลอดเวลาในการเรียนการสอน

การเล่าเรื่อง หมายถึง การนำเอาเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต เช่น เรื่องในประวัติศาสตร์ นิทานพงศาวดาร เทพนิยาย ประสบการณ์หรือเรื่องสั้นที่มีคติมาแล้ว หรือพูดให้ฟังเข้าใจ ได้รับประโยชน์ตามชนิดของเรื่อง

การเตรียมการอธิบายการเล่าเรื่อง

ก่อนที่จะนำเรื่องมาเล่าและอธิบายจะต้องเตรียมตัวให้พร้อมดังนี้

- ประการที่ 1 เลือกเรื่องหรือหัวข้อเรื่อง
- ประการที่ 2 ศึกษาเรื่องหรือหัวข้อนั้น ๆ ให้ละเอียดก่อนนำไปใช้ (ดีเรื่องให้แตก)

การเลือกเรื่อง

เรื่องหรือหัวข้อที่จะนำมาอธิบายเล่าให้ฟัง ควรเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันสมัยเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ทัศนคติของเด็กร และควรจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับบทเรียนด้วยในการนำเรื่อง มาอธิบายและเล่านั้น มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. เรื่องควรมีคุณค่าต่อพัฒนาการทางสติปัญญา และการใช้ภาษาของเด็ก
2. ควรมีคุณค่าทางศีลธรรมจรรยา เป็นเรื่องที่สุภาพ และส่งเสริมให้เกิดเจตคติที่ดีงาม
3. ควรเลือกเรื่องที่เหมาะสมกับสภาพของเด็ก คือ เหมาะสมกับวัย หรือสติปัญญา
4. ควรมีเรื่องหลายเรื่อง ๆ ระยะเวลาไม่ที่ยาวเกินไป
5. เรื่องไม่ยาวหรือสั้นเกินไป ไม่สับสนวุ่นวาย
6. ไม่ควรใช้เรื่องที่ทำให้เด็กเสียสุขภาพจิต เช่น เรื่องที่ทำให้เด็กเกิดความหวาดกลัว ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่น่าใจเด็กอย่างร้ายแรง

* ปรับปรุงจากเอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 181 หน่วยนิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู

7. เรื่องราวที่นำมาเล่า ควรสนุกสนาน เข้าใจความสนใจ มีคติพจน์แฝงอยู่แต่ไม่ควรเป็นเรื่องเพื่อฝัน ขาดเหตุผล เพราะอาจทำให้เด็กหลงเชื่ออย่างมกมาย

การเล่าเรื่อง

สิ่งสำคัญประการหนึ่ง ที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการเล่าเรื่อง คือการนำเรื่องนั้น ๆ มา ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ก่อน ซึ่งอาจจะทำได้ดังนี้

1. อ่านเรื่องนั้นให้ตลอด แล้วจับจุดสำคัญของเรื่องให้ได้
2. ถ้าเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นเองควรใช้ภาษาง่าย ๆ เนื้อเรื่องไม่สับสนและควรตั้งจุดมุ่งหมายว่า จะให้ผู้เรียนเกิดหรือได้อะไรจากการฟังเรื่องนั้น ๆ
3. ควรลำดับเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบไว้อย่างย่อ ๆ ตอนใดควรจะมีข้อปลีกย่อยเพิ่มเติม เช่น บทสุภาพิต คำพังเพย หือตัวอย่างประกอบ เพื่อป้องกันมิให้เรื่องสับสนหลงลืม
4. เตรียมอุปกรณ์ไว้ใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องแต่ละตอน
5. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับศัพท์ สำนวน โวหารต่าง ๆ โดยตลอด

กลวิธีในการเล่าเรื่อง

ขั้นต้นนับว่าเป็นขั้นสำคัญที่สุด เพราะเป็นการนำไปปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลสมบูรณ์ตามความต้องการ เรื่องต่าง ๆ ที่ครูนำมาเล่าเพื่อผลดังกล่าวจะมีความหมายต่อผู้เรียนอย่างไร หากครูได้รู้ถึงกลวิธีในการเล่าเรื่อง และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง เหมาะสม วิธีกาที่จะช่วยเสริมการเล่าเรื่องให้มีคุณค่า และจูงใจผู้ฟังให้เกิดความสนใจ ต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การใช้ท่าทางประกอบการเล่า การแสดงท่าทางที่ดีประกอบการเล่าเรื่องจะช่วยให้ ผู้ฟังสนใจอยู่เฉพาะผู้เล่า และเนื้อเรื่องที่เล่าเท่านั้น ท่าทางการเคลื่อนไหวดังกล่าวสามารถนำมาใช้ประกอบในตอนต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.1 บทเจรจา นอกจากใช้น้ำเสียงแล้ว ยังสามารถใช้มือและแขนในการสื่อความหมายในลักษณะต่าง ๆ กันอีกด้วย ยกมือโบกไปมา เพื่อแสดงการปฏิเสธประกอบคำพูดปรบมือ เพื่อแสดงความพอใจ ฯลฯ

1.2 การเคลื่อนไหวของตัวละคร เช่น เดิน วิ่ง นั่ง ต่อกู้ ฯลฯ ผู้เล่าอาจแสดง ท่าทางไปตามบท

1.3 ความรู้สึกของตัวละคร เช่น โกรธ เกลียด รัก โศก พอใจ ดีใจ เสียใจ ฯลฯ ผู้เล่าควรแสดงท่าทางและสีหน้า ชิงช้า เอจจิงเอจจิง หรืออ่อนน้อมข้มข้มให้สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในเรื่อง นอกจากนี้ความรู้สึกทางกาย เช่น ร้อนหนาว กระจาย เจ็บปวด ฯลฯ ก็ควรแสดงท่าทางประกอบด้วย

2. การใช้ภาษาและน้ำเสียง

2.1 ภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง ได้แก่ ภาษาของผู้เล่า คือ คำพูดของผู้เล่าที่ใช้บรรยายความเป็นไปของเรื่อง และภาษาของตัวละครในเรื่องที่สนทนากัน

ในการเล่าเรื่องนั้น ผู้เล่าต้องใช้ภาษาให้เหมาะกับระดับของผู้ฟัง ไม่ยากหรือสูงจนเกินไป ควรจะเป็นถ้อยคำที่คุ้นหู เคยได้ยินได้ฟังบ่อย ๆ เป็นคำที่ฟังแล้วเกิดภาพพจน์มีอารมณ์คล้ายตามเนื้อเรื่อง เวลาเล่าไม่ควรพูดอ้อมค้อมวนไปเวียนมาจนผู้ฟังสับสน ไม่เข้าใจเนื้อเรื่อง หรือจับความไม่ได้

2.2 น้ำเสียง ผู้เล่าเรื่องจำเป็นจะต้องเน้นเสียง หนัก-เบา ไปตามโอกาสและเหตุการณ์ของเรื่อง ตัวอย่างเช่น ใช้เสียงสั้น - ค่อย - เครือ คล้ายเสียงร้องไห้ เพื่อแสดงความเศร้าโศกเสียใจ เสียงสั้น รวด เร็ว อึกอ๊ก เพื่อให้รู้ที่กำลังตื่นเต้น ประหม่าหรือตกใจ เหล่านี้แต่ต้น จะช่วยเร้าใจผู้ฟังได้ดี ในการเล่าหรือบรรยายเรื่องนั้น ควรให้เสียงดังชัดเจน ได้ยินเสียงอย่างแท้จริง การเล่าเรื่องโดยใช้เสียงระดับเดียวกันไปตลอดนั้น อาจทำให้ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้น ผู้เล่าจึงควรเว้นจังหวะ หรือมีกิจกรรมอื่น ๆ แทรกประกอบ เช่น การให้เด็ก ตอบคำถามในเรื่องที่กำลังฟังอยู่นั้น เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและกระตุ้นให้เด็กสนใจอยู่ตลอดเวลา

3. การแสดงอารมณ์ออกทางสีหน้า เช่น ข้มข้ม มีสีหน้าบึ้งตึง พยักหน้า ส่ายหน้า ฯลฯ เหล่านี้ ควรจะต้องนำไปใช้ในขณะที่การเล่าเรื่องดำเนินอยู่ แต่ต้องให้เหมาะสมหรือตรงกับ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องเพื่อให้ผู้ฟังเกิดภาพพจน์ สุกสนาน ตื่นเต้นเหมือนกับว่าได้อยู่ในเหตุการณ์ เช่นนั้นจริง ๆ นอกจากนี้ผู้เล่าควรใช้สายตากวาดไปทั่วห้องและสบสายตากับผู้ฟังเป็นครั้งคราวเป็นการปลุกให้ผู้ฟังตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา หากผู้เล่าใช้สายตาพุ่งไปที่ผู้ฟังจุดใดจุดหนึ่งเพียงจุดเดียวจะทำให้ผู้ฟังอื่น ๆ ขาดความสนใจที่จะฟังและเข้าใจว่าผู้เล่าไม่สนใจตน ซึ่งอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมอื่นอันเป็นอุปสรรคในการฟังแทรกซ้อนขึ้นมาได้

4. การใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่าเรื่อง มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อเร้าใจให้เด็กสนใจ และเข้าใจเนื้อเรื่องที่ฟังได้ดี รวดเร็ว อุปกรณ์ที่กล่าวนี้มีหลายชนิด เช่น แผ่นภาพแผนที่

เครื่องบันทึก เสียงที่บันทึกเรื่องรวมต่าง ๆ ไว้แล้ว ที่กระบอกหรือที่สวมมือตัวหนึ่งตะลุงของจริงหรือที่จำลอง และอื่น ๆ ที่จำเป็น ทั้งนี้ครูผู้เล่าจะต้องเลือกแนะนำมาใช้ให้ตรงตามเนื้อเรื่องที่กำหนดไว้ นอกจากนี้เป็นสิ่งที่ครูจัดหามาหรือทำขึ้นเองแล้วควรเป็นผลงานของเด็กบ้าง เพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ ในผลงานของตน และให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดีด้วย

การให้นักเรียนเกิดจินตนาการและคิดหาเหตุผลจากการเล่าเรื่อง ทำได้ดังนี้

1. เล่าเรื่องให้ต่างไว้และให้นักเรียนแต่งต่อให้จบตามจินตนาการของนักเรียนเอง
2. ขณะเล่าเรื่อง ครูตั้งคำถาม ถาให้นักเรียนเป็นบางตอน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการฟัง และรู้จักคิดหาเหตุผล
3. เมื่อเล่าจบเรื่องแล้ว ให้นักเรียนช่วยกันคิดตั้งข้อสงสัย
4. แบ่งกลุ่มให้นักเรียนอภิปราย หลังจากฟังเรื่องจบแล้ว

การสรุป

เมื่อเล่าเรื่องจบแล้ว ผู้เล่าจะต้องสรุปทุกครั้ง เพื่อช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องได้ดียิ่งขึ้น เพราะเป็นตอนที่ผู้เล่าเฉลยปัญหาต่าง ๆ ในเรื่องเป็นการเน้นหรือแนะให้ผู้ฟังเห็นว่าเรื่องนั้น ๆ ต้องการ จะสอนหรือให้ข้อคิดอะไรแก่ผู้ฟังบ้าง ซึ่งให้เหตุผลและโทษของการกระทำตามท้องเรื่อง ซึ่งผู้ฟังอาจนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือตนเองในชีวิตประจำวันได้

ตัวอย่างการสรุปเรื่อง เรื่องที่ฆาตกรรม

เมื่อเล่าจบแล้วอาจสรุปดังนี้

"จะเห็นว่า ที่ฆาตกรรมเป็นคนดี สุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อม มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักอภัยผู้อื่น แม้แต่ศัตรู เป็นคนยึดมั่นและปฏิบัติตามคำสอนของบิดาอย่างเคร่งครัดด้วยความดีทั้งหลายเหล่านี้ภายหลัง ที่ฆาตกรรมได้เป็นกษัตริย์ปกครองถึงสองแคว้น การทำดีมีประโยชน์ เราจึงดูที่ฆาตกรรม เป็นตัวอย่าง

ความมุ่งหมาย

ก. ความมุ่งหมายสำหรับผู้สอน

1. ให้ผู้สอนสามารถอธิบายหรือเล่าเรื่องประกอบการสอนได้
2. ให้ผู้สอนสามารถนำทักษะต่าง ๆ มาใช้ประกอบการเล่าเรื่องได้
3. ให้ผู้สอนสามารถเตรียมเรื่อง หรือหัวข้อประกอบการเรียนตรงกับเป้าหมายที่ต้องการได้
4. ให้ผู้สอนสามารถหยิบยกรวบรวมเหตุการณ์นิทาน ชีวประวัติ ประสบการณ์ ที่เป็นประโยชน์ และนำมาเสริมบทเรียนการสอนได้

ข. ความมุ่งหมายสำหรับผู้เรียน

เมื่อผู้เรียนได้รับการศึกษาจากบทเรียนแล้ว ย่อมเกิดผล ดังนี้

1. ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ในบทเรียนอย่างชัดเจน
2. เกิดเจตคติตามลักษณะที่พึงประสงค์
3. เกิดความสนใจในบทเรียน และเรียนด้วยความสนุกเพลิดเพลิน
4. เกิดความศรัทธาต่อวิชาที่เรียนและผู้สอน
5. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอน เช่น สามารถสนทนา ได้ตอบ ประกอบบทเรียนได้

ประโยชน์ของการเล่าเรื่อง

ก. สำหรับครูผู้สอน

1. การเล่าเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิทานที่สนุกสนานจะช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ครูที่สามารถเล่าเรื่องต่าง ๆ ได้ดีจะเป็นครูที่มีความคุ้นเคยสนิทสนม กับเด็กเป็นอย่างดี และจะเป็นที่รักของเด็กด้วย

2. การเล่าเรื่องต่าง ๆ จะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดี ที่สนุกสนานในห้องเรียน ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด หรือความเหนื่อยหน่ายจากการเรียนในบทเรียน นักเล่าเรื่องที่สามารถ จะนำกลวิธีไปใช้กับสถานการณ์ตึงเครียดให้ผ่อนคลายลงได้

3. การเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่แทรกเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ลงไปจะช่วยให้เด็กได้รับทั้งความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และได้รับความรู้โดยไม่รู้ตัว ซึ่งโดยธรรมชาติของเด็กแล้ว การแฝงคำสอนลงไปในการเล่าเรื่อง ย่อมทำให้เด็กพอใจและได้ผลมากกว่าการบอกเล่าโดยตรง การเล่าเรื่องต่าง ๆ จึงเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์การสอนอย่างหนึ่งที่เด็กเต็มใจรับ

4. การเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่แฝงคติ ปรัชญา หรือข้อคิดบางประการจะช่วยในการอบรมเด็ก เด็กมักจะจำแบบอย่างที่ดีในเรื่องราวที่เล่า หรือเกิดแนวคิดอันจะทำให้เป็นเด็กที่มีความประพฤติดี หรือมีคุณธรรมต่าง ๆ

5. การเล่าเรื่องจะใช้เป็นเครื่องเร้าความสนใจในการเรียนการสอน เป็นการช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและมีความตื่นตัวในการเรียนตลอดเวลา

6. การเล่าเรื่องอาจจะใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการเชื่อมโยงไปสู่การแสดงออกในทางริเริ่ม สร้างสรรค์ และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

ก. ส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ซึ่งอาจจะเป็นการให้เด็กวาดภาพตามความนึกคิดหลังจากฟังครูเล่า

ข. ทำให้เด็กคิดเป็น มีเหตุผลในการวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งอาจจะเป็นการให้เด็กได้ร่วมกันอภิปรายหลังจากฟังการเล่าเรื่องแล้ว

ค. เสริมทักษะในการสื่อความหมาย การใช้ภาษา การจดจำเนื้อเรื่อง หรืออื่น ๆ ซึ่งอาจทำได้โดยการให้เด็กเล่าเรื่องที่ฟังใหม่

ข. สำหรับผู้เรียน

1. ทำให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และช่วยให้ผ่อนคลายอารมณ์ที่เคร่งเครียดจากบทเรียน

2. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา เด็กรู้จักคำมากขึ้น รู้จักเก็บใจความและเนื้อเรื่อง ต่าง ๆ ที่ได้รับฟัง

3. ช่วยฝึกให้เด็กรู้จักแสดงออกในทางต่าง ๆ เช่น รู้จักพูด และกล้าแสดงออกในทางความคิดต่าง ๆ

4. ช่วยฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง มีสมาธิ รู้จักสำรวมกิริยาของตน

ประเภทย่อยของการอธิบายและเล่าเรื่อง

แต่ละประเภทมีจุดประสงค์ในการเล่าต่าง ๆ กัน เช่น

แต่ละประเภทมีจุดประสงค์ในการเล่าต่าง ๆ กัน เช่น

- การเล่านิทาน
- การอธิบายและการเล่าเรื่องเพื่อการเปรียบเทียบ
- การอธิบายและการเล่าเรื่องเพื่อเสริมบทเรียน

- การอธิบายและการเล่าเรื่องเพื่อจูงใจให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะอ่านให้จบ
  - การอธิบายและการเล่าเรื่องเพื่อยกตัวอย่างประกอบ
  - การอธิบายและการเล่าเหตุการณ์ทั้งในประวัติศาสตร์ หรือจากประสบการณ์ เป็นเกร็ดความรู้
  - การเล่าประวัติ ซึ่งมีประวัติบุคคลสำคัญหรือประวัติส่วนตัว
  - การอธิบายและเล่าจดจำข่าวจากวิทยุ โทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์มาแล้ว ฯลฯ
- หมายเหตุ สำหรับทักษะการอธิบายและการเล่าเรื่อง ในที่นี้จะยกมากล่าวเพียง 3 ชนิดด้วยกันคือการเล่านิทาน การเล่าเรื่องเพื่อเสริมบทเรียนและการเล่าเรื่องเพื่อเปรียบเทียบซึ่งจะมีอยู่ในตอนต่อไป

เกณฑ์ในการเล่าเรื่อง

ลักษณะของเรื่อง

1. เหมาะสมกับวัยของเด็ก
2. เหมาะกับสภาพของเด็ก เช่น ความสามารถทางปัญญา พื้นความรู้
3. เหมาะสมกับบรรยากาศของห้องเรียน
4. มีความเกี่ยวข้องกับบทเรียน
5. เนื้อเรื่องและสภาพต่าง ๆ ของเรื่อง เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก หรือเด็กเคยพบเห็นบ่อย ๆ
6. สร้างความเป็นกันเอง และความสนุกสนานน่าสนใจแก่เด็ก
7. ตรงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้
8. มีความสมเหตุสมผล ไม่มبالغ หรือเพ้อฝันเกินไป
9. อยู่ในความสนใจของเด็ก
10. ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี และมีคุณค่าที่ดี ทางศีลธรรม จรรยาแก่เด็ก
11. ไม่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ที่จะเสียสุขภาพจิต เช่น ดับแค้นใจ หวาดกลัว วิตกกังวล เศร้าโศก และอื่น ๆ

วิธีเริ่มต้นเล่าเรื่อง

1. ควรสร้างความสนใจให้แก่เด็ก
2. กำหนดเวลาให้เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป

3. เนื้อเรื่องตอน เริ่มต้นและตอนต่อไปควรมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน
4. บทนำเรื่องไม่ควรยาวเกินไป

วิธีการเล่าเรื่อง

1. เรียงลำดับของการเล่าเรื่อง ไม่ข้ามไปข้ามมาจนทำให้เกิดความสับสน
2. เน้นต่อที่สำคัญของเรื่องให้ชัดเจน ไม่ยาวจนทำให้ผู้ฟังเบื่อหน่าย
3. อธิบายตอนใดตอนหนึ่งมากเกินไป จนทำให้เนื้อเรื่องขาดความสนุก
4. ควรเน้นตัวสำคัญของเรื่อง ส่วนตัวประกอบไม่ควรเน้นมาก เพราะจะทำให้ตัวเอกหมดความหมาย

การใช้ถ้อยคำ - น้ำเสียง

1. ใช้ถ้อยคำ สำนวนที่สุภาพ ไม่หยาบคาย หรือให้ความหมายหลายแง่หลายมุม
2. ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับเด็ก ไม่ใช้ศัพท์หรือสำนวนที่สูงจนเกินไป จนยากแก่ความเข้าใจ
3. มีเสียงดัง ฟังชัดเจน ได้ยินอย่างทั่วถึง
4. ใช้เสียงสูง - ต่ำ หรือน้ำเสียงเหมาะสมกับบรรยากาศของเรื่อง เช่น เสียงแสดงความเศร้าโศก ตีใจ หรืออื่น ๆ
5. เน้นเสียงหลัก - เบา ตามโอกาส ไม่เป็นเสียงระดับเดียวกันตลอด

บุคลิกภาพของผู้เล่าเรื่อง

1. แสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่องได้อย่างเหมาะสม
2. แสดงสีหน้า ดวงตา เพื่อแสดงออกทางอารมณ์ได้ดี
3. อย่างพูดไปหัวเราะไป หรือหัวเราะก่อนคนฟัง

การสรุป

1. บทสรุปได้เฉลยปัญหาต่าง ๆ ที่ผูกมาในเรื่องตอนต้น
2. ใช้เวลาสรุปได้พอเหมาะไม่มากหรือน้อยเกินไป
3. สรุปได้อย่างเรียกจุดสนใจของนักเรียนได้ดี

การอธิบาย

การอธิบายที่มีประสิทธิภาพย่อมประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพของผู้อธิบาย ต้องเป็นผู้ที่ขี้มั่นเข้มมีความเป็นกันเองต่อผู้ฟัง เป็นผู้มีความรู้ดี มีความเชื่อมั่นต่อสิ่งที่จะอธิบาย
2. ต้องรู้ระดับของผู้ฟัง เพื่อจะได้ ใช้คำอธิบายและภาษาได้เหมาะสม
3. การจัดลำดับเรื่องที่จะอธิบาย จะต้องวางโครงเรื่องที่จะอธิบายไว้ตั้งแต่ต้นจนจบ เช่น ตอนใดควรย้ำหรือเน้น หรือมีการสรุปเป็นช่วง ๆ
4. การอธิบายจะต้องคำนึงถึงระดับเสียง การเว้นระยะความเร็ว ถ้าข้อความที่จะอธิบาย นั้นง่าย ก็ควรอธิบายอย่างรวดเร็ว แต่ถ้าข้อความนั้นยาก ก็ควรอธิบายให้ช้าและชัดเจน

แนวทางการนำไปใช้

การนำทักษะการอธิบายและการเล่าเรื่องไปใช้ในที่นี้ ผู้สอนควรปฏิบัติดังนี้

1. ใช้เปรียบเทียบ เพื่อให้เข้าใจบทเรียนง่ายยิ่งขึ้น เช่น สอนเรื่องความสามัคคี อาจยกนิทานเทียบสุภาษิตเรื่องพ่อกับลูก
2. ใช้ขยายความเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศ และเกิดความเข้าใจจดจำได้นาน
3. ใช้เสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่ผู้เรียน เช่น เล่าเรื่องชาวบ้านบางระจันเพื่อเสริมบทเรียน เรื่องสยามมาตุสดีให้เด็กเห็นตัวอย่างความรักชาติ เสียสละ และความกล้าหาญของคนไทย ฯลฯ
4. ใช้นำเข้าสู่บทเรียน เช่น การสอนศีลธรรม การใช้วาจาสุภาพ อาจนำเข้าสู่บทเรียน ด้วยนิทานสุภาษิตเรื่อง โคนันทวิศาล
5. ใช้ยกตัวอย่างประกอบการสอน เช่น สอนเรื่องความกล้าหาญของบรรพบุรุษ อาจยก ตัวอย่างประกอบดังนี้ ประวัตินายชนเมตม์ ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร สมเด็จพระศรีสุริเยศฯ ฯลฯ
6. ใช้ในการสรุปบทเรียน

ทักษะการใช้วจา กิริยาท่าทางเสริมบุคลิกภาพและสื่อความหมาย *

การทำให้เด็กเรียนเกิดความพอใจ และสนใจที่จะเรียนรู้ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ครูคนใดสามารถทำให้เด็กเรียนสืบเนื่องความสนใจนับตั้งแต่เริ่มต้นการสอน ระหว่างดำเนินการสอน เด็กเรียนก็ไม่เกิดความเบื่อหน่าย และเมื่อจบการสอนแล้วเด็กเรียนก็ยังคงพอใจที่จะเรียนต่อไปว่าครูผู้สอนได้ทำ ท่วงท่าของครูได้ดีเยี่ยมประการหนึ่ง

การที่ครูจะปฏิบัติได้ดังกล่าว ต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการด้วยกันที่สำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ บุคลิกภาพของครูและความสามารถในการสื่อความหมายระหว่างครูกับเด็กเรียน ฉะนั้นทักษะที่ น่าสนใจในการปรับปรุงการเรียนการสอนก็คือ ทักษะที่จะทำให้บุคลิกภาพของครูมีผลในการสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในที่นี้ต้องการเน้นถึงทักษะการใช้วจา กิริยา ท่าทางของครูใน ชั้นเรียน

ตามตำราจิตวิทยาให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า บุคลิกภาพคือสิ่งที่ประกอบขึ้นเป็นมนุษย์ทั้งหมดรวมทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ความเข้มแข็ง ความอ่อนแอ ความเฉลียวฉลาด การแต่งกาย ฯลฯ

บุคลิกภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำคัญผู้ที่จะเป็นครูอย่างดียิ่ง บุคลิกภาพดังกล่าวมิได้หมายความว่าแต่เพียงสภาพภายนอกที่มองเห็นแต่หมายรวมไปถึงการแสดงออกของครู ทั้งในด้านกิริยา วจา และใจ ที่จะช่วยให้ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ความสนใจ ความนิยม ศรัทธาตลอดจนจูงใจให้อยากเรียนหรือร่วมงานด้วย

อาชีพเลขาการมีการฝึกฝนเสริมแต่งบุคลิกภาพทั้ง ๆ ที่ลักษณะอาชีพของเขายังไม่ได้เป็นแบบฉบับของผู้อื่น แต่สำหรับครูนอกจากจะใช้บุคลิกภาพเพื่อสื่อความหมายดึงดูดความสนใจของผู้เรียนแล้ว ยังมีความจำเป็นในการเป็นแบบฉบับของเยาวชนด้วย เป็นที่ยอมรับกันว่าเด็กในระดับประถมศึกษา มีความเชื่อถือและเห็นความสำคัญของครูเป็นอันมาก ครูในฐานะของผู้เ้าและผู้สอนจึงต้องเป็นประเภทหนึ่ง นักแสดง และต้องเป็นนักแสดงที่มีฝีมือชั้นอาชีพด้วยงานของครูจึงต้องได้รับการฝึกฝนอย่างจริงจัง บุคลิกภาพที่ดีของครูจะมีส่วนในการจูงใจให้ผู้เรียนสนใจครูและบทเรียนที่ครูกำลังสอน ผลจากการวิจัยลักษณะครูดีของกรมการฝึกหัดครู และลักษณะครูดีที่สังคมต้องการของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาชี้ให้เห็นว่าบุคลิกภาพของครูเป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งที่มีส่วนเสริมสร้างให้การสอนของครูมี ประสิทธิภาพ

* ปรับปรุงจากเอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 181 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู

ในการเตรียมนักศึกษาครูจึงควรให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการใช้วจา กิริยา ท่าทาง ประกอบการสอนด้วยการสอนแบบจุลภาค ซึ่งย่อมจะช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้บุคลิกภาพของตน และศึกษาแก้ไข ปรับปรุงจุดบกพร่องของตนได้ การจัดทำแนวทางการฝึกต่อไปนี้ ผู้จัดทำได้พยายามหาข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมในการใช้ วจา กิริยา ท่าทาง ทั้งในส่วนที่พึงปรารถนา และไม่พึงปรารถนา โดยสอบถามจากอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ในระดับประถมศึกษา นักศึกษา ฝึกหัดครูและนักเรียนประถมศึกษา จำนวนหนึ่ง ลักษณะของวจา กิริยาท่าทางที่จะกล่าวต่อไป นี้จึงเป็นลักษณะที่ได้จากทรรศนะของผู้ที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับประถมศึกษาของไทย

ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ศึกษารู้จักเลือก วจา กิริยา ท่าทาง ที่เหมาะสมแล้วนำไปฝึกจนให้เกิด เป็นทักษะ และสามารถนำไปใช้ประกอบการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิด

ก. ต่อนักศึกษาครู

1. ช่วยทำให้เกิดบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นครู
2. ช่วยให้เกิดความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหวอริยาบท และรู้จักวางท่า

ทางเป็นสง่า ไม่เก้อเขินในขณะที่ทำการสอน

3. ช่วยทำให้คำพูดของนักศึกษาครูชัดเจน เข้าใจง่าย
4. ช่วยให้การควบคุมชั้นมีประสิทธิภาพขึ้น
5. ช่วยให้เกิดความมั่นใจในบุคลิกภาพของตนเอง
6. รู้จักระมัดระวังในด้านการแต่งกายในขณะที่ทำการสอน

ข. ต่อนักเรียน

1. เกิดศรัทธาในตัวผู้สอน และมีผลให้เกิดเจตคติที่ดีต่อบทเรียน
2. ช่วยเร่งเร้าให้เกิดความสนใจในบทเรียน
3. เกิดความประทับใจที่ดี และทำให้เกิดความเข้าใจในบทเรียน
4. เกิดความต้องการที่จะเรียนกับครูผู้ฝึก

การใช้วาทกรรมทำทางประกอบการสอนและเสริมบุคลิกภาพ ได้แก่

1. การเคลื่อนไหวและเปลี่ยนอิริยาบถ
2. การใช้มือและแขน
3. การแสดงออกทางสีหน้า สายตา
4. การทรงตัว และการวางท่าทาง
5. การใช้น้ำเสียง
6. การแต่งกาย

1. การเคลื่อนไหวและเปลี่ยนอิริยาบถที่ดี อาจทำได้หลายวิธี เช่น การเว้นหยุดนิ่ง เมื่อนักเรียนคุยกัน การโน้มตัวฟังคำตอบ การเปลี่ยนที่ขึ้นขณะอธิบายและการเดิน

การเดิน เป็นสิ่งแรกที่สะดุดตาหรือเป็นจุดสนใจของนักเรียน นับตั้งแต่ครูย่างเท้าเข้ามาในห้องเรียนและนับเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพด้วย วิธีเดินที่ดีควรเดินด้วยฝีเท้า พอเหมาะไม่เร็วหรือช้าเกินไป เมื่อก้าวเข้าห้องเรียน ในขณะเดียวกันก็ต้องทรงตัวให้สง่างาม ไม่เดินหลังโก่งหรือยืดหน้าอก หรือกระมัดกระเมี้ยน อาย ระวังอย่าให้หัวไหล่ติงและท้อ ขณะเดิน ต้องให้แขนแกว่งตามสบาย ในขณะเดียวกันศีรษะต้องตั้งตรงและอย่าให้ส่วนคางยื่นแล้ว้วยวะส่วนอื่น

พฤติกรรมที่ดีในการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนอิริยาบถระหว่างสอน มีดังนี้

1. เดินดูให้ทั่ว ขณะคุมชั้นเรียน หรือให้งานนักเรียนทำ
2. เดินเข้าชั้นใกล้นักเรียน เมื่อเห็นนักเรียนไม่สนใจบทเรียน
3. เดินอย่างสง่า ไม่ช้า หรือเร็วเกินไปจนลูกกลนระหว่างการสอน
4. เปลี่ยนที่ขึ้นขณะอธิบาย

พฤติกรรมที่ไม่ดีของการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนอิริยาบถ มีดังนี้

1. เดินวนเวียนหน้าชั้นจนนักเรียนเวียนศีรษะ
2. เดินช้า อ้อยอิ่ง
3. เดินเอามือล้วงกระเป๋าแบบนักเลงโต
4. เดินกระแอม กระไอ ตลอดเวลา
5. ยืนเกาะอยู่กับที่ตลอดเวลา
6. ยืนเขย่าขาไปมาตลอดเวลา
7. ยืน - เดิน แคะขี้ตาขณะสอน

8. ชอบสะบัดผม เสยผม บัดผม เกาผม
9. จับจุก ไขจุก แคะน้ำจุก
10. บัดมือไปมาตลอดเวลาขณะยืนสอน
11. เคาะหรือหักชอล์กเล่น หรือโยนชอล์กไปที่กระดานเมื่อเขียนเสร็จ
12. ใช้ชอล์กเขียนบนโต๊ะครู หรือโต๊ะนักเรียนขณะสอน
13. บีบน้ำมือไปมาตลอดเวลา
14. เล่นหรือบิดของต่าง ๆ ขณะสอน เช่น กระดาษ สมุด ฯลฯ
15. ขยับกางเกง หรือเสียดผ้าขณะสอน
16. ทำทางไม่สุภาพ เช่น หยิบของสูงหรือก้มเก็บของโดยไม่ระมัดระวังการแต่งกาย
17. ทำทางเอียงอาย เช่น ไม่สบตาผู้เรียน ฯลฯ
18. มีกิริยาทำทางรีบเร่งลุกลนในขณะสอน

2. การใช้มือและแขน เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ปกติแล้วผู้เรียนชอบดูภาพที่เคลื่อนไหวมากกว่าภาพนิ่ง ฉะนั้นในการสอนถ้าจำเป็นจะต้องใช้มือและแขนควรทำให้ถูกต้อง ไม่ขัดตา

การใช้มือประกอบท่าทาง ควรอยู่ในระดับสายตาและเอวของครู การแสดงท่าทางประกอบการพูด ควรใช้ประกอบหรือเน้นข้อความที่พูด และควรมีความหมายสอดคล้องกับความรู้สึกนึกคิด เหมาะสมกับโอกาส เนื้อหาและเรื่องที่จะพูด

ตำแหน่งของมือ ขณะที่ครูยืนสอน ควรปล่อยมือตามปกติ ไม่เกร็ง หรือฝืน

การสื่อความหมายด้วยมือและแขน เป็นการแสดงความหมาย ความรู้สึกหรืออารมณ์ได้

ดังนี้

พึงพอใจ เห็นด้วย ให้กำลังใจ อ่อนโยน เมตตา ไม่แน่ใจ ไม่พอใจ ความรู้สึกและท่าทาง เหล่านี้สามารถแสดงได้ด้วยแขนและมือ เป็นการช่วยให้การพูดน้อยลงและเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ใช้ความคิดของตนเองมากขึ้น เช่น

กัวมือ	แสดงว่า	ให้เข้ามาใกล้ ๆ
โบกมือ โดยตัวต้ออก	แสดงว่า	ให้ต้อออกไป
เอามือแตะริมฝีปาก	แสดงว่า	ให้เงียบ ตั้งใจเรียน
เอามือแตะขมับ	แสดงว่า	ครุ่นคิด

เอามือป้องหูฟัง

แสดงว่า ฟังไม่มีใครได้ยินถนัด

พฤติกรรมที่ดีของการใช้มือและแขนประกอบการสอน มีดังนี้

1. ใช้มือส่งสัญญาณ เช่น กวักมือเรียก โบกให้ถอย ปรบมือ แสดงความยินดี
2. ครูใช้นิ้วชี้และริมฝีปากเพื่อให้นักเรียนเงย
3. เคาะโต๊ะเบา ๆ เมื่อนักเรียนใจลอย
4. ใช้นิ้วแตะที่ขมับ ในเชิงใช้ความคิด
5. แตะไหล่ให้นักเรียนเบา ๆ เมื่อนักเรียนเหม่อลอย
6. เคาะโต๊ะเบา ๆ เพื่อเรียกความสนใจในบางโอกาส
7. กอดอกขณะรอให้นักเรียนคิดหาคำตอบ
8. ใช้มือประกอบท่าทางตามเนื้อเรื่อง ตามระดับเสียง ตามจังหวะ ฯลฯ

ชมเชย

พฤติกรรมที่ไม่ดีของการใช้มือ และแขนประกอบการสอน มีดังนี้

1. ใช้นิ้ว หรือมือ ลบกระดาน
2. ตบ หรือใช้ไม้ฟาดโต๊ะแรง ๆ
3. ผลักนักเรียนให้ถอยห่าง
4. ใช้ศอกกระทืบนักเรียน
5. ตบศีรษะนักเรียนแรง ๆ
6. เขย่าชอล์กตลอดเวลา
7. หักชอล์กโยนไปที่นักเรียน
8. โยนสิ่งของให้นักเรียนรับ
9. ชยับนักเก้าอี้ไปมาอยู่เสมอ
10. ทำเอาเมื่อไม่พอใจ
11. แกะ เกา ส่วนต่าง ๆ ขณะกำลังสอน
12. ดึงกระโปรง หรือกางเกง เวลาสอน
13. ทบศีรษะตนเองเมื่อไม่ถูกใจ หรือคิดไม่ออก
14. หักนิ้วมือเล่นให้เกิดเสียงดัง
15. ซอบนุมือไปมาขณะอธิบาย

16. เอาหัวแม่มือใส่ที่ขอบกางเกง
17. หยิบหนังสือวางปาดนักเรียน
18. กระชากตัวนักเรียนอย่างมีอารมณ์ ฯลฯ

3. การแสดงออกทางสีหน้า สายตา การแสดงออกทาง สีหน้า สายตา ของครู ผู้สอนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่ผู้สอน ใช้สื่อความหมายกับนักเรียน นักเรียนจะอ่านความรู้สึกของครูได้จากสีหน้า สายตา เช่น จะรู้ว่าครูอารมณ์ดีหรือไม่ด้วยการสังเกต ถ้าครูต้องการให้นักเรียนเข้าใจ ในเรื่องที่ครูสอนนั้นอย่างลึกซึ้ง ครูผู้สอนต้องใส่ใจความรู้สึกในใบหน้า เพื่อให้คล้อยตามเรื่องที่สอนและอาทิกับกิจวัตรอื่น ๆ เช่น สอนบทเรียนที่กล่าวถึงความเศร้าโศก ควรทำสีหน้าเศร้า สอนถึงปัญหาสำคัญ ๆ ก็ควรจะทำสีหน้าขมขื่น ถ้าสอนเรื่องความจริง ควรทำสีหน้าให้เป็นจริงจังและสีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส ครูไม่ควรมีใบหน้าบึ้งตึงเคร่งขมึนเข้ามาในห้องเรียน เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความหวาดกลัวจนไม่กล้าซักถามสิ่งที่ตนสงสัยหรืออยากทราบ แต่ก็ไม่ควรทำหน้าตาขมขื่นมากเกินไปจนกลายเป็น "หน้าเป็น" เพราะจะทำให้ห้องเรียนขาดระเบียบ

วิธีใช้สายตาที่ดี คือ ค่อย ๆ กวาดสายตาไปยังนักเรียนให้ทั่ว ๆ ห้องเมื่อสบตากับนักเรียน ครู ควรยิ้มแย้มแจ่มใส และแสดงความจริงใจออกมาทางสายตานั้น ๆ ด้วย ขณะที่ครูสอนต้องพยายาม มองนักเรียนอยู่ตลอดเวลา เพราะเป็นการแสดงว่าครูสนใจนักเรียน ครูไม่ควรหลบตามองดูบนเพดาน ประตู หรือมองข้ามนักเรียนไปยังฝาห้องหรือมองออกไปนอกห้อง พฤติกรรมที่ดีของการแสดงออกทางสีหน้า สายตา มีดังนี้

1. ยิ้มพร้อมพยักหน้ารับ เมื่อนักเรียนทำความเคารพหรือขอโทษ หรือขอบคุณ
2. เมื่อนักเรียนตอบคำถามหรือข้อคิดเห็นที่ซับซ้อน ครูควรมีอารมณ์ร่วมด้วย
3. เมื่อนักเรียนตอบนอกกลุ่มนอกทาง ควรแสดงสีหน้าเฉย หรือนิ่ง
4. เมื่อนักเรียนตอบถูกต้องหรือแสดงความคิดเห็นที่ดี ครูควรพยักหน้าพร้อมกับยิ้ม
5. เมื่อนักเรียนตอบผิด ครูควรส่ายหน้า พร้อม ๆ กับยิ้มน้อย ๆ เพื่อมิให้นักเรียนเสียกำลังใจ
6. ขณะสอนควรมีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส
7. แสดงสีหน้าตั้งใจฟังขณะนักเรียนถาม ตอบ หรือแสดงความคิดเห็น
8. แสดงสีหน้าประกอบให้เหมาะสมกับบทเรียนนั้น ๆ

9. ใช้สายตากวาดไปให้ทั่วห้อง และประสานสายตากับผู้เรียน
พฤติกรรมที่ไม่ดีของการแสดงออกทางสีหน้า ใบหน้า สายตา มีดังนี้

1. สีหน้าบึ้งตึง เครื่องเครียด เย็นชา เมื่อเดินเข้าห้องสอน
2. เมื่อให้นักเรียนตอบผิดครูแสดงสีหน้าไม่พอใจ หรือยิ้มเยาะหยัน หรือทำท่า ล้อเลียน
3. มองนักเรียนด้วยหางตา มองตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า
4. แสดงสีหน้ารำคาญเมื่อนักเรียนถาม
5. ไม่เก็บความรู้สึก เช่น หน้างอ เม้มริมฝีปาก หน้าบึ้ง เมื่อโกรธนักเรียน หรือแสดงความรู้สึกเหน็ดเหนื่อยเบื่อหน่าย
6. แสดงสีหน้าเฉยเมยเมื่อนักเรียนมีมติหรือจัดด้วย เช่น ทักทาย หรือทำความเคารพ
7. ทำตาหวานกริ่มกริมกับนักเรียน
8. หัวออย่างเปิดเผย
9. แลบลิ้นออกเลียริมฝีปากเสมอ
10. พุดไปทั่วเพราะไป อย่างไรก็ดีไม่มีเหตุผล หรืออย่างไรก็ตาม
11. ซอกระบายความรู้สึกเหน็ดเหนื่อยทางสีหน้าเป็นประจำ
12. ดูนาฬิกาบ่อย ๆ จนเป็นที่สังเกตได้

4. การวางท่าทางและการทรงตัวในขณะที่สอน เป็นบุคลิกภาพที่สำคัญของครูจะต้องระมัดระวังไม่วางท่าตามสบายจนเกินไป หรือตึงเครียดมากเกินไป เพราะจะทำให้ประสิทธิภาพในการสอนลดลง และทำให้ครูไม่สามารถควบคุมกล้ำเนื้อในร่างกายได้อย่างสบายเท่าทั้งสองข้างของครู ไม่ควรอยู่ชิดหรือห่างจนเกินไป แต่ห่างกันพอสมควร ให้น้ำหนักของร่างกายตกอยู่ตอนหน้าของเท้า อย่าให้น้ำหนักตกลงตรงสันเท้าทั้งหมด ในขณะที่ยืนสอนนั้น ต้องมีความรู้สึกว่ามีน้ำหนัก และมีความเป็นตัวของตัวเอง

พฤติกรรมที่ไม่ดีของการวางท่าทาง การทรงตัว มีดังนี้

1. ตัวงอ หลังโก่ง ท้องป่อง
2. ยืนเกร็ง ยืนไหลเอียงไปข้างหน้า หรือไหลห่อ
3. ยืนฝังกระดานดำ และกระดิกเท้า
4. ยืนมองเพดาน หรือมองไปนอกห้องตลอดเวลา

5. ยืนที่โต๊ะครูถอดรองเท้าเข้า - ออกตลอดเวลา
6. ยืนชิดโต๊ะนักเรียนมากเกินไปขณะอธิบาย
7. นั่งหลับเวลานักเรียนทำแบบฝึกหัด
8. นั่งบนโต๊ะนักเรียนหรือโต๊ะครู
9. นั่งเข่าเท้า
10. จับเนคไทเล่นไปมาขณะกำลังอธิบาย
11. ทำท่าทางเหมือนไม่มีชีวิตจิตใจ อ่อนเพลีย
12. ทำท่าทางแสดงตนเหนือนักเรียน เช่น ท้าวสะเอว เอามือชี้กระดาน ฯลฯ

5. การใช้น้ำเสียง น้ำเสียงในการสอนมีส่วนสำคัญมาก เพราะเป็นการสื่อความหมายจากครูไปยังนักเรียน น้ำเสียงที่พูดออกจะแสดงให้เห็นความสุภาพ หรือไม่สุภาพในตัวผู้พูดได้เป็นอย่างดี ทุกคนสามารถจะปรับปรุงเสียงให้ดีขึ้นได้ ถ้าเสียงไม่ดีการสื่อความหมายก็ขาดประสิทธิภาพ ถ้าเสียงดีทำให้การสื่อความหมายได้ผล

เสียงที่สอนให้นักเรียนควรมีความดังพอสมควร ความเร็ว ระดับ และหางเสียง จะต้องมีความสมดุลกัน คือ ไม่เร็ว หรือช้าเกินไป ไม่ดังหรือเบาเกินไป ไม่ลากหางเสียงให้ยาวเกินไป หรือห้วนเกินไป เสียงนี้จะต้องมีความชัดเจนพอเหมาะ เวลาออกเสียงถ้อยคำจะต้องให้ถูกต้อง

เสียงที่สอนให้นักเรียนต้องเป็นเสียงที่แจ่มใส นุ่มนวลชวนฟัง ทำให้นักเรียนรู้สึกนิยมชมชอบ และนับถือในตัวครูผู้สอน โดยปรกติแล้วน้ำเสียงของครูสามารถที่จะบอกอารมณ์และความรู้สึกของครู ได้ดี ถ้าหากครูรู้สึกยี่คิดที่จะสอน เสียงที่สอนนั้นจะสะท้อนทัศนคติ และความ รู้สึกออกมาให้นักเรียนเห็นได้

เสียงที่พูดนั้น จะต้องให้เข้ากับกาลเทศะ นั่นก็คือ ต้องปรับให้เหมาะสมกับโอกาส สถานที่ และวัยของผู้เรียน หากห้องเรียนมีเสียงดังรบกวนจากห้องอื่น ๆ ครูต้องพูดตั้งขึ้นกว่าเดิมแต่ไม่ถึงกับ ตะโกน หากห้องเรียนเงียบ ครูควรลดระดับเสียงให้เบาลง นอกจากนี้ครูควรคำนึงถึงความยาก ง่ายของเรื่องที่จะสอนอีกด้วย หากเรื่องที่สอนเป็นหลักการทางวิชาการ ครูต้องพูดให้ช้าลง ถึงเรื่อง ที่สอนเป็นเรื่องเบา ๆ สั้นๆ อาจพูดเร็วได้บ้าง (ปรกติแล้วครูควรพูดในอัตราที่เหมาะสม คือ 120 - 180 คำต่อนาที)

เสียงพูดที่ดีจะต้องมีระดับเสียงสูงต่ำ เน้นหนัก เบา อย่างที่เราพูดคุยสนทนากันอย่างมีชีวิตชีวา ครูที่สอนโดยใช้เสียงสูงเกินไปควรจะลดเสียงให้ต่ำลง เพราะเสียงสูงจะทำให้

ให้นักเรียนเกิด ความตึงเครียดและเหนื่อย ส่วนครูที่มีเสียงต่ำมาก ก็ควรพูดให้มีเสียงสูงขึ้น เพราะเสียงที่ต่ำมาก มักจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและง่วงเหงา

ครูต้องออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน โดยเฉพาะการใช้คำพูดที่มีอักษรควบกล้ำ เช่น ร/ ล/ กว/ ทร/ คว/ ชว/

ครูไม่ควรพูดลัด ตัดสั้น จนความหมายเปลี่ยน หรือจนไม่ทราบที่มาของคำ เช่น

กีโลกรัม เป็น โโล

สับปะรด เป็น สับ - รด เป็นต้น

อย่าพูดเสียงเร็ว เพราะจะทำให้ฟังไม่เพราะ เช่น มหาวิทยาลัย เป็น มหา'ลัย พฤติกรรมที่ดีของน้ำเสียง มีดังนี้

1. เสียงดังฟังชัดเจน
2. ออกเสียง /ว / ล/ และควบกล้ำได้ถูกต้อง
3. น้ำเสียงมีเสียงสูง ต่ำ ตามเนื้อหาที่สอน
4. เน้นเสียงพอสสมควร
5. มีหางเสียงพอสสมควร
6. ใช้คำสุภาพนุ่มนวล ไพเราะ
7. ใช้ภาษาพูดกับนักเรียนได้เหมาะสม
8. ใช้น้ำเสียงแสดงอารมณ์ได้ดี
9. ใช้ถ้อยคำถูกต้องตามความนิยม
10. น้ำเสียงแจ่มใส นุ่มนวลชวนฟัง
11. เสียงที่พูดนั้นเข้ากับกาลเทศะ

ฯลฯ

พฤติกรรมที่ไม่ดีของน้ำเสียง มีดังนี้

1. เสียงค่อยเกินไปจนเด็กนักเรียนไม่ได้ยินทั่วห้อง พูดอ้อมอ้อม ไม่เต็มเสียง และขาดความหนักแน่น
2. สำเนียงไม่ชัดเจน เสียงเก๋อ
3. พูดเสียงกระแทกตุตัน กระไซกไซกซำก เสียงแข็งกระด้าง หรือตวาดนักเรียน
4. พูดเสียงระดับเตี้ยวนั้นตลอด ไม่มีการเปลี่ยนระดับเสียง

5. พูดเร็วมากเกินไป จนนักเรียนฟังไม่ทัน
6. พูดจาหยาบคาย ไม่สุภาพ พูดเสียดสีประชดประชัน สบถให้เด็กเรียนฟังเมื่อสบอารมณ์
7. ออกเสียงควบกล้ำตัว /ร/ล/ ไม่ชัด
8. เสียงดังจนเกินไปจนเกือบจะเป็นตะโกน
9. พูดติด ๆ ขัด ๆ เหมือนคนติดอ่าง เสียงสั้นเครือเพราะประหม่า ไม่ตั้งใจตนเอง
10. ใช้ภาษาเขียนมาพูดกับนักเรียนเหมือนท่องมาสอน
11. พูดไม่มีจังหวะหยุด หรือบางทีหยุดนานเกินไป
12. พูดเสียงสูงเกินไป และต่ำจนเกินไป

6. การแต่งกาย

การแต่งกายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพที่จะดึงดูดความสนใจของนักเรียน ถ้าครูแต่งตัว สวยเด่นเกินไปหรือสกปรกมาก เสื้อผ้า กางเกงขยับย้วย จะทำให้นักเรียนหันความสนใจไปสู่เครื่องแต่งกายของครู และไม่สนใจใฝ่หาการเรียน การแต่งกายเป็นทาบบอกถึงนิสัยใจคอ และรสนิยม ของผู้แต่ง ครูต้องแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยตามสมัยนิยม โดยคำนึงถึง วัย รูปร่าง และฐานะ ของความเป็นครู และควรจะแต่งกายให้เหมาะสมกับโอกาส ครูไม่ควรสวมเสื้อผ้า และกระโปรงคับ และสั้นเกินไป จนดูแล้วไม่เหมาะสม

ลักษณะของการแต่งกายที่ไม่พึงประสงค์

1. สวมเสื้อที่สกปรก มีกลิ่นเหม็น
2. สวมเสื้อที่ไม่รัด หรือรัดไม่เรียบร้อย
3. ปลอมชายเสื้อให้หลุดลุ่ยจากกระโปรงหรือกางเกง
4. สวมเสื้อผ้าไม่เหมาะสมกับวัย
5. สวมเสื้อที่คับ หรือหลวมมากเกินไป
6. สวมเสื้อที่ไม่เหมาะสมกับวัย
7. ใส่เครื่องประดับแวววาวมากเกินไป

8. สวมรองเท้าไม่สุภาพ เข้าสอน เช่น รองเท้าแตะ รองเท้าสีฉูดฉาด รองเท้าสีสกปรก ฯลฯ
9. กระเป๋ามีลวดลายและสีฉูดฉาด ไม่สุภาพ
10. ใช้นิ้วเครื่องสำอางมากเกินไป

แนวทางการนำไปใช้

1. ก่อนลงมือฝึกทักษะ ควรศึกษาอย่างละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีของการใช้ทักษะนี้ และควรระลึกไว้ว่าพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดีนั้น เป็นอย่างไร
2. ควรทดลองฝึกเฉพาะพฤติกรรมที่ดี ด้วยตนเองที่หน้ากระจก แล้วลองสังเกตว่าอะไรที่เราชอบและเห็นว่าดูดีที่สุด เหมาะสมที่สุด สำหรับจะใช้ประกอบการสอนนักเรียนของเรา
3. อาจทดลองฝึกฝนเฉพาะพฤติกรรมที่ดีกับเพื่อน ๆ รุ่นเดียวกันหรือนักศึกษารุ่นน้องก็ได้ แล้วลองให้เพื่อนลองติ - ชม ข้อสำคัญต้องไม่ลืมทดลองฝึกด้วยตนเองแล้วดูจากหน้ากระจกบานใหญ่
4. ลองลงมือเลือกบทเรียน เพื่อนำมาฝึกทักษะนี้
5. ทดลองสอนบทเรียนที่เลือกไว้ พร้อมทั้งให้เพื่อนวิเคราะห์การใช้กิริยา วาจา ท่าทาง เสริมบุคลิกภาพ และสื่อความหมาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทักษะการใช้คำถาม*

คำถามยังมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำวันของเราเพียงไร ก็ยิ่งจำเป็นต่อการเรียน การสอนมากขึ้นเพียงนั้น เพราะจุดมุ่งหมายของการศึกษาปัจจุบันต้องการให้ผู้เรียนใช้ความคิด ทั้งในด้านเหตุผล สร้างสรรค์ วิเคราะห์ปัญหา และต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การสอนเพื่อพัฒนาความคิดของตนเอง รวมทั้งมีความเชื่อมั่นที่ถูกต้องอีกด้วย ในการที่จะให้บรรลุ จุดประสงค์ ดังกล่าว ผู้สอนย่อมต้องมีกลวิธีในการสอนหลายอย่าง ข้อที่สำคัญยิ่งก็คือทำอย่างไร ผู้สอนจึงจะให้คำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนับเป็นปัญหาที่พบเห็นในทุกๆระดับการสอน ข้อบกพร่องที่พบอยู่เสมอได้แก่ การที่ผู้สอนใช้คำถามไม่ชัดเจน ใช้คำถามประเภทที่ถามแต่ความ จำหรือคำถามนำมากเกินไปจนผู้เรียนไม่ต้องใช้ความคิด บางรายก็ถือโอกาสไม่ถามเสียเลย โดยผู้สอนเป็นฝ่ายพูดเสียคนเดียว ข้อบกพร่องเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการเรียนการสอนทั้งสิ้น ฉะนั้น จึงจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องศึกษาลักษณะของคำถามต่าง ๆ ตลอดจนฝึกฝนการใช้คำถามให้แคล่ว คล่อง เพราะล้าหลังการศึกษาหาความรู้เพียงอย่างเดียวนั้นไม่อาจจะช่วยอะไรได้ จำต้องอาศัย การฝึกหัดด้วยจึงจะเกิดทักษะในการถาม สำหรับกลวิธีในการฝึกหัดนั้นจะได้กล่าวในตอนต่อไป

ประโยชน์ของคำถาม

เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ของคำถามทุก ๆ ด้าน พอจะสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางความคิดให้แก่ผู้เรียน การสอนที่ปราศจาก คำถามจะไม่สามารถเพาะนิสัยการคิดที่ดีให้แก่ผู้เรียนได้
2. ใช้เป็นส่วนเร้าความสนใจ ทั้งนี้ครูอาจใช้คำถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจของ นักเรียน ได้ในทุกขั้นตอนที่สอน เช่น การถามให้สังเกต อาจใช้เป็นภาระเริ่มต้นที่ดี การซักถาม ระหว่างการเสนอความรู้ ก่อให้เกิดความเข้าใจ
3. คำถามที่ดีทำให้เกิดการอภิปรายต่อเนื่อง เป็นการขยายความคิดและแนวทาง ในการเรียนรู้ และคิดอย่างมีเหตุผล
4. ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้มิได้หมายถึงเฉพาะแต่ การตอบคำถามอย่างเดียว แต่ยังหมายถึงการมีส่วนร่วมเชิงพฤติกรรมอีกด้วย

* ปรับปรุงจากเอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 181 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู

5. ใช้เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่
6. ก่อให้เกิดการค้นคว้าและสำรวจความรู้ใหม่ การใช้คำถามที่ดีในบางครั้งจะเป็นต้นเหตุ ใ้ผู้เรียนต้องค้นคว้าเพิ่มเติม ซึ่งเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการค้นคว้าให้เกิดขึ้น
7. ใช้คำถามทบทวนหรือสรุปเรื่องราวที่สอนให้กระตือรือร้นยิ่งขึ้น
8. ใช้วัดผลความเข้าใจและความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งวัดผลการสอนว่าเป็นไปตามจุดหมายเพียงใด

ประเภทของคำถาม

จากที่ได้พิจารณาคำถามทั่วไปที่ใช้ในการเรียนการสอน ทั้งที่ได้จากประสบการณ์ของครูผู้สอนก็ดี หรือจากข้อคิด - เขียน ของผู้รู้ที่ได้รวบรวมไว้ก็ดี อาจจัดประเภทของคำถามที่จะใช้เพื่อใ้การเรียนการสอนเป็นไปได้ดีไว้สามประการดังนี้

1. คำถามที่ใช้ความคิดพื้นฐาน เป็นคำถามง่าย ๆ มีแนวคำตอบเดียว แฉ่งนอนเจาะจง ไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดสูงนัก เราใช้คำถามชนิดนี้ เพื่อให้นักเรียนระลึกถึงความรู้เดิม หรือเพื่อใ้พิจารณาจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เป็นคำถามที่ครูสามารถถามได้ง่าย และเหมาะที่จะใช้ใ้ก่ให้เกิดความคล่องใ้ในการถาม นอกจากนั้นยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะพัฒนาความสามารถของผู้สอนไปสู่ความคิดสูงยิ่งขึ้น คำถามลักษณะนี้แบ่งออกได้เป็นสองประเภทดังนี้

1.1 ความจำ เป็นคำถามที่จะได้คำตอบจากความรู้ที่เรีบทักกันมาแล้ว หรือจากประสบการณ์ของผู้ตอบ ซึ่งคำถามอาจเป็นข้อเท็จจริงโดด ๆ หรือข้อเท็จจริงหลาย ๆ อย่างที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับศัพท์ นิยาม กฎ ระเบียบ ลำดับชั้น การจัดประเภท เกณฑ์ วิธีการ และหลักวิชา นอกจากนั้นยังรวมถึงการเล่าเรื่อง หรือยกตัวอย่างประกอบโดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาด้วย

ตัวอย่างคำถามความจำ

- สิ่งที่มีชีวิตต้องการก๊าซอะไรหายใจ
- ในการปลูกข้าวชาวนาจะเริ่มทำอะไรก่อน

1.2 การสังเกต คำถามชนิดนี้จะได้คำตอบจากประสบการณ์ตรง โดยผู้ตอบต้องอาศัยประสาทสัมผัส ลักษณะของคำตอบ จะเป็นการบอกถึงรูปร่าง ลักษณะ ส่วนประกอบ หรือคุณสมบัติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการที่สังเกตเห็น

ตัวอย่างคำถามการสังเกต

- จากภาพนี้เห็นอะไร

2. คำถามเพื่อการคิดค้น เป็นคำถามที่ผู้ตอบจะต้อง ใช้ขั้นตอนของความคิดขั้นสูงขึ้นกว่าความคิดพื้นฐาน แนวทางที่จะคิดอาจแยกออกไปได้หลายลักษณะ แล้วแต่จุดหมายปลายทางที่ต้องการจะตอบ อย่างไรก็ตามจุดประสงค์ของคำถามต้องการคำตอบที่ดีที่สุดหรือถูกต้องที่สุดตามข้อเท็จจริง เราอาจแบ่งลักษณะของคำถามประเภทนี้ได้หลายอย่างเช่น

2.1 ความเข้าใจ เป็นคำถามที่ผู้ตอบใช้ความรู้เดิมมาแก้ปัญหาใหม่ ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์ที่เลียนแบบของเก่า หรือสถานการณ์ใหม่ แต่ใช้เรื่องราวเก่าที่เคยรู้มาตัดแปลงเป็นรูปใหม่ รูปแบบของคำถามความเข้าใจ มีลักษณะเป็นการ แปลความ ตีความหมายและขยายความ

ตัวอย่างคำถามความเข้าใจ

- ทำไมประชาชนในภาคต่าง ๆ จึงมีอาชีพต่างกัน

2.2 การนำไปใช้ เป็นคำถามที่ผู้ตอบอาศัยความคิดพื้นฐานและความเข้าใจ นำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในเรื่องราวอื่น ๆ อย่างถูกต้องดังนั้นคำถามของครูจึงต้องกำหนดสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากตำราให้เด็กเรียนลองหาวิธีแก้ปัญหา

ตัวอย่างคำถามการนำไปใช้

- ดินสองแห่งละห้าสิบสตางค์ ครึ่งโหลเป็นเงินเท่าไร

2.3 การเปรียบเทียบ เป็นคำถามที่ผู้ตอบต้องวิเคราะห์เรื่องราวออกมาเป็นส่วนย่อย ๆ และพิจารณาว่าสิ่งใดสำคัญ สิ่งใดไม่สำคัญ มีมูลเหตุหรือจุดมุ่งหมายอย่างไรเป็นการเปรียบเทียบที่ต้องผ่านการคิดจากหลักเกณฑ์ ต่างกับการเปรียบเทียบที่ต้องใช้เฉพาะการสังเกต

ตัวอย่างคำถามเปรียบเทียบ

- ลมบกลมทะเล เหมี่สิ่งใดที่คล้ายกัน
- กบกับคางคกต่างกันอย่างไร
- ทำไมเสื้อผ้าที่ตากในหน้าร้อนจึงแห้งเร็วกว่าหน้าฝน

2.4 เหตุและผล เป็นคำถามที่ผู้ตอบต้องหาความสัมพันธ์ของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ ต่าง ๆ ว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร รูปแบบของคำถามเหตุและผลอาจจะเป็นคำถามความสัมพันธ์ของเรื่องราว บุคคล ความคิด

ตัวอย่างคำถามเหตุและผล

- ทำไมเราต้องข้ามถนนที่มีทางม้าลาย

2.5 สรุปหลักการ เป็นคำถามที่ผู้ตอบมีการวิเคราะห์มูลเหตุ หรือความสำคัญ ของเรื่องราวที่ถกแล้ว รวมทั้งเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องราวหรือเหตุและผลเหล่านั้น จึงจะ สามารถ สรุปหลักการได้

ตัวอย่างคำถามสรุปหลักการ

- นิทานที่จบลง ไปด้วยนี้ให้คติกับเราอย่างไร

3. คำถามที่ขยายความคิด ลักษณะของคำถามประเภทนี้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพราะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตอบโดยใช้ความคิดเห็นส่วนตัวมากที่สุด เป็นคำถามที่ไม่กำหนด แนวทางคำตอบไว้ว่าจะต้องเป็นอย่างไร จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดชัดเจน คำถามเหล่านี้มี ประโยชน์ในการใช้เป็นจุดเริ่มต้น ให้ผู้เรียนมีแนวความคิดกว้างขวางออกไปนอกเหนือจากการ คิดเพื่อข้อเท็จจริง แนวโน้มของคำถามประเภทนี้มีลักษณะต่าง ๆ เช่น

3.1 คาคตะเน เป็นคำถามเชิงสมมุติฐาน หรือสมมุติเหตุการณ์ซึ่งอาจเป็นไปได้หรือยังเป็นไปไม่ได้ คำตอบย่อมเป็นไปได้หลายอย่าง การที่ประมวลคำตอบที่ดีที่สุดออกมาได้ ต้องอาศัยการ อภิปรายหรือหาข้อมูลเพิ่มเติม

ตัวอย่างคำถามคาคตะเน

- ถ้าต้นไม้ในป่าถูกโค่นลงหมด ประเทศเราจะจะมีผลอย่างไร

3.2 การวางแผน เป็นคำถามที่ผู้ตอบเสนอแนวคิด วางโครงการหรือเสนอ แผนงานใหม่ ๆ แล้วแต่จุดประสงค์ของคำถาม ผู้ตอบอาจจะประมวลข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ ผนวกกับความคิดของตนเอง แล้วเสนอออกมาเป็นคำตอบ

ตัวอย่างคำถามเพื่อวางแผน

- ถ้าเธอเป็นผู้แทนราษฎร เธอจะทำประโยชน์อะไรให้จังหวัดของเราบ้าง

3.3 การวิจารณ์ คือคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบพิจารณา เรื่องราวหรือเหตุการณ์ ในด้านความเหมาะสมข้อดี ข้อเสีย ซึ่งผู้ตอบย่อมมีความคิดเห็นที่อาศัยทัศนคติของตนเป็นรากฐาน ลักษณะของคำถามอาจก่อให้เกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวาง

ตัวอย่างคำถามการวิจารณ์

- เธอคิดว่านางลำหับในเรื่องเงาะป่าเป็นคนอ่อนแอหรือไม่ เพราะเหตุใด
- เธอคิดว่าคนที่เลือกกรุงเทพฯ เป็นเมืองหลวงมีความเหมาะสมเพียงใด

- เธอคิดว่ารถยนต์มีส่วนดีและส่วนเสียอย่างไร

3.4 การประเมินค่าคือคำถามเพื่อให้เกิดการวินิจฉัยตีราคาโดยสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์ อาจเป็นการตีค่าความคิดเห็น ผลงานต่าง ๆ วัสดุสิ่งของ อย่างไรก็ตามแม้จะต้องการให้มีอิสระในการประเมินค่า แต่การกำหนดเกณฑ์ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็น เช่น กำหนดเกณฑ์ของระเบียบแบบแผน เกณฑ์ที่สังคมปัจจุบันยอมรับ

ตัวอย่างคำถามประเมินค่า

- จากเรื่องที่ครูเล่ามานี้ เธอคิดว่าบุคคลใดในเรื่องดีที่สุด

เทคนิคการใช้คำถาม

การใช้คำถามเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ฉะนั้นถ้าจะใช้คำถามอย่างมีประสิทธิภาพย่อมหมายถึง การศึกษาลักษณะของคำถาม การฝึกหัดตั้งคำถาม นอกจากนี้ผู้สอนยังควรรู้จักใช้ศิลปะในการถามบางประการเพราะการรู้จักใช้คำถามเป็นเทคนิคอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยดึงดูดความสนใจในคำถาม ซึ่งจะพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ในบทเรียนได้ เราพบว่าข้อบกพร่องของการใช้คำถามนั้น นอกจากจะเกิดขึ้นจากตัวคำถามเองแล้ว ยังเกิดจากการนำคำถามไปใช้ไม่เป็นรวมอยู่ด้วย จึงได้พยายาม รวบรวมข้อควรและไม่ควรปฏิบัติบางประการในการใช้คำถามเสนอพอเป็นแนวทางดังนี้

1. ถามด้วยความมั่นใจ คำถามที่ต้องใช้ความคิด อาจยากเกินกว่าที่จะคิดได้ทันทีทันใดในขณะที่สอน ด้วยเหตุนี้ถ้าไม่คิดเตรียมไว้บ้าง ผู้สอนจะขาดความมั่นใจในการถามอาการที่ปรากฏชัด เมื่อครูขาดความมั่นใจได้แก่คำถามขาดความชัดเจน ถามวกไปวนมาบางครั้งก็เป็นคำถามที่นักเรียนไม่อาจจะหาคำตอบได้ ไม่ว่าจะใช้ข้อเท็จจริงหรือความคิด

ตัวอย่างคำถามที่ขาดการเตรียม

- "ทองทำด้วยอะไร" (ครูถามพร้อมทั้งยกสร้อยทองที่ข้อมือให้ดู) แทนที่จะถามว่า "สร้อยทองมีโลหะอะไรผสมอยู่ด้วย"

- ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดว่าครูขาดแผนในการถาม เช่น

ครู : ดินใช้ทำอะไรได้บ้าง

นักเรียน : โฉ่ง

ครู : โฉ่งเล็กหรือโฉ่งใหญ่

(ท่านลองวิเคราะห์คำถามสุดท้ายของครูชี้ว่าเกี่ยวข้องกับความสำคัญของดิน

อย่างไรหรือ ใช้คำถามนี้เพื่ออะไร)

2. ความกลมกลืนในการถาม ครูบางคนอธิบายเรื่องที่จะสอนติดต่อกันเป็นช่วงยาว แล้วจึงถามรวบยอดตอนท้าย เวลาใช้อุปกรณ์การสอนหรือเขียนกระดานดำก็ตั้งหน้าทำภารกิจนั้น ๆ จนเสร็จโดยไม่มีคำถามเลย การทำเช่นนี้ผลแก่การเรียนจะไม่ได้เท่ากับการใช้คำถามให้สลับกลมกลืนไปกับกิจกรรมการสอน เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและความเข้าใจชัดเจน

ตัวอย่างคำถามและความกลมกลืนในการถามกับกิจกรรม

- (ครูใส่น้ำตาลลงไปในแก้วน้ำและใช้ช้อนคน)

ครู : ครูกำลังผสมอะไรเข้าด้วยกัน

นักเรียน : น้ำตาลกับน้ำ

(ครูคนไปเรื่อย ๆ และตั้งทิ้งไว้สักพัก)

ครู : เธอยังเห็นน้ำตาลอยู่ในแก้วน้ำหรือไม่

นักเรียน : ไม่เห็น

ครู : เธอว่าน้ำตาลหายไปไหน

3. ถามให้เป็นภาษาง่าย ๆ การใช้คำถามเป็นการเป็นงานเกินไป อาจทำให้ผู้เรียนเห็นแก่เรื่องยากและไม่คล่องตัวที่จะตอบ เช่น การใช้คำที่มีความหมายสูงเกินกว่าระดับความรู้ของผู้เรียน หรือใช้คำถามเป็นภาษาเขียน ซึ่งลักษณะเป็นปัญหามากกว่าคำถามที่จะใช้ระหว่างการสอน เช่น

ตัวอย่างคำถามซึ่งถามเป็นภาษาพูด

- เธอจะทำอย่างไรกับเสื้อผ้าที่สกปรก

อาจเปลี่ยนเป็นคำถามง่าย ๆ ว่า

- เวลาเสื้อผ้าสกปรกเราจะทำอย่างไรดี

4. เว้นระยะให้คิด อย่าเร่งรัดคำตอบจากผู้เรียนมากเกินไป หลังจากที่ถามแล้ว ควรทอดเวลาเล็กน้อยเพื่อเด็กจะได้รวบรวมความคิดในการตอบ การใช้คำถามถามนำมากเกินไป ความจำเป็นมักเกิดขึ้นในกรณีเช่นนี้ ทั้งนี้เพราะครูคาดหวังคำตอบจากเด็กไว้ ก็มักจะรอดอยให้เด็กคิดไม่ค่อยได้ หรือเกรงว่าจะตอบไม่ตรงกับที่คาดไว้ ครูจึงมักจะถามนำเสียจนเด็กเกือบไม่ต้องคิดเลยหรือมีละเมอ ก็เป็นการถามเองตอบเองซึ่งพบอยู่เสมอ

ตัวอย่างคำถามวันระยะให้คิด

- นักเรียนเคยเห็นใบไม้อะไรบ้างที่ไม่มีสีเขียว... (ครูใช้สายตาสำรวจนักเรียนไปทั่ว ๆ ระยะเวลาประมาณ 2-3 วินาที แล้วจึงเรียกนักเรียนให้ตอบ)

5. ให้นักเรียนได้มีโอกาสตอบหลายคน บางครั้งครูมักจะถามแต่ให้นักเรียนที่คล่องแคล่วหรือตอบถูกต้อง ๆ การทำเช่นนี้จะทำให้นักเรียนคนอื่นลดความสนใจในคำถามของครูไปทุกที ครูที่มีความสามารถจะใช้คำถามเป็นการเริ่มต้นการอภิปรายต่อไปได้ เช่น เปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่นแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมความคิดเห็นของเพื่อน หรือในขณะที่ครูถามนักเรียนคนอื่น ๆ และเปิดโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีส่วนร่วมในการตอบ เช่น พักหน้าในการที่เห็นด้วย สันติระเมื่อไม่เห็นด้วย เป็นต้น

ตัวอย่าง

ครู : ถ้าเพื่อนไม่มีดิสก์ แต่เขามีอยู่สองแท่งจะทำอย่างไร

แดง : ให้เพื่อนยืมหนึ่งแท่ง

ดำ : (มองแดงและแสดงสีหน้าเป็นปัญหา)

ครู : ดำ ถ้าเป็นเธอละจะทำอย่างไร

ดำ : ต้องดูก่อนครับ ถ้าลืมน้อย ๆ ผมก็ไม่ให้ยืม

เขียว : (มองดูดำและแดงด้วยความสนใจ)

ครู : (หันหน้าไปที่เขียว) "เธอละ"

เขียว : "แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าลืมจริง ๆ หรือแกลืมลืมน้อย ๆ"

ในกรณีที่มีการอภิปรายเช่นนี้ ครูต้องเป็นผู้นำอภิปรายที่สามารถระดมความคิดเห็น

นักเรียน ให้มีข้อสรุปให้ได้

6. การเลือกถาม ครูควรรู้เทคนิคบางอย่างเกี่ยวกับการถามนักเรียน ดังนี้

6.1 ถามคนที่สมัครใจจะตอบพอ ๆ กับคนที่ไม่สมัครใจจะตอบ ในที่นี้หมายถึง การที่มีนักเรียนสองประเภท พวกหนึ่งชอบเสนอตัวที่จะตอบบ่อย ๆ ทั้งที่บางครั้งก็ยังไม่แน่ใจว่าจะตอบได้และประเภทที่พอจะตอบได้ แต่ไม่ยอมเสนอตัว ครูต้องใช้ดุลพินิจที่จะเรียกเด็กทั้งสองประเภทนี้ตอบ โดยพิจารณาเหตุการณ์อันสมควร

6.2 ไม่ควรเรียกนักเรียนที่ขาดเรียนเป็นเวลานานตอบ หรือไม่ควรเรียกนักเรียนที่ครูรู้ว่าไม่มีความรู้ต่อเรื่องในเนื้อหาที่ครูสอน เพราะการทำเช่นนั้นอาจทำให้ดูเป็นการจับผิดได้

6.3 ไม่ควรเรียก นักเรียนที่มีข้อบกพร่องส่วนตัวบางอย่าง เช่น พูดติดอ่าง พูดไม่ชัด ครูอาจจะซักถามเป็นส่วนตัวดีกว่าจะเรียกให้ตอบในที่เรียน

6.4 พยายามหลีกเลี่ยงการเรียกตอบพร้อมกันทั้งชั้น แต่ให้ตอบเป็นรายบุคคล และกระจายคำถามให้ทั่วถึง

7. ครูควรปฏิบัติอย่างไรต่อคำถามของนักเรียน ปฏิกริยาของครูต่อคำตอบของนักเรียน นั้นเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะส่งเสริมหรือกีดกันความคิด และกำลังใจในการเรียนได้ โดยทั่วไปคำตอบแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ ตอบถูกต้องผิด ตอบถูกบางส่วน และไม่ตอบเลย

คำตอบที่ถูกเมื่อนักเรียนตอบถูก ครูควรแสดงความชื่นชม อาจใช้คำพูดเช่น "ดี" "ถูกต้อง" "ดีมาก" ฯลฯ หรืออาจใช้กริยาที่แสดงออกถึงการยอมรับและยินดีต่อคำตอบที่ถูก เป็นต้นว่า พยักหน้า ยิ้มรับ หรือท่าทางอื่น ๆ ที่ส่งให้ถึงความพอใจหรือความพึงพอใจ ทั้งนี้ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับความยากง่ายของคำถามและระดับความสามารถของผู้เรียน เช่น ถ้าเด็กเรียนอ่อนตอบคำถามได้ ครูควรชมทันที แต่ถ้าเด็กเรียนเก่งตอบคำถามธรรมดาได้ อาจแสดงกริยายอมรับก็พอ แต่ถ้าคำถามใดมีความยากแล้วเด็กตอบได้แม้ว่าจะจะเป็นเด็กเก่งก็ควรได้รับการยกย่องเช่นกัน

คำตอบที่ไม่ถูก เมื่อนักเรียนตอบคำถามไม่ถูก สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ คือ

- ไม่เขาะเขี่ยด้วยคำพูดหรือท่าทางให้นักเรียนเสียใจ
- ไม่ควรใช้คำว่า "ผิด" หรือ "ไม่ใช่" อาจดลลงเป็น "ยังไม่ถูกทีเดียว ลองคิดดูใหม่ซิ"
- ไม่ควรตำหนิ เรื่องส่วนตัว เช่น ตอบอะไรฟังไม่ได้ความเลย
- ไม่พูดทับถมนักเรียน เช่น "นึกแล้วว่าต้องไม่ได้" หรือ "นี่งงไม่ได้อ่านหนังสือมาเลยใช่ไหม"
- อย่าแสดงเฉยเมยเมื่อเด็กตอบไม่ถูก ควรมีอาการตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น อาจจะบอกให้ลองคิดดูใหม่ อาการเฉยเมยของครูปล่อยให้เด็กเมื่อตอบผิดแล้วก็พาลไปถามคนอื่นโดยไม่สนใจ นับว่าเป็นการกีดกันกำลังใจของนักเรียนเช่นกัน

คำตอบที่ถูกบางส่วน นักเรียนบางคนอาจจะตอบคำถามได้ไม่ดีนัก ครูพยายามหาทางยอมรับ ในบางส่วนที่ตอบถูก เช่น พูดว่า "ที่เธอตอบว่า.....นับว่าเป็นความคิดที่ดี..." นอกจากนี้ ครูอาจให้นักเรียนคนอื่นช่วยขยายคำตอบของนักเรียนที่ยังตอบไม่ได้ หรือถ้ามีสิ่งใดที่

ครูจะช่วยเพิ่มเติมได้ก็ควรจะทำ

ไม่ตอบเลย ในกรณีที่คำถามของครูไม่มีใครตอบเลยควรทำดังนี้

- อธิบายคำถามให้เข้าใจง่ายขึ้น อาจใช้คำพูดว่า "ครูจะถามใหม่นะ..."
- ในกรณีที่นักเรียนไม่สนใจคำถามของครูเลย ครูอาจขยายคำถามนั้นให้น่าสนใจโดยการเล่าเรื่องประกอบหรือใช้อุปกรณ์การสอนหรือแนะนำให้นักเรียนอ่านหนังสือ ซึ่งเกี่ยวกับคำถามนั้น ๆ อันจะเป็นแนวทางให้นักเรียนตอบคำถามได้ในโอกาสต่อไป

8. ใช้คำหลายประเภทในการสอนแต่ละครั้ง ข้อนี้หมายความว่า เวลาสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งควรกระจายคำถามออกไป นับตั้งแต่คำถามง่าย ๆ จนถึงคำถามที่ต้องใช้ความคิดกว้างขวาง สำหรับสัดส่วนที่จะใช้คำถามอย่างใดมากน้อยแค่ไหนแล้วแต่ลักษณะของเนื้อหา เท่าที่พบคำถามส่วนมากที่ครูใช้มักจะเป็นคำถามความจำและการสังเกต ครูน่าจะลองหัดตัวเองทุกครั้งที่ในการเตรียมการสอนว่าในบทเรียนนั้น ๆ เราจะมีคำถามประเภทใด และจะใช้ในตอนไหนบ้าง

ตัวอย่าง

"เธอเห็นอะไรในภาพนี้" (ถามการสังเกต)

"วู้"

"เธอเคยเห็นวู้บ้างไหม" (ถามความจำ)

"วู้ในรูปนี้มีอะไรต่างจากวู้ที่เธอเคยเห็น" (ถามให้เปรียบเทียบ)

"เธอคิดว่าวู้ธรรมชาติจะเทียมเกวียนได้มากเหมือนวู้ในภาพนี้หรือไม่เพราะเหตุใด"

(ถามคาดคะเน)

9. การใช้ ท่าทาง เสียง เป็นส่วนประกอบในการถาม บรรยากาศของการใช้คำถามจะดียิ่งขึ้น ถ้าครูจะใช้ท่าทางประกอบหรือแทนถ้อยคำที่จะต้องใช้ซ้ำซาก ซึ่งจะแยกเป็นส่วนที่จำเป็นดังนี้

9.1 เน้นเสียงในตอนที่เราเห็นว่า เป็นจุดสำคัญของคำถาม

9.2 ใช้ท่าทางถามแทนคำพูด เช่น สีหน้าและสายตาที่แสดงความเป็นปัญหาเจาะจงไปยังนักเรียนที่ต้องการจะถาม ทั้งนี้ต้องมีคำถามที่ต่อเนื่องกันมาก่อน

9.3 ใช้ตำแหน่งที่ครูยืนและสายตาคุมชั้นไปด้วยในขณะที่ถาม เป็นต้นว่าถามเด็กที่อยู่ทางด้านซ้ายห้อง ครูก็ควรไปยืนทางด้านขวาห้องเมื่อเรียกเด็กขึ้นชั้นตอบแล้ว จะเป็นการบังคับให้เด็กต้องตอบด้วยเสียงดังชัดเจนได้ยืนกันทั่ว

9.4 การรับคำตอบโดยใช้สีหน้า ท่าทาง หรือคำพูดย่อ ๆ เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้บรรยากาศของการถามวัดถูกยิ่งขึ้น

อนึ่ง การย้าคำถามอยู่บ่อย ๆ รวมทั้งการทวนคำตอบของนักเรียนทุกครั้งเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง เพราะนอกจากไม่จำเป็นแล้วยังทำให้นักเรียนเป็นทศชาติความตั้งใจที่จะฟัง เพราะคิดว่าครูจะต้องพูดซ้ำอยู่เรื่อย ๆ

10. การใช้คำถามรุก บางทีคำตอบของนักเรียนมีลักษณะผิดไม่ชัดเจน ถ้าครูรู้จักป้อนคำถามต่อเนื่องไปอีกจะสามารถลวงความรู้และขยายความคิดของนักเรียนมากยิ่งขึ้น บางครั้งคำตอบครั้งแรกของนักเรียนอาจเกิดจากความไม่เข้าใจจริง เมื่อครูซักถามต่อไปจึงทำให้ครูแก้ไขความเข้าใจผิดได้ทันที การถามรุกรมมีจุดมุ่งหมายหลายประการ เช่น

10.1 เพื่อต้องการความชัดเจน ครูอาจจะถามซ้ำว่า "เธอแน่ใจหรือ" "ไหนลองทวนที่ตอบไปแล้วซิ" "ที่บอกว่าล้างผักให้สะอาดนั้นล้างอย่างไร"

10.2 เพื่อต้องการให้เกิดการคาดคะเนและใช้เหตุผล เช่น

"ทำไมเธอจึงคิดเช่นนั้น"

"ถ้ามันไม่เป็นอย่างที่ว่ามันล่ะ"

"ในทางตรงข้ามกับที่เธอว่ามันจะเป็นอย่างไร"

10.3 เพื่อต้องการสรุป เช่น

"ที่ตอบมานี้สรุปได้ความว่าอย่างไร"

"ไหนลองย่อเรื่องที่เล่ามาซิว่ามีประโยชน์อย่างไร"

10.4 เพื่อต้องการแนะแนวทางโดยใช้ประสบการณ์เดิมมาสัมพันธ์กับความรู้ใหม่

เช่น

ครู : ถ้ามีส้มอยู่ห้าผลจะแบ่งให้เด็กสองคนจะได้คนละเท่าไร

นักเรียน : แบ่งไม่ได้

ครู : ถ้ามีส้มอยู่สี่ผลจะแบ่งให้เด็กสองคนได้คนละเท่าไร

นักเรียน : คนละสองผล

ครู : ถ้ามีส้มอยู่หนึ่งผลจะแบ่งให้เด็กสองคนจะทำอย่างไร

นักเรียน : คนละครึ่งผล

ครู : ตอบได้หรือยังว่าถ้ามีห้าผลจะได้คนละเท่าไร

นักเรียน : สองผลครึ่ง

ทักษะการเร้าความสนใจ*

การเร้าความสนใจ เป็นเทคนิคการสอนที่จำเป็นอย่างยิ่ง ที่ช่วยให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนในระดับประถมศึกษาอยู่ในวัยที่อยู่นิ่งไม่ได้ความสนใจในสิ่งต่าง ๆ มีระยะเวลาอันสั้น จึงเป็นการยากที่ผู้สอนจะควบคุมความสนใจของผู้เรียนให้อยู่กับบทเรียนตลอดเวลาที่สอน

การเร้าความสนใจ จึงเป็นทักษะสำคัญที่ผู้สอนจะต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญสามารถใช้เทคนิคต่าง ๆ มาเร้าความสนใจ ตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขึ้นสอน ซึ่งจะต้องมีการเร้าความสนใจเป็นระยะ ๆ ตลอดเวลาจนถึงขั้นสรุป และเมื่อก่อนให้ลงมือทำกิจกรรมขั้นปฏิบัติก็ควรจะเร้าอีกด้วย

การเร้าความสนใจดังกล่าวแล้ว จะต้องกระทำอย่างเหมาะสมกับขั้นตอนของบทเรียนและให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน จะทำให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ร่วม ใครที่จะคิดและทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มใจและมีความสุข

ความหมายของทักษะการเร้าความสนใจ คือ การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน และติดตามกิจกรรมโดยตลอด มีการเปลี่ยนเทคนิคการสอนไปในแบบต่าง ๆ ก่อนที่ผู้เรียนจะเกิดความเบื่อหน่าย

ความมุ่งหมายของการฝึกทักษะ หลังจากได้ฝึกทักษะนี้แล้ว จะทำให้ผู้สอนมีความสามารถ ดังนี้

1. เลือกวิธีการเร้าความสนใจต่าง ๆ มาใช้ได้เหมาะสม
2. เปลี่ยนเทคนิคการสอนวิธีการหนึ่งไปสู่เทคนิคการสอน อื่นวิธีหนึ่งได้อย่างมีความสัมพันธ์ กันเป็นอย่างดี

ประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียน

1. มีความพร้อมที่จะเรียนบทเรียนนั้น
2. มีความสนใจในบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ
3. มีความเข้าใจในบทเรียนอย่างแจ่มแจ้ง และมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาหาความรู้

* ปรับปรุงจากเอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 181 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู

เทคนิคการเร้าความสนใจ

เทคนิคการเร้าความสนใจ มีหลายวิธีผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสอนแต่ละขั้นตอน เช่น ชี้แนะ นำเข้าสู่บทเรียน ชื่นสอน ชื่นสรุป ชื่นทำกิจกรรม เป็นต้น

การเร้าความสนใจ มิได้ถูกจำกัดว่าจะต้องใช้เพียงวิธีเดียว ผู้สอนอาจใช้วิธีก็ได้แต่จะต้อง ให้สัมพันธ์สอดคล้องและเหมาะสม จึงจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

เทคนิคการเร้าความสนใจ มีดังนี้

1. การใช้อุปกรณ์
2. การแสดงท่าทางประกอบ
3. การร้องเพลง
4. การเล่าเรื่องสั้น
5. การตั้งปัญหาและสนทนาซักถาม
6. การแสดงบทบาท
7. การเล่นเกม
8. การสาธิต
9. การนำศึกษานอกห้องเรียน
10. การใช้เหตุการณ์ปัจจุบัน
11. การเล่นคำสัมผัส ฯลฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม : SL (Social Learning Theory)

ทฤษฎี SL เป็นทฤษฎีที่มีนักจิตวิทยาหลายคนพัฒนาขึ้นมา แต่ละทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นมา มีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและส่วนที่แตกต่างกัน ทฤษฎี SL เหล่านี้ได้แก่ ทฤษฎีของมิลเลอร์และคอลลาร์ด (Miller & Dollard, 1941) ทฤษฎีของรอตเตอร์ (Rotter, 1954) ทฤษฎีของมิสเชลและมิสเชล (Mischel & Mischel, 1976) และทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura, 1977) เมื่อทฤษฎี SL มีผู้พัฒนาขึ้นมาเป็นอิสระจากกันหลายคนเช่นนี้ การพูดถึงทฤษฎี SL บางครั้งจึงต้องพูดในฐานะเป็นกลุ่มทฤษฎีโดยเน้นเฉพาะส่วนที่มีแนวความคิดพื้นฐานร่วมกันและเรียกว่าแนวการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Orientation) แต่ในที่นี้ จะยึดทฤษฎี SL ของแบนดูราเป็นแนวทางเพราะเป็นทฤษฎีที่มีความสมบูรณ์ได้รับความสนใจ และมีอิทธิพลมากที่สุดในปัจจุบัน

ก. แนวความคิดพื้นฐาน ในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม การเรียนรู้ การแสดง พฤติกรรมและการตัดสินใจถูกคิดของพฤติกรรม เกิดขึ้นโดยอาศัยกระบวนการที่มนุษย์ใช้ในการเรียนรู้พฤติกรรมสังคมอื่น ๆ

1. สิ่งที่เราเรียนรู้ สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ และเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม ความรู้ที่มนุษย์เรียนรู้เหล่านี้ กลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ เมื่อมนุษย์รู้ว่าเหตุการณ์ใดเกิดตามเหตุการณ์ใด อย่างไร เมื่อประสบการณ์หนึ่งมนุษย์เกิดความคาดหวัง (Expectancy) เกี่ยวกับอีกเหตุการณ์หนึ่ง ได้ทำให้เกิดความดีใจ ความวิตกกังวล และความกลัวซึ่งล่วงหน้า ในตนเองเดียวกัน เมื่อเรียนรู้เงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมหนึ่งกับผลกรรมหนึ่ง มนุษย์ก็สามารถคาดหวังเกี่ยวกับการเกิดผลกรรมหนึ่งเมื่อได้ทำพฤติกรรมหนึ่งได้ ความคาดหวังนี้ทำให้มนุษย์ตัดสินใจทำ หรือไม่ทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งเพื่อให้เกิดผลตามที่ตนปรารถนา

สิ่งที่เรียนรู้ในทฤษฎีของแบนดูราจึงเป็นความเข้าใจว่าจะไรสัมพันธ์กับอะไร

2. วิธีเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรง (Direct Experience) ของตนเอง เช่น ประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ประสบผลที่เกิดจากการกระทำต่าง ๆ ด้วยตนเอง

แต่วิธีเรียนรู้ด้วยการประสบเองนี้จะมีจำกัดมากทีเดียว เนื่องจากสิ่งที่จะเรียนรู้มีมากกว่าที่เวลาและโอกาสของผู้เรียนแต่ละคนจะอำนวย

มนุษย์สามารถสังเกต ตั้งเินการสังเกตวิธีประกอบพฤติกรรมของผู้อื่นและผล
กรรมที่เกิดกับผู้อื่น จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่มนุษย์เรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยการสังเกต
(Observational Learning) มีความสำคัญมากในการกำหนดวิธีการประกอบพฤติกรรมและ
การกำหนดความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ผู้ที่ช่างสังเกตและช่างคิด ก็จะมีโอกาสเข้าใจสิ่ง
ต่าง ๆ ได้มากกว่าและลึกซึ้งกว่าผู้ที่ไม่ชอบสังเกตและไม่ชอบคิด ในขณะที่เดียวกันผู้เรียนที่ประสบ
ตัวอย่างหรือแบบอย่าง (Model) ที่แตกต่างกันก็จะเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันด้วย

มนุษย์สามารถสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ ความสามารถในการสื่อสารด้วยสัญลักษณ์เปิด
โอกาส ให้มนุษย์ถ่ายทอดความรู้จากคนหนึ่ง ไปสู่อีกคนหนึ่ง ได้อย่างสะดวก มนุษย์เรียนรู้ด้วยการ
ฟังคำบอกเล่าของผู้อื่น มนุษย์เรียนรู้จากการอ่านสารบันทึกของผู้อื่น การเรียนรู้ด้วยการถ่ายทอด
ผ่านสัญลักษณ์ ช่วยให้มนุษย์เรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางและอย่างรวดเร็ว

3. ความเชื่อ ผลของการเรียนรู้อยู่ในรูปของความเชื่อว่าจะไรสัมพันธ์กับ
อะไร และสัมพันธ์อย่างไร ความเชื่อว่าจะไรสัมพันธ์กับอะไร ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความ
เป็นจริง ทั้งนี้เป็นเพราะความสามารถในการสังเกตและในการคิดของมนุษย์ ยังมีข้อบกพร่อง
อยู่มาก และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลกรรมที่เกิดขึ้นจริงก็มีความซับซ้อน นอกจากนี้ก็
ยังมีความเชื่ออีกหลายอย่างที่เกิดจากคำบอกเล่าของผู้อื่น โดยเฉพาะคำบอกเล่าที่ใหม่ใหม่ใจ
และมีความน่าเชื่อถือสูง คำบอกเล่าเหล่านี้จำนวนไม่ใช่ไม่ ทดสอบกับสภาพความเป็นจริงไม่ได้
คำสอนทางศาสนาส่วนใหญ่อยู่ในประเภทนี้

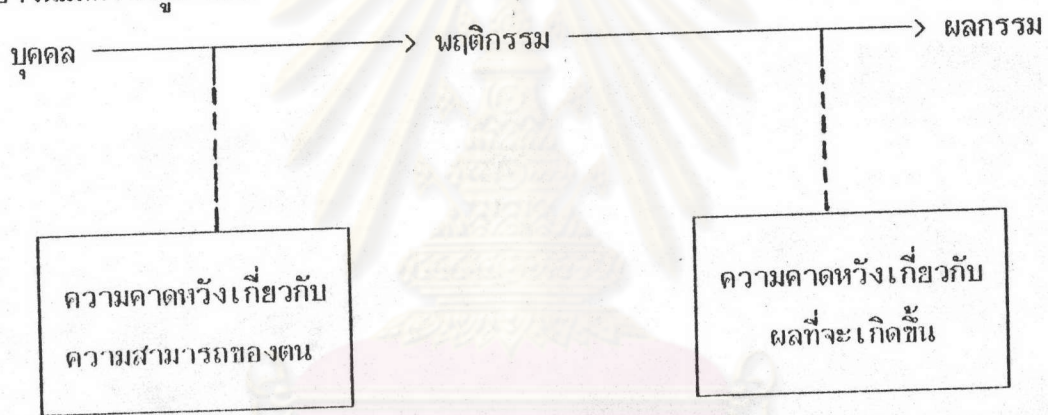
ความเชื่อของมนุษย์มีอำนาจในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์จะเห็นได้จากตัว
อย่างการยอมอดทนต่อความทุกข์ยากลำบาก ด้วยความเชื่อว่าจะทำให้มีความสุขในอนาคตและ
การยอมตายเพื่อชีวิตที่ดีกว่าในอนาคตต่อไป เป็นต้น

4. การควบคุมพฤติกรรมด้วยปัญญา (Cognitive Control) ทฤษฎีเน้นการ
เรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลกรรม การเรียนรู้เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะอยู่ในรูป
ของความเชื่อและความคาดหวัง ซึ่งเป็นปัจจัยทางปัญญาของมนุษย์และจะทำหน้าที่ควบคุมหรือ
กำกับการกระทำของมนุษย์ในเวลาต่อมา การควบคุมพฤติกรรมรวมด้วยปัญญามีตัวแปรหลักที่
เกี่ยวข้อง 3 ตัว คือ ความเชื่อเกี่ยวกับกฎเกณฑ์เงื่อนไข การคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถ
ของตนและผลที่จะเกิดขึ้น และระดับของสิ่งจูงใจ

4.1 ความเชื่อเกี่ยวกับกฎเกณฑ์เงื่อนไข ความเชื่อเกี่ยวกับกฎเกณฑ์
เงื่อนไขนี้ เป็นความเชื่อว่าการกระทำโดยเข้าไปสู่ผลกรรมใด ความเชื่อเหล่านี้มีอิทธิพลใน

การควบคุมและกำกับการกระทำของเจ้าของความเชื่อได้มาก ความเชื่อเกี่ยวกับกฎเกณฑ์เงื่อน
ไขไม่จำเป็นจะต้องถูกต้องตามสภาพความเป็นจริงเสมอไป ตราบใดที่บุคคลยังมีความเชื่อว่า
การกระทำหนึ่งนำไปสู่ผลกระทบหนึ่ง ความเชื่อนี้ก็จะเป็นตัวควบคุมและกำกับการพฤติกรรมของเขา
ในเรื่องนั้นได้ ตัวอย่างเช่น ความเชื่อที่ว่าหากกระทำในสิ่งที่ผิดจริยธรรมแล้ว เทวดาฟ้าดินหรือ
พระเจ้าจะรู้เห็น และผลที่จะเกิดขึ้นก็คือความหายนะต่าง ๆ หรือการตกนรกในชาติหน้า
ความเชื่อเหล่านี้ สามารถควบคุม พฤติกรรมของผู้เชื่อได้เป็นอย่างดี

4.2 การคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตน และผลที่จะเกิดขึ้น
เมื่อมนุษย์มีความเชื่อเกี่ยวกับกฎเกณฑ์เงื่อนไขแล้ว และคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นแล้ว
การที่มนุษย์จะทำตามกฎเกณฑ์เงื่อนไขในสถานการณ์หนึ่ง ๆ หรือไม่ ยังต้องขึ้นอยู่กับความ
คาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตน (Efficacy Expectations) ด้วยความคาดหวังทั้ง
สองอย่างนี้แสดงในรูป 1.1

รูป 1.1 แสดงความแตกต่างระหว่างความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตน
และความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้น (Bandura, 1977)

ตามที่แสดงในรูป 1.1 บุคคลจะแสดงพฤติกรรมหนึ่งหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าเขาคาดหวัง
ว่าเขามีความสามารถจะทำพฤติกรรมนั้นได้หรือไม่ และคาดหวังว่าพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลที่คิด
ไว้หรือไม่ ตัวอย่างเช่น คนที่คาดหวังว่าตนเองทำความดีได้ซึ่งอาจจะเป็นการบริจาคเงินเพื่อ
การกุศลหรือเรื่องอื่น ๆ และคาดหวังด้วยว่าเมื่อตนบริจาคเงินแล้วจะทำให้เกิดผลคือตนสบายใจ
ผู้ที่มีความหวังทั้ง 2 อย่างพร้อมแล้วนี้ หากเขาต้องการบริจาคเงินหรือมีแรงจูงใจให้บริจาค
เงิน เขาก็ย่อมจะบริจาคได้ แต่กรณีที่บุคคลขาดความคาดหวังอย่างหนึ่งอย่างใดสองอย่างนี้
แนวโน้มที่ เขาจะกำพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความคาดหวังนั้นก็ลดลง

ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเกิดขึ้นได้จากการเคยทำพฤติกรรมนั้น ๆ ได้สำเร็จ จากการได้เห็นคนอื่นทำพฤติกรรมนั้น จากการชักจูงตนเอง หรือถูกผู้อื่นชักจูงให้เชื่อมั่นว่าตนจะทำได้ และจากความตื่นตัวทางอารมณ์ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ

ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการได้เห็นผู้อื่นทำพฤติกรรมแล้วมีผลกรรมเกิดตามหลังให้เห็น ส่วนหนึ่งเกิดจากการบอกเล่าและสารบันทึก และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงจากการทำพฤติกรรมนั้นแล้วมีผลกรรมหนึ่งเกิดขึ้น ผลกรรมที่เกิดขึ้นนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลกรรมจากภายนอก เช่น การเสริมแรง หรือการลงโทษ และอีกส่วนหนึ่งเป็นผลกรรมจากภายในคือ การมีปฏิภิริยาต่อการกระทำของตนเอง ในทางบวกหรือทางลบแล้วแต่กรณี

ความคาดหวังเกี่ยวกับปฏิภิริยาต่อตนเอง เช่น ภาคภูมิใจในตนเองเมื่อได้ทำในสิ่งที่ดีตามมาตรฐานของตน หรือตำหนิตนเองเมื่อได้ทำในสิ่งที่ไม่ดีตามมาตรฐานของตนเป็นความคาดหวังที่มีอำนาจมากในการควบคุมและกำกับพฤติกรรมของมนุษย์ ตามปกติคนที่มีความสามารถประเพณีปฏิบัติ หรือมาตรฐานทางจริยธรรมแล้วมักจะหลีกเลี่ยงการกระทำต่าง ๆ ที่เขาคิดว่าหากกระทำไปแล้ว จะเป็นการละเมิดมาตรฐานของเขาเองและจะทำให้เขาเกิดความไม่สบายใจ การหลีกเลี่ยงเหล่านี้ จะมีมากในสถานการณ์ที่บุคคลรับรู้ความสัมพันธ์อย่างชัดเจนระหว่างการกระทำของตนและผลเลวร้าย ที่จะเกิดขึ้น

(ชัยพร วิชชาวุธ, อีระพร อูวรรณโณ และพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ 2527)

การเรียนรู้และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

แนวคิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นผลสืบเนื่องจากทฤษฎีการวางเงื่อนไข ไขผลกรรม (Operant Conditioning) ที่เสนอว่าการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์เป็นไปตามข้อกำหนดของเงื่อนไขการเสริมแรงและการลงโทษ (Skinner, 1953) โดยที่การเสริมแรงหรือการลงโทษจะเป็นข้อมูลย้อนกลับให้แต่ละบุคคลเพิ่มความเข้ม หรือคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามความน่าพึงปรารถนาของแต่ละผลกรรม

การให้ข้อมูลย้อนกลับและการเรียนรู้ ตามแนวคิดนี้การเรียนรู้ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของพฤติกรรมที่กระทำ โดยอาศัยดัชนีที่มีความน่าพึงปรารถนาของผลกรรมหรือข้อมูลย้อนกลับเป็นตัวบ่งชี้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาสู่แนวการปฏิบัติในรูปของการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) ข้อมูลย้อนกลับจะได้รับการให้ออกมาในรูปของการให้รางวัล (Reward)

เรียกว่าข้อมูลย้อนกลับเพื่อเสริมแรง (Affective Feedback หรือ Reinforcing Feedback) (Stone and Nielson, 1982)

อย่างไรก็ตาม Mikulus (1978) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ข้อมูลย้อนกลับเป็นข่าวสารเกี่ยวกับผลการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจจะส่งผลต่อผู้รับในหลายลักษณะ ดังนี้

1. อาจจะเป็นการเสริมแรงหรือการลงโทษ
2. อาจส่งผลต่อการเกิดแรงผลักดันพฤติกรรม (Motive)
3. อาจจะเป็นการให้ข่าวสารที่เป็นตัวแนะไปสู่กระบวนการเรียนรู้และสมรรถภาพในการแสดงออก
4. อาจจะเป็นการสร้างประสบการณ์ใหม่ หรือเป็นการทบทวนประสบการณ์การเรียนรู้เดิม

ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวปัญญานิยม (Cognitive learning) จะเน้นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ผลของพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักว่าสิ่งที่กระทำไปนั้นถูกต้องหรือไม่อย่างไร เรียกว่าข้อมูลย้อนกลับสนเทศ (Informational Feedback) ซึ่งการให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการกระทำที่ถูกต้องนี้เป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างมหาศาลต่อการเรียนรู้ (Gagne, 1965) การให้ข้อมูลย้อนกลับสนเทศ บางครั้งก็บ่งถึงสิ่งที่กระทำไม่ถูกต้อง ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไข การให้ข้อมูลในแง่ดี ไม่จำเป็นจะต้องให้โดยตรงไปตรงมาเสมอไป มิเช่นนั้นอาจจะก่อให้เกิดความเครียดแก่ผู้รับโดยไม่ตั้งใจ แต่ควรให้แง่ที่ผู้รับสามารถนำไปพัฒนาศักยภาพได้ (Stone, and Nielson 1982)

การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อเสริมแรงโดยทันที (Immediately Feedback) ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่ายี่ดเวลาในการให้ (Delayed Feedback) ส่วนการให้ข้อมูลย้อนกลับสนเทศ โดยการยี่ดเวลาในการให้ จะทำให้ผู้เรียนได้มีเวลาทบทวนพฤติกรรมของตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยทันที (Leach and Graves, 1973 อ้างถึงใน Axelrod, 1977) และจากการวิจัยของ Bardwell (1981) ก็ได้ข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีนี้ว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยทันที จะส่งผลในแง่ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ (Acquisition) ส่วนการยี่ดเวลาในการให้ข้อมูลย้อนกลับให้ผลในแง่ความคงทน (Retention) ของการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุปแล้ว การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อเสริมแรง ซึ่งเน้นด้านรางวัลจะเป็นข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนมั่นใจในสิ่งที่เขากระทำลงไป ทำให้พฤติกรรมมีความแข็งแกร่งมากขึ้น

(Skinner, 1968) ส่วนการให้ข้อมูลย้อนกลับส่วนตัว จะเป็นข้อมูลที่บ่งบอกให้ผู้เรียนรู้ว่าเขาควรจะทำอะไรที่ตนเอง แต่อย่างไรก็ตามการให้ข้อมูลทั้งสองแบบนี้มักจะใช้ร่วมกัน (Stone and Nielson, 1982)

หลัก 12 ประการสำหรับการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ

Tuckman (1976) ได้ให้หลักสำคัญ 12 ประการสำหรับการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมการสอนไว้ดังนี้

1. การให้ข้อมูลย้อนกลับ ต้องให้ในรูปของพฤติกรรมหรือลักษณะที่เป็นรูปธรรมเท่าที่จะเป็นไปได้
2. ข้อมูลย้อนกลับที่ให้ จะต้องชัดเจนถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยที่ผู้รับจะปฏิเสธไม่ได้
3. ผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับ ต้องเป็นที่เชื่อถือและได้รับการยอมรับในแง่ของการมีความตั้งใจในการให้ข้อมูล
4. ข้อมูลย้อนกลับต้องอยู่ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครูโดยตรงเพื่อครูจะได้เข้าใจง่าย
5. ผู้รับข้อมูลย้อนกลับ จะต้องมีความคาดหวังอยู่ในใจว่า พฤติกรรมที่ควรจะเป็นของเขาอยู่ในลักษณะเช่นไร
6. ผู้รับข้อมูลย้อนกลับจะต้องตระหนักว่า บุคคลอื่นตั้งความคาดหวังในตัวเขาไว้เช่นไร
7. ผู้รับข้อมูลย้อนกลับจะต้องยืนยันเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สำหรับตนเองได้อย่างชัดเจน
8. ผู้รับข้อมูลย้อนกลับจะต้องยืนยันถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสำหรับตนเองอย่างเปิดเผย
9. ข้อมูลย้อนกลับต้องทำให้เกิดความเครียดด้วย เพื่อเป็นการจูงใจไปสู่การเปลี่ยนแปลง เพราะหากผู้ได้รับข้อมูลย้อนกลับ ได้รับข้อมูลที่ตรงกับความคิดเห็นของตนเองเสมอไปแล้ว การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก็จะไม่เกิด
10. ต้องทำให้เห็นว่าข้อมูลย้อนกลับเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่ผู้รับจะต้องยอมรับ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลทางบวกหรือทางลบก็ตาม

11. สำหรับประโยชน์ของกลุ่ม จากการให้ข้อมูลย้อนกลับจะต้องเป็นไปในลักษณะต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน เพราะการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่คนอื่น นั้นบุคคลย่อมพัฒนา ตนเองไปด้วยในขณะเดียวกัน

12. ต้องมีรูปแบบที่ชัดเจนสำหรับการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้ข้อมูลย้อนกลับ

การให้ข้อมูลย้อนกลับและการปรับปรุงสมรรถภาพการสอน

Gagne and Runkel (1973 ใน Argyle บรรณาธิการ 1973) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า แท้จริงแล้วในกระบวนการเรียนการสอนภายใต้เงื่อนไขที่เป็นอยู่ ผู้สอนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับอยู่ตลอดเวลาจากการสังเกตปรากฏการณ์ในชั้นเรียนอันได้แก่ สัญญาณต่าง ๆ ที่บ่งบอกไม่ว่าจะเป็นการตั้งใจฟัง การแสดงอาการเบื่อหน่ายการแสดงอาการเข้าใจ งุนงง หรือเจตคติต่อการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง นอกจากนี้ผู้สอนก็อาจจะได้รับข้อมูลจากเพื่อนครู ผู้ปกครอง นักเรียนหรือคนอื่น ๆ ที่อยู่แวดล้อม ภายใต้ข้อมูลย้อนกลับเหล่านี้ ผู้สอนสามารถพัฒนาการสอนให้บรรลุเป้าประสงค์ตามที่ต้องการได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อพิจารณาไปสู่แนวคิดในการปรับปรุงสมรรถภาพ การสอนของนักศึกษาฝึกสอน ก็จะได้แนวคิดดังนี้

1. การได้รับข้อมูลย้อนกลับในแง่ของผลการสอนของตนเองจากเพื่อนนักศึกษาฝึกสอนในแต่ละครั้ง จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการสอนของนักศึกษาฝึกสอนแต่ละคน อันจะนำไปสู่แนวทางที่จะปรับปรุงการสอนครั้งต่อไปได้
2. การได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสอนอย่างต่อเนื่อง ทำให้การปรับปรุงสมรรถภาพ การสอนเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง
3. การได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสอนในรูปของการเสริมแรงและให้กำลังใจจากเพื่อนนักศึกษาฝึกสอนด้วยกัน จะทำให้นักศึกษาฝึกสอนคงพฤติกรรมการสอนที่ดีเด่นไว้ตลอดไป ขณะที่ พฤติกรรมการสอนที่ไม่พึงประสงค์ก็จะไม่ได้รับการเสริมแรงและค่อย ๆ หดหายไปในที่สุด
4. การสังเกตการสอนจากกลุ่มเพื่อน และการได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสอนอย่างสม่ำเสมอ จะเป็นพลังผลักดันของกลุ่มที่จะทำให้นักศึกษาฝึกสอนมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสมรรถภาพการสอนของตนเองยิ่งขึ้น

การสังเกตการสอนและการเรียนรู้

การเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) มนุษย์ใช้วิธีการสังเกต เป็นแนวทางสำหรับการเรียนรู้แบบอกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากการเทียบเคียง (Imitating) และเลียนแบบ (Modeling) จากพฤติกรรมและผลกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น โดยวิธีนี้ระยะเวลาและความยากลำบาก ตลอดจนความผิดพลาดในการค้นพบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก็จะลดน้อยลงไป การเรียนรู้จากการสังเกต จึงเป็นวิธีการที่เสี่ยงอันตรายน้อยกว่า การปรุงแต่งพฤติกรรม (Behavioral Shaping) (Mikulus 1978) ด้วยเหตุนี้ จึงมีการเรียกวิธีการเรียนรู้จากการสังเกตในอีกชื่อหนึ่งว่า "no - trial learning" (Poduska 1980) ซึ่งหมายถึงการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ โดยการสังเกตจากคนอื่น ๆ แทนที่จะลงมือกระทำแบบลองผิดลองถูก (Trial and Error) ด้วยตนเอง

ในแง่ของการปรับพฤติกรรมจากการสังเกตและเลียนแบบจากตัวแบบ ไม่ว่าจะจากตัวแบบใด ตัวแบบหนึ่ง หรือจะบูรณาการจากพฤติกรรมของหลาย ๆ ตัวแบบก็ตาม เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างสรรค์พฤติกรรมใหม่ปรากฏขึ้น หลังจากนั้นจึงเป็นหน้าที่ของการเสริมแรงที่จะมีบทบาทในการทำให้พฤติกรรมที่ปรากฏขึ้นนั้นคงอยู่ (Mikulus, 1978)

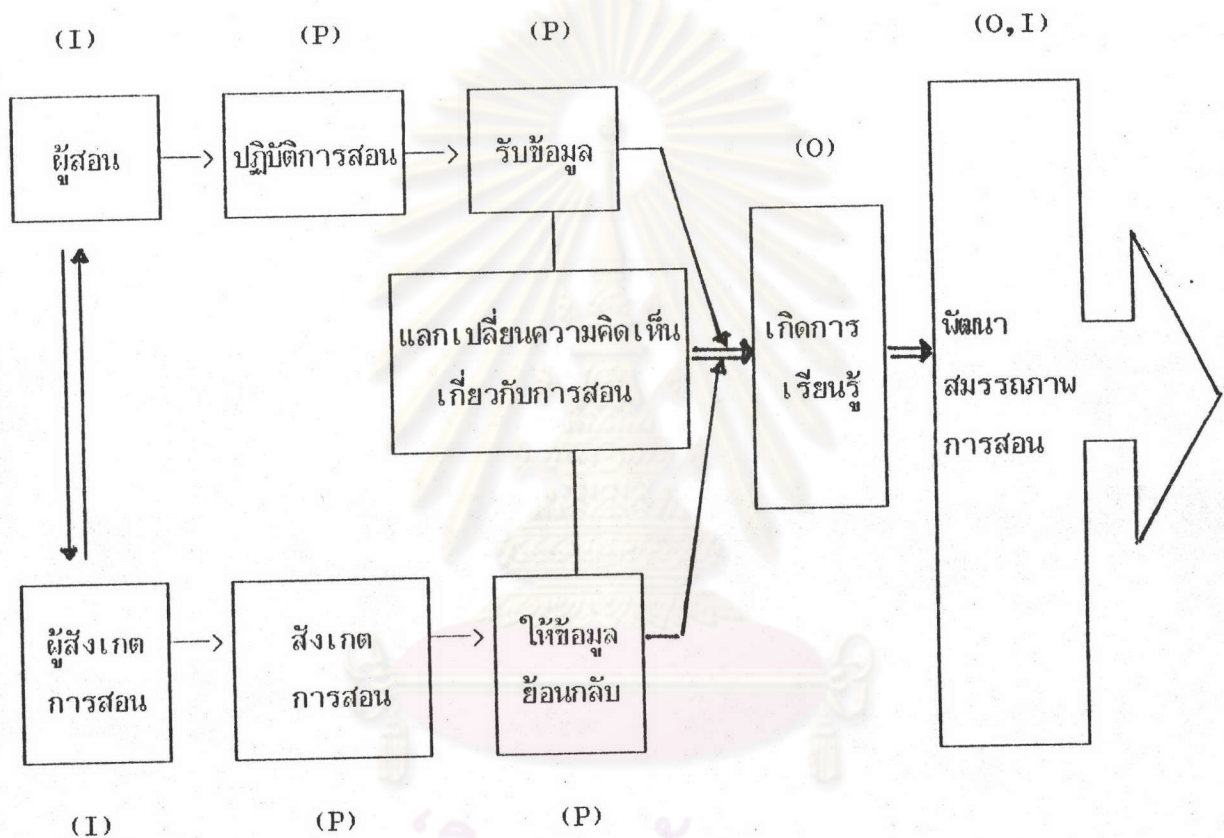
ในส่วนของการเรียนการสอน การที่ผู้สอนจะพัฒนาสมรรถภาพการสอนให้สูงขึ้น ย่อมสามารถ กระทำได้โดยการสังเกตการสอนของเพื่อนครูด้วยกันเอง ไม่ว่าจะสิ่งที่สังเกตจะเป็น พฤติกรรมการสอนที่ดีหรือไม่ ก็ตามล้วนแล้วแต่ส่งผลในการพัฒนาสมรรถภาพการสอน ได้ทั้งสิ้น นอกจากนี้การที่ผู้สอนสามารถสังเกตการสอนของตนเอง โดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ หรือผ่าน กระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับก็ตาม สิ่งเหล่านี้เปรียบเหมือนกับการส่องกระจก ที่ส่งผลต่อการ ปรับปรุง แก้ไข ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถภาพการสอนต่อไป

กล่าวโดยสรุปแล้ว การสังเกตการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับจะส่งผลต่อการ พัฒนาสมรรถภาพการสอน ในลักษณะต่อไปนี้

1. การสังเกตการสอนจากผู้สอนหลาย ๆ คน หลาย ๆ วิชาซึ่งถือว่าเป็นหลาย ตัวแบบ ทำให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถเรียนรู้ได้ว่าการสอนแบบหนึ่ง ๆ จะส่งผลต่อผู้เรียนและ บรรยายภาคีในชั้นเรียนในลักษณะเช่นไร ทำให้ผู้สังเกตการสอนสามารถที่จะคัดสรรตัวแบบและ วิธีการสอนที่ดีได้ อันจะนำไปสู่การบูรณาการการสอนที่ดียิ่งขึ้นต่อไป
2. การที่นักศึกษาฝึกสอนได้มีโอกาสการสอนซึ่งกันและกัน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยน ข้อมูลและความเห็น ตลอดจนประสพการณ์เกี่ยวกับระบบทฤษฎีสอนระหว่างกัน จะทำให้นักศึกษา

ฝึกสอนเกิดการเรี ยนรู้เกี่ยวกับการสอนตามที่พึงประสงค์ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและมีประสิทธิ-
 ภาพยิ่งขึ้น

เมื่อสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับและการสังเกตการสอนเป็นแนว
 คิดเชิงปฏิบัติสำหรับการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของนักศึกษาฝึกสอนก็จะปรากฏดังแผนภูมิ
 แผนภูมิ แสดงการเกิดสมรรถภาพการสอนของนักศึกษาฝึกสอนจากการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยกลุ่ม
 เพื่อน

I = ตัวป้อน (Input)
 P = กระบวนการพัฒนา (Process)
 O = สัมฤทธิ์ผล (Output)

คำถามบางคำถามซึ่งท่านควรคำนึงถึงในการสังเกตการสอน

เพื่อช่วยในการวิเคราะห์สถานการณ์

โดย อ็อตโต เจ ชิบลา

- ทำไม่บทเรียนจึงดี
- ถ้าท่านสอนวิชานี้ ท่านจะใช้วิธีการสอนอย่างอื่นหรือไม่ เพราะอะไร จึงใช้วิธีอื่นหรือเพราะอะไรจึงไม่ใช้วิธีอื่น
  - บทเรียนบทหนึ่งที่มีการนำเข้าสู่บทเรียน หรือ เริ่มต้นบทเรียน โดยมีศูนย์กลางที่ดีและตัวครูมีจิตวิทยาในการสอนซึ่งเป็นที่สนใจของนักเรียนหรือไม่
  - ขณะที่ท่านสังเกตการสอน ท่านสังเกตเห็นหรือไม่ว่า ครูได้ดำเนินการสอนตามหลักของการเจริญและพัฒนาการของเด็ก ตลอดจนถึงหลักการการเรียนรู้อื่นๆ เช่น
    1. นักเรียนมีการเรียนรู้ขั้นถ้า เขา ได้มีโอกาสในการใช้สัมผัสมากกว่าหนึ่งสิ่งในการเรียนรู้ เช่น การเห็น - ได้ยิน - เป็นต้น
    2. การใช้ของจริงเป็นอุปกรณ์ในการสอน
    3. โดยปกติแล้วนักเรียนจะเรียนรู้จาก "สิ่งใกล้ตัวไปสู่สิ่งไกลตัว" จาก "ระยะใกล้ตัวไปสู่ระยะไกล" และจาก "สิ่งง่าย ๆ ไปสู่สิ่งที่ซับซ้อนขึ้น"
    4. นักเรียนจะเรียนได้มากก็ถ้าเขา ได้มีส่วนร่วมในทวเรียนหลาย ๆ แบบ - มีความเข้าใจ - มีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์การเรียนของตน
    5. มีการช่วยอยู่ในทางที่ดีเพื่อช่วยในการเรียนรู้ ฯลฯ
  - มีวิธีการใดบ้างที่ขึ้นอยู่กับหลักการของการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละคนมีการเรียนรู้ช้าและเร็วต่างกัน
    - มีอะไรบางอย่างที่สามารถเรียนรู้ไปด้วยกัน จะเป็นไปในทางบวก หรือทางลบก็ตาม (การเรียนรู้มากกว่าหนึ่งอย่างในเวลาเดียวกัน ตัวอย่างเช่นการเรียนโดยให้นักเรียนทำคณิตศาสตร์ การเรียนให้นักเรียนเกิดการเกลียดคณิตศาสตร์ซึ่งปรากฏขึ้นกับนักเรียนบางคน ในชั้น)
      - ให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยวิธีการที่ดี เช่น การตั้งสมมุติฐาน การตัดสินใจในห้องเรียน และนักเรียนเหล่านี้สามารถนำวิธีการเหล่านี้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้หรือไม่
      - มีการวางแผนกำหนดเวลาเรียน ในชั้นให้หมดแต่ละช่วงเวลาโดยคำนึงถึงจุดที่นักเรียนรู้ในแต่ละช่วงหรือไม่ หรือเมื่อถึงเวลาเลิกสอนก็เลิกทันที

- ท่านคิดหรือไม่ว่าครูได้สำนึกถึงว่าการพูดของตน และพฤติกรรมที่ไม่ได้กล่าวเป็น วาจามีผลต่อการเรียนของนักเรียน และการเคลื่อนไหวของร่างกายของครูช่วยในการเรียนรู้ ได้อย่างไร

- การสอนดี มีประสิทธิภาพใหม่ และการสอนทั้งหมดได้สอนเพื่อให้นักเรียนส่วนมาก อยู่ตลอดระยะเวลาหรือไม่

- ถ้ารู้สึกว่าจะมีปัญหาขึ้นในห้องเรียน (จะเป็นปัญหาทางวินัย หรือการที่นักเรียนไม่ เข้าใจบทเรียนก็ตาม) ท่านรู้สึกหรือไม่ว่าครูรับรู้สถานการณ์ในทางบวก (โดยการคิดถึงว่าจะไร เป็นสิ่ง "ถูกต้อง" ในการกระทำ และเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อจะให้สถานการณ์ในห้อง "ดีขึ้น")

- โดยทางทฤษฎีท่านคิดว่าบทเรียนในวันพรุ่งนี้จะเป็นอย่างไรรู้ ถ้าเป็นท่านท่านจะ เตรียมการสอนพรุ่งนี้ได้อย่างไร

- ขณะที่สังเกตการสอน ท่านคิดว่าครูที่สอนนั้นมีประสิทธิภาพในการศึกษาเหมือนกับท่าน หรือไม่

- ถ้าต้องการให้การสอนดีเหมือนกับขณะที่ท่านสังเกตอยู่ท่านคิดว่ามีวิธีการอื่นใดหรือ วิธีสรุปประกอบการสอน ตลอดจนวิธีสอนอื่น ๆ ที่เห็นมีอะไรบ้างที่สามารถใช้ได้สำหรับชั้นเรียนนี้ ในการสังเกตการสอนนี้ทำไมท่านจึงนึกถึงวิธีการอื่น ๆ ที่ "เป็นไปได้" สำหรับการสอนให้นักเรียน บทนี้ในชั้นเรียน

- ถ้าหากท่านต้องมีการประชุมกับครูหรือนักเรียนฝึกสอน ผู้ซึ่งท่านได้สังเกตการ สอนหลังจากการสอนของเขา ท่านจะพูดกับเขาว่าอย่างไร ท่านจะพยายามให้เขาพูดกับท่าน เรื่องอะไร และท่านจะช่วยเขาให้ "มีความเจริญก้าวหน้า" ในการสอนเพื่อที่จะได้เป็นครู อาชีพที่ซึ้งกว่าที่เป็นมาได้ได้อย่างไร (อ็อตโต เจ ซิปลา, 2521)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพระ

วิทยาลัยครูสุรินทร์

แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน

ของนักศึกษาฝึกสอน

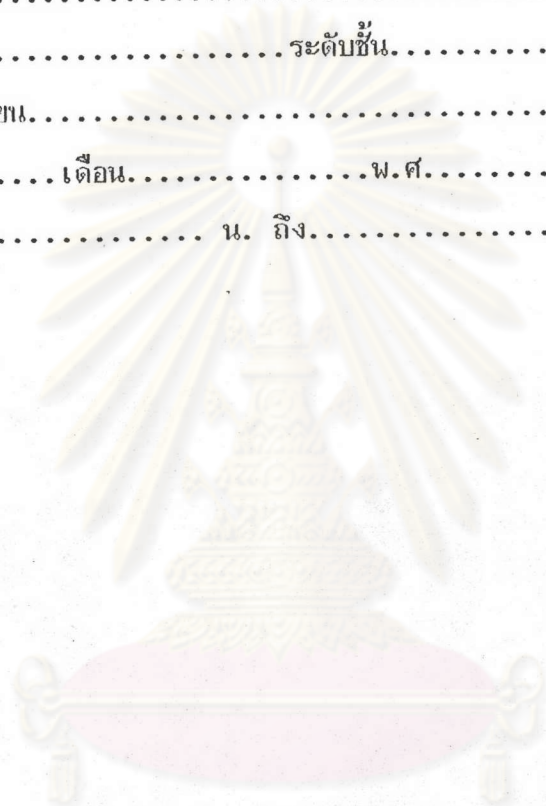
ชื่อนักศึกษา .....

สอนวิชา.....ระดับชั้น.....

โรงเรียน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา..... น. ถึง..... น.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้สังเกต.....

	5	4	3	2	1
15. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ ออกมาให้เป็นที่ประจักษ์.....	.....	.....	.....	.....	.....
16. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย.....	.....	.....	.....	.....	.....
17. ซักถามนักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
18. ใช้วิธีการวัดผลการเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
19. การตรวจสอบและให้ข้อมูลย้อนกลับต่อผลงาน ที่มอบหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
20. ประเมินผลการเรียนได้ครอบคลุมเนื้อหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
21. การใช้เวลาในการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
22. ความเชื่อมั่นในตนเอง.....	.....	.....	.....	.....	.....
23. ผู้สอนมีความเป็นมิตร.....	.....	.....	.....	.....	.....
24. ผู้สอนมีความสุภาพเรียบร้อย.....	.....	.....	.....	.....	.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

- 1. ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการเตรียมการสอน.....
 .....
 .....
- 2. ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงวิธีการดำเนินการสอน.....
 .....
 .....
- 3. ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพส่วนตัว.....
 .....
 .....
- 4. ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมในห้องเรียน.....
 .....
 .....

ผู้เสนอแนะ.....

เวลา..... น. ถึง..... น.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

วิทยาลัยครูสุรินทร์

แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน
ของนักศึกษาฝึกสอน

ชื่อนักศึกษา .....

สอนวิชา.....ระดับชั้น.....

โรงเรียน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา..... น. ถึง..... น.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้สังเกต.....

พฤติกรรมการสอน

ก. ด้านการเตรียมการสอน

1. ความถูกต้องของแผนการสอน.....
2. ระบุวัตถุประสงค์ของการสอน.....
3. ระบุเนื้อหาในการสอน.....
4. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน.....
5. การเตรียมสื่อการสอน.....
6. การดำเนินการสอนจริง เป็นไปตามแผนการสอน.

	5	4	3	2	1
1. ความถูกต้องของแผนการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. ระบุวัตถุประสงค์ของการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. ระบุเนื้อหาในการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
4. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
5. การเตรียมสื่อการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
6. การดำเนินการสอนจริง เป็นไปตามแผนการสอน.	.....	.....	.....	.....	.....

ข. ด้านการดำเนินการสอน

1. การนำเข้าสู่บทเรียน.....
2. การอธิบายและยกตัวอย่าง.....
3. การใช้ภาษาท่าทางสื่อความหมาย.....
4. การใช้สื่อการสอน.....
5. การเสนอเนื้อหา.....
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน..
7. วิธีการสอนที่ใช้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา.....
8. การใช้คำถามเป็นตัวนำไปสู่การเรียนรู้.....
9. การเสนอแนวคิดพื้นฐานเพื่อการคิดแก้ปัญหา.....
10. การโยงเนื้อหาสู่สภาพการณ์ในชีวิตจริง.....
11. การใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนให้เหตุผล.....
12. การใช้คำถามป้อนเพื่อให้นักเรียนเกิดการคิด.....
13. ให้การยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรม
ที่พึงประสงค์.....
14. แสดงอาการยอมรับในการแสดงออกของนักเรียน.

	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่บทเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. การอธิบายและยกตัวอย่าง.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. การใช้ภาษาท่าทางสื่อความหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
4. การใช้สื่อการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
5. การเสนอเนื้อหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน..	.....	.....	.....	.....	.....
7. วิธีการสอนที่ใช้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
8. การใช้คำถามเป็นตัวนำไปสู่การเรียนรู้.....	.....	.....	.....	.....	.....
9. การเสนอแนวคิดพื้นฐานเพื่อการคิดแก้ปัญหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
10. การโยงเนื้อหาสู่สภาพการณ์ในชีวิตจริง.....	.....	.....	.....	.....	.....
11. การใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนให้เหตุผล.....	.....	.....	.....	.....	.....
12. การใช้คำถามป้อนเพื่อให้นักเรียนเกิดการคิด.....	.....	.....	.....	.....	.....
13. ให้การยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรม ที่พึงประสงค์.....	.....	.....	.....	.....	.....
14. แสดงอาการยอมรับในการแสดงออกของนักเรียน.	.....	.....	.....	.....	.....

	5	4	3	2	1
15. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ ออกมาให้เป็นที่ยอมรับ.....	.....	.....	.....	.....	.....
16. เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าข้อสงสัย.....	.....	.....	.....	.....	.....
17. ชักถามนักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
18. ใช้วิธีการวัดผลการเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
19. การตรวจสอบและให้ข้อมูลย้อนกลับต่อผลงาน ที่มอบหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
20. ประเมินผลการเรียนได้ครอบคลุมเนื้อหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
21. การใช้เวลาในการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
22. ความเชื่อมั่นในตนเอง.....	.....	.....	.....	.....	.....
23. ผู้สอนมีความเป็นมิตร.....	.....	.....	.....	.....	.....
24. ผู้สอนมีความสุภาพเรียบร้อย.....	.....	.....	.....	.....	.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบฟอร์มการประชุมร่วมกัน

การประชุมเกี่ยวกับการสอนครั้งที่

วันที่.....

เวลา..... น.

ณ ห้องประชุมครู ประจำโรงเรียน

ประธานในที่ประชุม.....

สมาชิก .....

.....

.....

วาระการประชุม

1. ข้อสังเกตเกี่ยวกับการสอน
2. ตัวอย่างพฤติกรรมการสอนที่เด่นในรอบสัปดาห์
3. การสรรหาสมาชิกที่มีการสอนดีเด่นในรอบสัปดาห์
4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนและสังเกตการสอน

ผลการประชุม

.....

.....

เลิกประชุมเวลา..... น.

ศูนย์วิทยศรัทธาฯ

ลงชื่อ.....

ผู้บันทึกการประชุม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางสังเกตการสอน

ชื่อนักศึกษา..... โรงเรียน.....
 ฝึกสอนวันที่..... ภาคเรียนที่...../.....

ชื่อนักศึกษาฝึกสอน	สัปดาห์ที่ 1					สัปดาห์ที่ 2					สัปดาห์ที่ 3				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
2.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
3.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
4.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
5.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	สัปดาห์ที่ 4					สัปดาห์ที่ 5					สัปดาห์ที่ 6				
1.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
2.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
3.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
4.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
5.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	สัปดาห์ที่ 7					สัปดาห์ที่ 8					สัปดาห์ที่ 9				
1.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
2.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
3.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
4.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
5.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
ผลฯ															
รวม															

ชื่อนักศึกษาฝึกสอน	สัปดาห์ที่ 10					สัปดาห์ที่ 11					สัปดาห์ที่ 12				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
2.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
3.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
4.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
5.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	สัปดาห์ที่ 13					สัปดาห์ที่ 14					สัปดาห์ที่ 15				
1.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
2.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
3.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
4.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
5.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	สัปดาห์ที่ 16					สัปดาห์ที่ 17					สัปดาห์ที่ 18				
1.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
2.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
3.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
4.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
5.....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
ฯลฯ															
รวม															

แนวปฏิบัติของนักศึกษาฝึกสอน ในการสังเกตการสอนและ
ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่กลุ่มเพื่อน

หลักการ

1. นักศึกษาฝึกสอนแต่ละคน จะต้องสังเกตการสอนเพื่อนนักศึกษาทุกคนที่ฝึกสอนใน
โรงเรียนเดียวกัน แต่ละ 1 ครั้งต่อสัปดาห์
2. นักศึกษาฝึกสอนในโรงเรียนเดียวกันต้องมีการประชุมร่วมกันทุกสัปดาห์ เกี่ยวกับ
พฤติกรรมการสอน โดยส่วนรวม ก็ได้จากการสังเกตระหว่างกันและกันในแต่ละสัปดาห์

วิธีการ

1. นักศึกษากำหนดกำหนดการสังเกตการสอน ลง ในตารางการสังเกตการสอน
ล่วงหน้า ว่าวันไหนเวลาใด จะทำการสังเกตการสอนเพื่อนคนใด
2. ก่อนสังเกตการสอนแต่ละครั้ง ผู้สอนและผู้สังเกตการสอนมีการพบปะกับเพื่อนผู้
สังเกตจะได้พิจารณาถึงแผนการสอนล่วงหน้า ส่วนผู้สอนก็แจ้งถึงข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับ
การสอนในคาบนั้น ๆ รวมทั้งโยงกลับถึงทักษะบางประการที่ผู้สอนต้องการ ได้รับข้อมูลย้อนกลับเป็น
กรณีเฉพาะ
3. สังเกตการสอนตามตารางที่กำหนดไว้
4. เมื่อสิ้นสุดการสอน ผู้สอนใช้เวลาประมาณ 10 - 15 นาที ประเมินผลสมรรถ
ภาพการสอนของตนเอง
5. เมื่อผู้สอนประเมินตนเองเสร็จสิ้นแล้วผู้สอนพบกับผู้สังเกตการสอนเพื่อรับข้อมูล
ย้อนกลับ
6. ผู้สอนและผู้สังเกตการสอนปรึกษากันถึงเทคนิควิธีที่เหมาะสม และควร
จะเป็น สำหรับการสอนในครั้งนั้น ๆ
7. นักศึกษาซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยฝึกสอน เรียกประชุมในวันสุดท้ายสัปดาห์ เพื่อให้นักศึกษา
ทุกคนได้มีโอกาสอภิปรายร่วมกัน จากการนำข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่ได้จากการสังเกต
ในแต่ละสัปดาห์ พฤติกรรมที่ต้องนำมาเน้นในการอภิปรายร่วมกัน ได้แก่พฤติกรรมเด่น พฤติกรรม
ด้อย พฤติกรรมที่เป็นปัญหาโดยส่วนรวม ตัดเลือกผู้สอนดีเด่นประจำสัปดาห์ จากการสังเกต
ของแต่ละคน ทั้งนี้ต้องมีเหตุผลสนับสนุนคือ บอกได้ว่าที่คิดว่า เพื่อนคนนี้สอนดีเด่นเพราะมี
พฤติกรรมการสอน เช่นไร ซึ่งในการประชุมในแต่ละสัปดาห์นั้นจะต้องมีการบันทึกการประชุมตาม

แบบฟอร์มที่กำหนดไว้ด้วย

หมายเหตุ สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือไปจากนี้ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ วิทยาลัยครูสุรินทร์ ได้กำหนดเอาไว้ให้นักศึกษาต้องปฏิบัติในระหว่างที่มีการฝึกสอน นักศึกษาจะต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ เหมือนเดิมทุกประการ เป็นต้นว่า

- สังเกตการสอนของครูพี่เลี้ยงในสัปดาห์แรกของการออกฝึกสอน
- ทำการฝึกสอนภายใต้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงซึ่งให้การนิเทศการสอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คู่มือ อาจารย์พี่เลี้ยง

ประจำหน่วยฝึกสอน
โรงเรียนอนุบาลสุรินทร์
โรงเรียนเมืองสุรินทร์
โรงเรียนหนองโตง "สุรวิทยาคม"
โรงเรียนบ้านท่าสว่าง

ประจำภาคเรียนที่ 2/2532

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกณฑ์การคัดเลือกอาจารย์ผู้เลี้ยง

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ได้ผลตรงตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ จึงขอกำหนดเกณฑ์สำหรับการคัดเลือกอาจารย์ผู้เลี้ยงให้นักศึกษาดังต่อไปนี้

- ก. ประสบการณ์การทำงาน ควรมียุทธสมบัติที่สำคัญ ดังนี้
- (1) มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี
  - (2) เคยเป็นอาจารย์ผู้เลี้ยงนักศึกษาฝึกสอนมาไม่น้อยกว่า 3 ปี
- ข. ความสามารถในการสอน ควรสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาในเรื่องต่อ

ไปนี้

- (1) การทำแผนการสอน
- (2) การเตรียมสื่อการสอน
- (3) การดำเนินการสอนจริงเป็นไปตามแผนการสอน
- (4) การนำเข้าสู่บทเรียน
- (5) การอธิบายและยกตัวอย่าง
- (6) การใช้ภาษาท่าทางสื่อความหมาย
- (7) การใช้สื่อการสอน
- (8) การเสนอเนื้อหา
- (9) การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
- (10) การเลือกใช้วิธีสอนที่ความเหมาะสมกับเนื้อหา
- (11) การใช้คำถามเป็นตัวนำไปสู่การเรียนรู้
- (12) การเสนอแนวคิดพื้นฐานเพื่อการคิดแก้ปัญหา
- (13) การโยงเนื้อหาสู่สถานการณ์ในชีวิตจริง
- (14) การใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนให้เหตุผล
- (15) การใช้คำถามป้อนเพื่อให้นักเรียนเกิดการจุกคิด
- (16) การยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์
- (17) การแสดงอาการยอมรับในการแสดงออกของนักเรียน
- (18) การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถออกมาให้เป็นที่ประจักษ์
- (19) การเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย
- (20) การซักถามนักเรียน

- (21) การใช้วิธีการวัดผลการเรียน
- (22) การตรวจสอบและให้ข้อมูลย้อนกลับต่อผลงานที่มอบหมาย
- (23) การใช้เวลาในการสอน
- (24) ความเป็นมิตรต่อนักเรียน

ค. พฤติกรรมการทำงานและการปฏิบัติตน   อาจารย์ที่เลี้ยงดูลูกมีพฤติกรรม ที่
สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้ที่สังคมยอมรับและยกย่อง
- (2) เป็นผู้ที่อยู่ในอาชีพที่มั่นคง
- (3) ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากในการทำงาน
- (4) ไม่แสดงอาการเบื่อหน่ายต่องานในหน้าที่
- (5) เป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้กับสังคมได้มาก
- (6) ทำงานด้วยความอดทน
- (7) มีความรับผิดชอบต่องาน
- (8) มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- (9) มีความสุภาพเรียบร้อย
- (10) วางตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและผู้อื่น
- (11) เป็นบุคคลที่มีเกียรติ
- (12) แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอาชีพครูที่ต่อประเทศชาติ
- (13) แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้มีอิทธิพลต่อนักเรียน
- (14) แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในอาชีพ
- (15) แสดงให้เห็นถึงการเสียสละในการประกอบอาชีพ
- (16) เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ
- (17) แสดงออกถึงความรักในการประกอบอาชีพครู
- (18) เป็นผู้มีระเบียบวินัย
- (19) เป็นผู้มีคุณธรรม
- (20) มีลักษณะผู้นำ
- (21) เป็นผู้ที่สนใจใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
- (22) เป็นผู้ที่มมกษยสัมพันธ์

- (23) แสดงออกถึงการเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพ
- (24) มีความซื่อสัตย์สุจริต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยงต่อนักศึกษาฝึกสอน
(แนวปฏิบัติ)

1. ในวันแรก หรือภายในสัปดาห์แรกของการฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยงควรให้โอกาส นักศึกษาสิ่งต่อไปนี้

- (1) สถานที่ลี้ภัยภายในโรงเรียนและห้องเรียน
- (2) กฎและระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียนที่นักศึกษาจะต้องไปเกี่ยวข้องกับ ทั้งทางตรงและทางอ้อม
- (3) กิจกรรมประจำวันของโรงเรียน
- (4) บุคลากรต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ทั้งฝ่ายผู้บริหาร และฝ่ายอื่น ๆ ที่ นักศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับ
- (5) เด็กนักเรียนในชั้น เรียนรู้ชื่อ ประวัติ และสภาพปัญหาของแต่ละคน
- (6) วิชาต่าง ๆ ที่ตนจะต้องรับช่วงสอนต่อ เนื่องจากอาจารย์พี่เลี้ยง

2. ในสัปดาห์แรกของการฝึกสอน ให้โอกาสนักศึกษาได้สังเกตการสอนและการปฏิบัติงาน ทั่วทุกด้านของ "ครู" อย่างเต็มรูปแบบ

ด้วยปรากฏว่า โรงเรียนฝึกสอนบางแห่งจะมอบหมายงานสอนให้แก่ศึกษาในทันทีที่นักศึกษาไปรายงานตัว ปัญหาที่เกิดขึ้นที่นักศึกษายังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร ทำให้การ เริ่มต้นไม่ดี ซึ่งก็อาจจะเกิดผลเสียตามมาคือมี เจตคติที่ไม่ดีต่องานสอนและงานครูทุกชนิดด้วยการที่อาจารย์พี่เลี้ยงเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สังเกตการสอนและการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของตน ภายในสัปดาห์แรกจะเป็นการช่วยนักศึกษาให้มีเวลาได้เตรียมตัวมากขึ้น เกิดการเรียนรู้กับสภาพจริงมากขึ้นทำให้เกิดความเชื่อมั่นมากขึ้น ดังนั้นสิ่งที่อาจารย์พี่เลี้ยงพึงปฏิบัติเกี่ยวกับงานในชั้นเรียนก็คือ ให้โอกาสนักศึกษาได้สังเกตและศึกษาสิ่งต่อไปนี้

- (1) การวางแผนการสอนเป็นรายวิชาทุกวิชา ก่อนที่อาจารย์พี่เลี้ยงจะได้สอน
- (2) - สังเกตการสอนทุกรายวิชาที่อาจารย์พี่เลี้ยงได้สอนในชั้นเรียนนั้น ๆ
- (3) งานธุรการทุกอย่างในชั้นเรียน

ในทุกช่วงของการศึกษาและสังเกตงานการสอนและงานธุรการในชั้นเรียน อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาคควรมีโอกาสได้พบปะพูดคุย เปลี่ยนข้อคิดเห็นหรือได้ถามข้อสงสัยต่าง ๆ ได้ เพราะจะเป็นแนวทางให้นักศึกษานำไปปรับปรุง การวางแผนการสอนตลอดจนการสอนจริงของ

นักศึกษาในโอกาสต่อไป นอกจากนี้ ในช่วงสัปดาห์แรกยังมีหลายสิ่งหลายอย่าง ที่นักศึกษาฝึกสอน ต่างก็ต้องการได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือ เป็นพิเศษจากอาจารย์พี่เลี้ยงอีก เป็นต้นว่า

- ยินดีต้อนรับเขาในฐานะผู้ร่วมงานในชั้นเรียน
- ช่วยให้ได้คุ้นเคยกับงานประจำวันทั้งงานในห้องเรียน และในโรงเรียน
- แนะนำให้เขารู้จักกับ ครู อาจารย์ พี่เลี้ยง ตลอดจนเจ้าหน้าที่และผู้บริหาร
- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กนักเรียนในชั้น โดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหาต่าง ๆ

ฯลฯ

3. บทบาทพี่เลี้ยง หลังจากสัปดาห์แรกผ่านไป เมื่อนักศึกษาเริ่มฝึกสอนสิ่งแรกที่อาจารย์พี่เลี้ยง จะช่วยให้ศึกษามั่นใจยิ่งขึ้นคือ การมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนการสอน การทำบันทึกการสอน นอกจากนี้เมื่อนักศึกษานำสมุดบันทึกการสอนมาให้ตรวจดูก่อนสอนนั้น ถ้าอาจารย์พี่เลี้ยงท่านใด มีการตรวจแก้ไขอย่างจริงจัง และแจ้งให้นักศึกษาได้ทราบก่อนสอนมีการพูดคุยถึงสิ่งที่ควรแก้ไข ก็จะมีผลต่อนักศึกษาอย่างมาก (เท่าที่เป็นอยู่ ส่วนใหญ่อาจารย์พี่เลี้ยงจะใช้วิธีลงชื่อ แสดงว่าตรวจแล้วเท่านั้น แต่ไม่มีข้อเสนอแนะแต่อย่างใด ซึ่งทำให้นักศึกษาคิดว่าตนทำมานั้นถูกต้องเหมาะสมแล้ว

ประการที่สอง ขณะที่นักศึกษาสอน อาจารย์พี่เลี้ยงควรจะ ได้มีโอกาสได้สังเกตการสอนตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสิ้นสุดการฝึกสอน จากนั้นควรมีโอกาสได้สนทนาระหว่างเวลาว่างถึงสิ่งที่ได้พบจากการสังเกตว่ามีข้อดีอะไรบ้างที่นักศึกษาควรจะได้รักษาไว้ และมีข้อบกพร่องอะไรบ้างที่นักศึกษาควรจะต้องแก้ไข

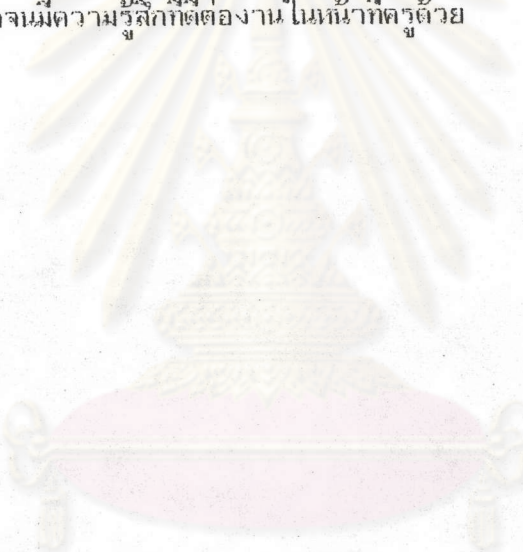
4. ให้โอกาสนักศึกษาได้ทำงานธุรการของห้อง ถ้าเป็นงานที่กลัวว่าจะมีการผิดพลาดหรือเสียหาย อาจให้ทำในลักษณะเป็นผู้ช่วยโดยไม่ปล่อยให้ทำตามลำพัง ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ครูให้มากที่สุด

5. ถ้าเป็นไปได้ ควรให้โอกาสนักศึกษาได้มีโอกาสทดลองสอนในรายวิชาที่นักศึกษาต้องการจะสอน แม้ว่าจะเป็นวิชาที่ทางโรงเรียนได้สงวนเอาไว้ให้เฉพาะครูอาจารย์ในโรงเรียนก็ตาม คืออาจจะให้ทดลองเพียงบางหัวข้อก็ได้

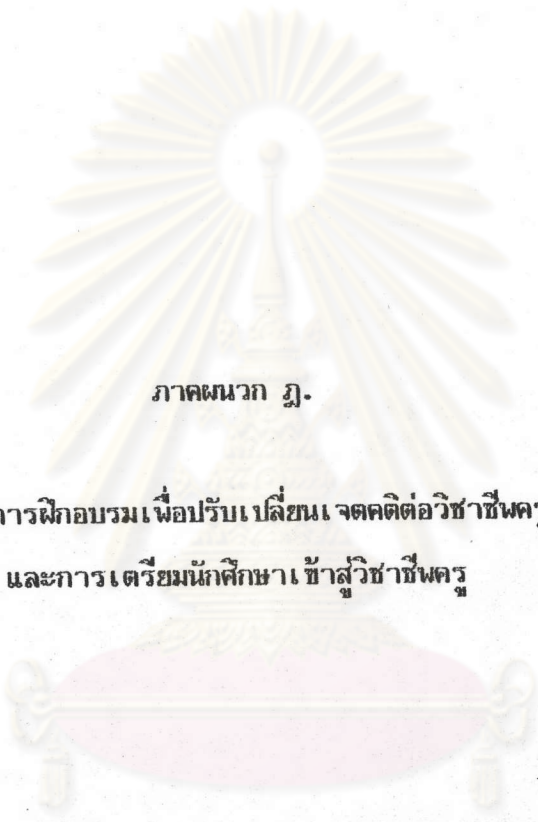
6. กิจกรรมพิเศษของทางโรงเรียน หรือชุมชน ควรให้โอกาสนักศึกษาได้มีส่วนร่วมด้วยทุกครั้ง อาจจะเป็นฐานะผู้รับผิดชอบโครงการ หรือมีส่วนร่วมหรือในบางกรณีอาจจะในฐานะผู้สังเกตการณ์ก็ได้

7. กรณีที่พบว่านักศึกษาฝึกสอนซึ่งอยู่ในความดูแลของตน มีปัญหาซึ่งเป็นปัญหาที่อาจารย์พี่เลี้ยงหรือทางโรงเรียนไม่สามารถจะแก้ไขได้ และถ้าปล่อยทิ้งไว้อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายได้ อาจารย์พี่เลี้ยงควรจะได้แจ้งให้อาจารย์นิเทศน์จากวิทยาลัยครู ได้ทราบเพื่อร่วมมือกันแก้ปัญหาต่อไป

8. นอกเหนือไปจากบทบาทและหน้าที่ในการช่วยเหลือนักศึกษา ในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรงแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือมุ่งหวังให้นักศึกษาฝึกสอนได้เบียดเบียนการปฏิบัติตนที่ตรงตาม สัมกับอยู่ที่อยู่ในฐานะผู้ประกอบอาชีพครู ดังนั้นบทบาทหนึ่งที่ต้องการจากอาจารย์พี่เลี้ยง คือ การประจบปฏิบัติตนที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีที่นักศึกษาฝึกสอนจะสามารถสังเกตเห็นเป็นนิมิต จนเกิดการซึมซับและกระทำตาม หรืออย่างน้อยก็เกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้ประกอบอาชีพครู ตลอดจนมีความรู้สึกที่ดีต่องานในหน้าที่ครูด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

โครงการฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาชีพครู
และการเตรียมนักศึกษาเข้าสู่วิชาชีพครู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจงในการใช้คู่มือการฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติ

1. คู่มือนี้ มุ่งใช้เพื่อฝึกอบรมในการปรับเปลี่ยนเจตคติ เป็นหลักและการเตรียมการเข้าสู่วิชาชั้นครู เป็นส่วนประกอบ ซึ่งถ้านำไปใช้กับนักศึกษาในระดับชั้นอื่นที่ไม่ใช่ปีที่ 4 เนื้อหาในส่วนที่เป็นการเตรียมเข้าสู่วิชาชั้นครู อาจจะตัดออกไปได้ เพราะระดับชั้นอื่นยังอยู่ห่างไกลการจะเข้าสู่วิชาชั้น อาจจะทำให้ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

2. เอกสารประกอบการบรรยายทั้งหลาย ได้จากการเตรียมการของวิทยากรล่วงหน้าก่อนส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็นการถอดเทปคำบรรยาย ในการนำไปใช้ในโอกาสต่อไป ต้องการให้เพียงแนวทางว่า ในแต่ละหัวข้อ ผู้วิจัยมุ่งให้วิทยากรแต่ละท่านหรือแต่ละชุด พูดเน้นในประเด็นใด หรือสนใจนักศึกษาไปในทางไหน ซึ่งในการนำไปใช้จริงกรณีที่ต่างสถานศึกษา อาจให้วิทยากรในท้องถิ่นของตน มีโอกาสได้เตรียมการ ในลักษณะที่เป็นคำพูดของตนเอง ได้อย่างเต็มที่ เพียงแต่รักษาเป้าหมายหรือจุดประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ ไว้ก็พอ

3. กิจกรรมการพาไปศึกษา ดูงาน โรงเรียนต้นแบบ ถ้าประสบการณ์วิชาชีพในชั้นแรก ของนักศึกษาเมื่ออยู่ชั้นปีที่ 1 หรือ 2 มีเพียงพอแล้วก็อาจต้องออกได้ หรือถ้าจะคงไว้ ควรพิจารณาเลือกโรงเรียนที่ดีเด่นจริง ๆ และเป็นโรงเรียนที่มีความแตกต่างจากโรงเรียนทั่ว ๆ ไปที่นักศึกษามีโอกาสจะได้ประสบจากการไปสังเกตการสอน และการฝึกงานขั้นผู้ช่วย

4. ตามตารางการฝึกอบรม มีการนำรายการสัมมนาการฝึกสอนมาใส่ เป็นหัวข้อหนึ่งด้วย กรณีนี้เป็นปัญหาเฉพาะที่ของวิทยาลัยครูที่จัดเป็นกลุ่มทดลอง ที่จำต้องเอามาแทรกไว้ด้วยพร้อมกัน ในทางปฏิบัติจริง ควรจะแยกออกต่างหาก โดยให้ถือว่าโครงการฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติและเตรียมการเข้าสู่วิชาชั้น เป็นโครงการปิดท้ายหรือสุดท้ายหลังจากที่การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเสร็จสิ้นแล้ว

5. คณะวิทยากรที่ใช้ในการฝึกอบรมมุ่งให้ใช้บุคลากรในท้องถิ่นทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่งมุ่งสร้างความรู้สึกร่วมกันกับท้องถิ่น จากการศึกษาโดยบุคลากรในท้องถิ่นและการได้รู้ ได้เห็นแบบอย่างที่ดีใกล้เคียงกับสภาพจริงในชีวิตประจำวันของตนคาดว่าจะก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติได้ดียิ่งขึ้นภายในระยะเวลาอันจำกัด

โครงการฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติและเตรียมการเข้าสู่วิชาชีพครู

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากการเสนอรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพครู แก่ นักศึกษาในวิทยาลัยครู ได้เสนอองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบ 4 ประการคือ (1) การพัฒนาสมรรถภาพนักศึกษาให้พร้อมที่จะทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ประสบผลสำเร็จ (2) การจัดระบบนิเทศที่มีคุณภาพ (3) แบบอย่างที่ดีของอาจารย์พี่เลี้ยง (4) การให้ข่าวสารโดยตรงเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติ ซึ่งขั้นตอนที่ 1-3 ได้ดำเนินการไปแล้ว เป็นเวลา 12 สัปดาห์ จึงเห็นสมควรที่จะได้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 4 คือ การฝึกอบรมเพื่อการให้ข่าวสารโดยตรง โดยเห็น เพื่อการปรับเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาชีพครูให้เป็นไปทางบวกมากขึ้น ขณะเดียวกันก็เป็น การเตรียมการให้นักศึกษาเข้าสู่วิชาชีพครูได้ประสบผลสำเร็จ มีแนวทางก้าวหน้าในวิชาชีพ มองเห็นลู่ทางการแก้ปัญหาในวงวิชาชีพ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษาที่ใกล้จะเสร็จสิ้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้รับสิ่งต่อไปนี้

1. ความรู้ความเข้าใจในปัญหาของวงการวิชาชีพครู
2. ตระหนักในปัญหาของวงการวิชาชีพครู และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ถ้ามีโอกาส
3. ปรับเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาชีพครู ให้ไปในทางบวกมากขึ้น จากการฟังข้อคิดเห็น จากวิทยากรทั้งในวงการวิชาชีพครู และจากวิชาชีพอื่น
4. รู้ลู่ทางการเข้าสู่วิชาชีพครูที่จะประสบผลสำเร็จ
5. รู้แนวทางการไปสู่ความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพครู
6. เขียนโครงการเพื่อแก้ปัญหา และหรือพัฒนาในวงการวิชาชีพครูได้

วิธีดำเนินการ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

ระยะเวลา 4 วัน 3 คืน ระหว่างวันที่ 18 - 21 มกราคม 2533

ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้วิจัยร่วมกับ ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิทยาลัยครูสุรินทร์

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม นักศึกษาวิชาเอกการประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 ของวิทยาลัยครู

สุรินทร์ ประจำปีการศึกษา 2/2532

เนื้อหาและกิจกรรม ตามตารางการฝึกอบรม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปเตรียมการเข้าสู่วิชาซึ่งครูได้ประสบผลสำเร็จ
2. นักศึกษามีการปรับเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาซึ่งครูไปในทางบวกมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางการฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติและเตรียมการเข้าสู่วิชาชีพครู
ณ อาคารสัมมนา วิทยาลัยครูสุรินทร์
ระหว่างวันที่ 18 - 21 มกราคม 2533

วันที่	8.30 - 10.30	10.30 - 10.45	10.45 - 12.00	12.00 - 13.00	13.00 - 14.30	14.30 - 14.45	14.45 - 16.30	16.30 - 19.00	19.00 - 21.00	หมายเหตุ
18 มค. 33	- ลงทะเบียน - พิธีเปิด - บรรยายพิเศษ "ครูประถมศึกษาที่ พึงประสงค์" (ผอ.ปจ. สุรินทร์)		- กิจกรรมสร้าง ความคุ้นเคย - กิจกรรมกลุ่ม สัมพันธ์ (อ.สุวิมล เต็นสุนทร)		กรณีตัวอย่าง "ท่านอยากเป็นครูคน ไหน" (อ.บุหงา วัฒนะ)		- สรุปปัญหาใน วงการวิชาชีพครู (อ.บุหงา)	- การเขียน โครงการ - แบ่งกลุ่มเขียน โครงการแก้ปัญหา หรือพัฒนาวิชาชีพครู (อ.บุหงา)		
19 มค. 33	การอภิปราย "การมองครู" (วิทยากรต่างอาชีพ ในห้องอื่น)		เขียนโครงการ (ต่อ)		ศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่นและผลงานของครูดีเด่น ที่โรงเรียนบ้านโสน			กิจกรรมกลุ่มศึกษา พฤติกรรมครูดีเด่น และนานาชาติรรตนะ เกี่ยวกับวิชาชีพครู		
20 มค. 33	การอภิปราย แนวทางไปสู่ครูดีเด่น (ครูดีเด่นในห้องอื่น)		บทบาทและหน้าที่ ของครูยุคใหม่ (อ.ทองสุข รวยสูงเนิน)		แนวทางเข้าสู่วิชาชีพครู (เจ้าหน้าที่ กจ. + คณะครู ที่สอบบรรจุได้)			สัมมนาการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู อ.สุดใจ สมบัติวิทักษ์สุข		
21 มค. 33	เขียนโครงการ (ต่อ)		เสนอโครงการ		เสนอโครงการ		ประเมินผลการ ฝึกอบรม	- บรรยายพิเศษ "แง่คิดเกี่ยวกับครู" - พิธีปิด อธิการ วค.สุรินทร์		

รายละเอียดของเนื้อหาและการจัดกิจกรรม

เนื้อหา

ครูประถมศึกษาที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาได้รู้ความต้องการของหน่วยงานที่จะใช้ครูว่า มีความต้องการให้นักศึกษาได้มีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง
2. เพื่อเตรียมการให้นักศึกษา ได้เตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพครูได้ประสบผลสำเร็จ
3. เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มีความตั้งใจที่จะไปอาชีพครู

กิจกรรม

- การบรรยายโดย ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

สื่อ

เอกสารประกอบการบรรยาย

เนื้อหา

ศึกษกรณีตัวอย่าง "ท่านอยากเป็นครูคนไหน"

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ศึกษามีความเข้าใจว่าผู้ที่ประกอบวิชาชีพครู มีหลายประเภท แต่ละประเภทมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกัน ซึ่งข้อเสียของครูบางประเภทนับได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญในวงการวิชาชีพครู สมควรจะต้องได้รับการแก้ไข จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในวงการ

กิจกรรม

- ศึกษากรณีตัวอย่าง
- อภิปรายในกลุ่ม
- สรุปปัญหาในวงการวิชาชีพครู

สื่อ

กรณีตัวอย่าง

เนื้อหา

การเขียนโครงการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการเขียนโครงการ
2. เพื่อให้นักศึกษามีทักษะในการเขียนโครงการ
3. ให้นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาในวงการวิชาชีพครู โดยการเสนอโครงการ

กิจกรรม

- อธิบายประกอบฉายภาพจากเครื่องโอเวอเฮด
- ฝึกปฏิบัติการเขียนโครงการเพื่อแก้ปัญหา และหรือพัฒนาวิชาชีพครู

สื่อ

1. เอกสารประกอบการบรรยาย
2. เครื่องโอเวอเฮด
3. แผ่นโปร่งใส

เนื้อหา

การมองครู

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษา ได้ฟังทรรศนะของบุคคลต่างอาชีพที่มีต่อวิชาชีพครู และต่อตัวครู
2. เพื่อให้นักศึกษาเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
3. เพื่อให้นักศึกษารู้ และเข้าใจถึงแนวทางการเป็นครูที่ดีและแนวทางแก้ปัญหาในวิชาชีพ จากข้อเสนอแนะของบุคลากรต่างอาชีพ
4. เพื่อให้ประเมินคุณค่าของวิชาชีพครูสูงขึ้น

กิจกรรม

- การอภิปรายโดยบุคลากรต่างอาชีพในห้องถ้ำ
- การซักถามปัญหาจากนักศึกษา

สื่อ

เอกสารประกอบคำบรรยาย

เนื้อหา

การศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่น และผลงานของครูดีเด่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างเจตคติทางบวกต่อวิชาชีวเคมี
2. ให้นักศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาดูงานตามสภาพการณ์จริงของโรงเรียนที่ดีเด่น และผลงานของครูดีเด่น
3. เพื่อสร้างแรงจูงใจ ในการตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครูให้แก่นักศึกษาหลังจากจบการศึกษาแล้ว
4. เพื่อสร้างแรงจูงใจ ให้อยากประพฤติปฏิบัติตนเป็นครูที่ดีต่อไปในอนาคต
5. เพื่อให้ประเมินคุณค่าของวิชาชีวเคมีสูงขึ้น

กิจกรรม

พาไปศึกษานอกสถานที่ ณ โรงเรียนบ้านหนองโสน อ.เมือง จ.สุรินทร์ ซึ่งได้รับคัดเลือก ให้เป็นโรงเรียนดีเด่นติดต่อกับหลายปี ขณะเดียวกันก็มีครูหลายคนในโรงเรียน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูดีเด่นด้วย

สื่อ

1. ของจริง ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองโสน
2. ผลงานของครูดีเด่นในโรงเรียนบ้านหนองโสน

เนื้อหา

แนวทาง ไปสู่ครูดีเด่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างแรงจูงใจ ให้นักศึกษา ตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครู ภายหลังจากจบการศึกษาแล้ว
2. เพื่อสร้างแรงจูงใจ และให้แนวทางปฏิบัติในการที่จะนำไปสู่ครูดีในอนาคต
3. เพื่อให้ประเมินคุณค่าของวิชาชีวเคมีสูงขึ้น

กิจกรรม

- การอภิปรายโดยคณะครูดีเด่น ตามเขตอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสุรินทร์
- การซักถามปัญหาจากนักศึกษา

สื่อ

1. ผลงานของครูดีเด่น
2. เอกสารประกอบคำบรรยาย

เนื้อหา

บทบาทและหน้าที่ของครูยุคใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทและหน้าที่ของครูในปัจจุบัน
2. เพื่อให้ศึกษามีเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพครู

กิจกรรม

การบรรยายประกอบการฉายภาพ เครื่องไอเวอเฮ็ด

สื่อ

1. เครื่องไอเวอเฮ็ด
2. แผ่นใส
3. เอกสารประกอบคำบรรยาย

เนื้อหา

- พฤติกรรมและการปฏิบัติตนของครูดีเด่น
- นานาพรรณณะเกี่ยวกับวิชาชีพครูและครูของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการจูงใจให้อยากศึกษาผลงานของครูดีเด่น และคัดเลือกตัวแบบที่ตนเองสนใจ
2. เพื่อเสริมสร้างเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพครู

กิจกรรม

- ศึกษาประวัติ และผลงานของครูดีเด่นจากเอกสารประกอบคำบรรยาย
- อภิปราย และสรุปผล ถึงความเป็นไปได้ - ไม่ได้ถ้านักศึกษาจะกระทำตามพฤติกรรม

กรรมของครูคนใดคนหนึ่ง

- ศึกษาภาระงานของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาที่มีต่อวิชาชีพระดับมัธยมศึกษาที่เตรียมไว้ให้

- อภิปราย และสรุป ถึงภาระหน้าที่กลุ่มของตนรอบพร้อมทั้งให้เหตุผลว่าเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร

ไม่อย่างไร

สื่อ

1. เอกสารประกอบคำบรรยาย
2. บัตรแสดงข้อความภาระงานของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาที่มีต่อวิชาชีพระดับมัธยมศึกษา 13 บัตร (13 ท่าน)

เนื้อหา

แนวทางการเข้าสู่วิชาชีพครู

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาารู้ถึงแนวทางของการเข้าสู่วิชาชีพครูอย่างถูกต้อง
2. เพื่อเตรียมตัวนักศึกษาให้พร้อมที่จะเข้าสู่วิชาชีพ
3. ให้ศึกษามีประสบการณ์จากคำบอกเล่าของผู้ที่เคยสมัครสอบเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครู
4. เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครู ภายหลังจากที่สำเร็จการศึกษาแล้ว

กิจกรรม

- การอภิปรายโดย เจ้าหน้าที่กองการเจ้าหน้าที่ สปจ. และคณะครูที่ผ่านการสอบ

บรรจุเข้าสู่วิชาชีพครู ตามหลักสูตรการสอบแข่งขันฉบับใหม่

- การซักถามปัญหาจากนักศึกษา

สื่อ

เอกสารประกอบคำบรรยาย

เนื้อหา

แนวคิดเกี่ยวกับครู

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาได้ฟังทรรศนะเกี่ยวกับครู จากผู้บริหารสถานศึกษาฝึกหัดครู
2. เพื่อสร้างแรงจูงใจใฝ่ประกอบอาชีพครู
3. เพื่อเสริมสร้างเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพครู
4. เพื่อให้นักศึกษาประเมินค่าของวิชาชีพครูสูงขึ้น

กิจกรรม

- การบรรยายของอธิการวิทยาลัยครูสุรินทร์

สื่อ

เอกสารประกอบคำบรรยาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารประกอบการฝึกอบรม

เพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาชีพครู

และการเตรียมนักศึกษาเข้าสู่วิชาชีพครู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครูประถมศึกษาที่พึงประสงค์

โกวิท หอมวิเศษวงศา

ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

งานหลักของ สปจ.

งานจัดการเกี่ยวกับการประถมศึกษา ให้เด็กได้เข้าเรียนเพื่อให้มีความรู้ความ
สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องคือ บุคลากรต่าง ๆ ที่ดำเนินการให้สำเร็จลุล่วง โรงเรียน
บุคคลในโรงเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งหมด จุดมุ่งหมายสำคัญของ สปจ. และ สปอ. คือ เป็น
ตัวอำนวยการให้โรงเรียนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งให้ความสำคัญแก่ครูและผู้บริหารใน
โรงเรียน

การเป็นครูจะต้องทำวิชาชีพของตนให้มีคุณค่าไม่ให้อื่นดูถูกได้ ในปัจจุบันหน่วยงาน
ราชการต่าง ๆ มีการจัดเน้นด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นหลักในการทำงาน เพราะจะทำให้
งานนั้นสำเร็จตามเป้าหมายได้การทำงานของครูนั้นเน้นตรงคุณภาพของนักเรียน

- ผลสัมฤทธิ์ทางการ ให้เครื่องมือวัดผลว่าสอบผ่านเกณฑ์หรือไม่
- พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ว่าได้เปลี่ยนแปลงไปในทางดีที่พึงประสงค์

หรือไม่

สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องชี้ถึงคุณภาพการทำงานของครู

ลักษณะของครูประถมศึกษาที่พึงประสงค์

1. มีพฤติกรรมที่ดีในการทำงาน มีความรู้ความสามารถที่จะสอนได้ เป็นผู้ใฝ่รู้และ
ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ อย่าให้ทันสมัย

2. มีพฤติกรรมที่ดีด้านเทคนิคการสอน กลวิธีการสอน การให้ความรู้ เข้าใจจุด

มุ่งหมายของหลักสูตร

3. มีพฤติกรรมที่ดีในด้านบุคลิกภาพ คือ

- ชยัน
- มีความกระตือรือร้น
- รักษาเอกลักษณ์ของครู เช่น มีความสันโดษ

เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก มีความเป็นกันเอง

4. คุณลักษณะเฉพาะที่ดีในด้านการสอน สามารถควบคุมชั้นได้ ให้นักเรียนมีวินัย ควบคุมชั้นในลักษณะที่เป็นประชาธิปไตย จัดชั้นเรียนให้นักเรียน

- ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- การจัดระบบชั้นที่มีประสิทธิภาพ
- การสร้างความอบอุ่นให้แก่เด็กเรียน
- การควบคุมชั้นเรียน

5. พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นที่รัก เป็นที่ยอมรับของนักเรียน เพื่อนครูและ ผู้ปกครอง โดยการให้ความรัก ความปรารถนา ความปรารถนาดี ความจริงใจและความสามัคคี

6. ด้านคุณธรรม ซึ่งจะส่งผลถึงพฤติกรรมต่าง ๆ

- มีอุดมคติของครู คือ เป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น ทำงานหนัก การตั้งใจทำงาน โดยไม่คำนึงถึงความยากลำบาก เพื่อความก้าวหน้าของศิษย์ ไม่ใช่เพื่อตนเอง

- มีวิญญานของความเป็นครู คือ อดทน อดกลั้นต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนได้ เพราะคนนี้มีมีความแตกต่างกัน จึงต้องขีดเวลาให้นักเรียนเป็นเด็กที่ดี

- คุณธรรมของครู คือ รับฟังและเคารพในเหตุผลของนักเรียนบ้าง ตัดสินลงโทษนักเรียนบ้าง มีเหตุผล

- จริยธรรมของครู คือ ปฏิบัติตนในสิ่งที่ควรปฏิบัติสิ่งที่ดีงาม สังคมยอมรับ เช่น การตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย วาจาสุภาพอ่อนโยน

โดยสรุปแล้วลักษณะครูที่ดีพึงประสงค์มีดังนี้ คือ

มีความรู้ มีความประพฤติดี มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก เป็นคุณสมบัติเด่น

ในสภาพปัจจุบันนี้ภาพจน์ของครูไม่ค่อยจะดีนักเนื่องจากนิยมวัตถุกันมากขึ้น วิถีแก้ไข คือ การสร้างฐานทางศีลธรรมจริยธรรม มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ มีความสันโดษ ครูยังมีบุคลิกภาพที่ควรปรับปรุง ไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกาย หรือความเป็นอยู่

รายการอภิปราย เรื่อง "มองครู"

ผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริพร หงส์พันธุ์
วิทยาลัยครูสุรินทร์

ผู้ร่วมอภิปราย นายแพทย์สมบัติ ตรงสกุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสุรินทร์
นายไทยสงวน ร่วมพัฒนา กำเนิดตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม (กปจ. สปจ.
สุรินทร์)

พระครูพิพิธประชาชนถาด เจ้าอาวาสวัดท่าสว่าง อ.เมือง สุรินทร์

ผู้ดำเนินรายการอภิปราย "มองวิชาที่ครูและตัวครูในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง"

นายแพทย์สมบัติ ตรงสกุล

ในสายตาส่วนรวมแล้ว โดยเฉพาะของหมอเอง การยกย่องและเคารพครูนี้หมอมองถือว่าเป็นสายเลือดของหมออยู่แล้วจนกระทั่งมีคนกล่าวว่า ครูนี้ก็คือบุคคลที่ 2 ถัดจากพ่อแม่

ในระดับประถมเราก็มีครู มัธยมก็มีครู ระดับมหาวิทยาลัยก็มีครูแต่เปลี่ยนจากครู เป็นอาจารย์ ซึ่งก็มีความหมายเหมือนกัน เพราะเรารู้ว่า ครูเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ คนที่สำเร็จไปประกอบอาชีพได้โดยถูกต้องนั้นจะต้องมีครูทุกคน เพราะฉะนั้นในสายของหมอ คิดว่าครูเป็นครูที่เสียสละ เป็นการศึกษาแนะนำ ทำให้เรามีความรู้พื้นฐานพอที่จะได้เข้าไปสูงสุด ไปสู่อชีพที่เราพึงปรารถนา

ในสมัยก่อนนั้น เรามองครูว่าเป็นบุรุษนบุคคล แต่ปัจจุบันนี้ ครูบางท่านได้ทำให้คำคำนี้ ตกต่ำไปบ้าง แต่เราก็ยอมรับว่า ในชุมชนในสังคม ซึ่งปัจจุบันนี้ มีการแข่งขันกันมาก เพราะฉะนั้นคุณธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับผู้ที่มาขึ้นครู

ครูที่อยู่ในชนบทนั้นจะเป็นผู้ที่เสียสละมาก ต้องจากบ้านไปอยู่ในถิ่นที่รกรังดาร สรุปลโดยสายตาของหมอแล้ว ครูนั้นจะต้องฝึกฝนโดยตลอดเวลา เพราะถือว่าครูเป็นนักวิชาการอาชีพครู ก็ถือว่า เป็นอาชีพอิสระอย่างหนึ่งเหมือนกับแพทย์ ครูสามารถจะดำเนินการวินิจฉัยดำเนินการเตรียมการสอน วิธีสอน วิธีถ่ายทอดให้แก่ลูกศิษย์นั้นไว้ตามแนวคิดของครู

ปัจจุบันสามารถมองครูได้หลายลักษณะดังนี้

ครู :- ผู้สั่งสอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์

- ครูเป็นผู้ที่ทำหน้าที่อันประเสริฐ เป็นผู้นำไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงปรารถนา ครูเป็นสถาบันใหญ่ เป็นผู้อำนวยความสะดวกศึกษา

- ครูเป็นปฐนีบุคคล เป็นเจ้าหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปให้ความเคารพยกย่องบูชา และนับถือ
- ถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นที่สอง รองจากบิดามารดา จะเห็นได้ว่าเรามีพิธีไหว้ครู เพื่อแสดงให้เห็นให้เราเคารพบูชาและนับถือครู ตลอดจนถึงวันครู อาชีพอื่น ๆ ไม่มี
- ครูเป็นอาชีพระดับสูง เป็นอาชีพที่มีจรรยาบรรณเป็นของตนเอง มีการฝึกอบรมระยะยาว จะต้องใช้เวลาศึกษาในสถาบันระดับอุดมศึกษา ประมาณ 4 - 6 ปี ต่อกจากที่มัธยม
- อาชีพครูมีอิสระในการประกอบอาชีพ ภาครัฐบาลและภาคเอกชน สามารถจะใช้ดุลยพินิจของตน วิจัยตีความและดำเนินการสอนตามเนื้อหาวิชา และใช้วิธีสอนตามที่เห็นสมควร
- มีองค์การพิทักษ์ผลประโยชน์ของสมาชิกผู้ที่ประกอบอาชีพครู จะได้รับการคุ้มครองและดูแลในเรื่องสวัสดิการการประกอบอาชีพ การพัฒนาความรู้ความสามารถ และพิทักษ์ผลประโยชน์จากคุรุสภา
- มีการให้บริการแก่สังคม เช่น จัดสอนหาวิชาผู้ใหญ่ และการสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น
- อาชีพครูเป็นอาชีพพัฒนาคน มีส่วนเกี่ยวข้องกับมวลชนทั่วประเทศ ครูจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีได้
- ผู้ประกอบอาชีพครู จึงได้รับการคัดเลือกและฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี และได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการและคุณธรรม เพื่อได้มีคุณสมบัติ เหมาะสมกับความ เป็นครูอยู่ตลอดเวลา

ครูในสังคมไทย ยังคง

- เป็นปฐนีบุคคล เป็นบุคคลซึ่งทรงคุณความรู้ความสามารถ ในวิชาการอย่างใดอย่างหนึ่ง และมีคุณธรรม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน และประชาชน เป็นบุคคลที่ควรเคารพบูชา

- เป็นบุคคลที่สังคมเคารพนับถือ ในฐานะผู้รู้ในวิชาการ มีคุณธรรม เสียสละ มีความรักเมตตาต่อเด็ก และเพื่อนมนุษย์ มีความยุติธรรม จริงใจ ชยันต์แข็งในหน้าที่การงาน ไม่เป็นทาสอบายมุข

แต่อย่างไรก็ตาม ในสังคมปัจจุบันนี้ก็ยังยกย่องอาชีพครู โดยเฉพาะที่มองเห็นชัด ๆ คือ ในส่วนภูมิภาค ครูเป็นผู้นำชุมชน ในด้านความประพฤติของครูก็ควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ เพราะฉะนั้นสิ่งหนึ่งที่ประชาชนหรือมวลชนต่าง ๆ หวังไว้สำหรับอาชีพครู คือ อย่าตกเป็นทาสของอบายมุข อย่าหลงใหลในเรื่องของวัตถุ ซึ่งเดี๋ยวนี้ถ้าจะถามว่าอาชีพไหน เป็นอาชีพที่มีที่กันมากที่สุดก็คงจะตอบว่าอาชีพครู

ถ้าหากนักศึกษาได้เข้าไปเป็นครู ขอให้ระมัดระวังในเรื่องต่อไปนี้

1. เรื่องที่เล่น อย่าพยายามสร้าง อย่าตกเป็นทาสของสิ่งทั้งปวง
2. ชู้สาว ซึ่งอาชีพครูก็ถือว่าเป็นอาชีพที่้อฉลามากที่สุดในเรื่องนี้
3. การแต่งกาย ต้องแต่งกายแต่อย่างงาม ไม่ล้ำสมัย และไม่นำสมัย
4. ความสามัคคีในโรงเรียน สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
5. อารมณ์ คนที่เป็นครูจะต้องมีอารมณ์เย็น มีเมตตากรุณาต่อเด็ก
6. อาชีพครูยังมีองค์การพิทักษ์วิชาชีพครู ซึ่งเดี๋ยวนี้ครูสภาได้มีการให้ผลประโยชน์

แก่สมาชิก ซึ่งประกอบอาชีพครู ให้ความคุ้มครอง ให้การดูแลสวัสดิการ ตลอดจนการประกอบอาชีพและการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูและครูก็มีการบริการสังคม ได้พอสมควร จัดการสอนการศึกษาผู้ใหญ่ การสอนหลักสูตรวิชาที่พระยะสั้น ๆ ซึ่งอันนี้เป็นส่วนดีของครูอยู่แล้วที่จะเสียสละ เพราะฉะนั้นครูเป็นผู้ที่พัฒนาคน เกี่ยวข้องกับมวลชน ครูจะต้องพัฒนาความรู้ และความประพฤติเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ศิษย์และประชาชนทั่วไป

ก้านไทยสงวน ร่วมพัฒนา

สมัยก่อนการเรียนนั้นจะเรียนที่วัด มีทั้งครูและพระเป็นผู้สอน ในการสอนยุคนั้น มักจะเห็นในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ ในเรื่องการให้ความเคารพยกย่องครูนั้นเป็นเรื่องสำคัญ ผู้ปกครองจะถือว่าครูนั้นเป็นพ่อแม่จะยอมให้ครูเฆี่ยนตี ลูกของตนเองเพื่อให้จดจำได้ ทั้งนักเรียนและผู้ปกครอง จะรักและเคารพนับถือครูมากที่สุดยกก่อนถือว่าครูเป็นผู้ที่เฒ่าบุคคล เป็นผู้นำบุคคลตัวอย่างที่ดีทุกท่าน เพราะฉะนั้นผู้ที่มีความเมตตาเสียสละความสุขในทุกด้านนั้นคือ คุณสมบัติของครูในยุคก่อน

สภาพปัจจุบันนี้ ประชากรเพิ่มขึ้น ในการศึกษาต่อไปเห็นเป็น เรื่องยากลำบาก จึงได้ขยายการศึกษาไปตามหมู่บ้าน ซึ่งครูก็มีมากขึ้น เมื่อครูเพิ่มขึ้น เราก็จะเห็นว่า มีครูอยู่ในโรงเรียนอย่างมากมาย

ในปัจจุบันนี้ ภาวะเศรษฐกิจรัดตัวทำให้ครูเริ่มเกิดการเห็นแก่ตัวมากขึ้น เช่น ครูบางคนจะวิ่งเต้นเพื่อให้ได้มาซึ่ง ชั้น 2 ขึ้น ครูที่ทำหน้าที่สอนก็สอนไปเรื่อย ๆ ผลที่ได้รับก็คือ คนที่ทำหน้าที่สอนแต่ไม่ได้ 2 ชั้น คนที่ได้กลับก็วิ่งเต้น ถ้ามีมีทำให้ครูที่ได้ทำไปตามหน้าที่ของครูนั้น ก็หมดกำลังใจที่จะสอนผลก็ตกอยู่กับเด็ก

ครูในสายตาของชาวบ้าน

1. ครูเป็นผู้ที่มีความรัก ความสงบ ความบริสุทธิ์
2. ครูเป็นผู้ที่มีหนี้สินมาก ซึ่งทำให้ครูไม่มีกำลังใจสอน แนวทางการแก้ไข ครูอาจจะปลูกผัก เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เมื่อครูมีเศรษฐกิจดี ครูก็มีกำลังใจในการสอนไม่ต้องพะวงว่าเจ้าหน่จะมาให้เงิน
3. ครูเป็นแม่พิมพ์ของชาติ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กให้ได้โดยในด้านการเรียนการสอนเด็กครูจะต้องรู้จัก ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้เด็กได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
4. ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ถ้าหากครูได้เข้าไปคลุกคลีกับผู้นำชาวบ้าน จะทำให้หมู่บ้านนั้นพัฒนามากยิ่งขึ้น เพราะว่าครูเป็นผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการอยู่แล้ว แต่เดี๋ยวนี้ครูมุ่งในทางการสอนเด็กอยู่แต่ในโรงเรียนเท่านั้น ไม่มีเวลาไปสัมพันธ์กับชาวบ้านเหมือนยุคก่อน

พระคุณพิเศษประชาชน

อาชีพครูยอมรับว่าเป็นอาชีพที่ดีที่สุดแล้ว การจะเป็นครูอาจารย์ได้นั้นก็ต้องมีครูมาก่อน การจะเป็นคุณหมอก็ต้องมีครู จะเป็นพระสงฆ์องค์เจ้าก็ต้องมีครู อาชีพทุกอาชีพก็ต้องมีครูทั้งหมด เพราะฉะนั้นครูถือว่าสำคัญที่สุด ถ้าใครล้มครูแล้ว คนนั้นก็ถือว่าเป็นผู้ไม่มีความคิด ตราบใดที่มีวิญญาณครูซึ่งอยู่ในจิตใจของเราแล้ว ตราบนั้น เราอบอุ่นแล้ว มั่นคงแล้ว ถ้าคนไหนที่ทำหน้าที่เป็นครูแต่ไม่มีวิญญาณ ของความเป็นครูคนนั้นไม่ใช่ครู เราถือว่าครูเป็นอาชีพที่ดีแต่การที่ครูจะดีหรือไม่ดีอยู่ที่การทำหน้าที่

ในอดีตนั้น ครูถือว่าเป็นบุชชบุคคล ไปที่โคชาวบ้านที่กราบไหว้เมื่อเด็กก็เกรงกลัว แต่เดี๋ยวนี้ได้เปลี่ยนไป ครูทุกคนมีความรู้ด้านวิชาการเหมือนกัน แต่ที่ไม่เหมือนกันคือวิถึญานของความเป็นครู ซึ่งปัจจุบันนี้ ครูมีความพร้อมทางด้านวิชาความรู้ที่จะถ่ายทอดให้แต่ไม่มีความพร้อมในด้านวิถึญานของความเป็นครู การที่จะให้ชาวบ้านกราบไหว้เหมือนเมื่อก่อนคงไม่มี การที่นักเรียนจะเกรงกลัว และเคารพนับถือนั้นก็ยังมีอยู่ สิ่งเหล่านี้ก็จะขาดหายไปเรื่อย ๆ ไป ๆ วิชาที่ครูก็ไม่รู้ว่าใครเป็นใครแล้ว ยอมรับกันไม่ได้แล้ว เพราะฉะนั้น การที่จะเป็นบุชชบุคคล ทำให้คนอ่อนน้อมยกย่องเหมือนเมื่อก่อน น่าจะเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่ครูสมัยนี้ต้องทำ เพราะฉะนั้น อยากจะให้ครูสมัยนี้เป็นบุชชบุคคล ทำให้คนอ่อนน้อมยกย่องเหมือนเมื่อก่อนเพราะว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่ดีที่สุด สามารถสร้างคุณประโยชน์ได้มากที่สุด สามารถทำให้คนที่ไม่รู้อะไรเลย ได้รู้อะไรหลาย ๆ อย่าง ได้ชี้ให้เห็นความถูกต้องความผิด ชี้ให้เด็กได้ก้าวไปในทางที่ถูก มีอาชีพประกอบที่สุจริต เหล่านี้จึงเป็นหน้าที่ของครู แต่ปัจจุบันนี้ยังมีแบบนั้นหรือไม่ ครูบางคนเข้ามาอยู่ในอาชีพ เพราะใจรักบางคนเข้ามาอยู่ เพราะไม่มีงานใดที่จะทำ ไม่มีทางเลือก เมื่อทำหน้าที่ทำไปอย่างนั้นเอง แล้วอย่างนี้เราจะเป็นแม่พิมพ์ที่ดีได้หรือไม่

ผู้ดำเนินการอภิปราย "ทำอย่างไรจึงจะได้ครูที่เป็นบุชชบุคคลเหมือนในอดีตมากขึ้น"

นายแพทย์สมบัติ ตรงสกุล

อันนี้คงจะเป็นทุกอาชีพ ไม่ใช่เฉพาะครูเท่านั้นจึง

1. ทำหน้าที่ของงานที่ดีที่สุดหรือยัง ถ้าเป็นครูจะต้องมีความรู้ในวิชาการจะต้องปรับปรุงพัฒนาการศึกษาอยู่เสมอ วิชาการของครูจะต้องพร้อมที่จะถ่ายทอดให้ลูกศิษย์
2. เรื่องความประพฤติ ว่าเราประพฤติในสิ่งที่ถูกต้อง ที่สังคมยอมรับหรือไม่
3. เรื่องคุณธรรม ต้องมีคุณธรรมประจำใจด้วย ซึ่งแสดงออกมาในเรื่องการกระทำ
4. ในสังคมนั้นให้เกียรติ ครูอยู่แล้ว จึงมีงานวันครูเกิดขึ้น ก็คือ การมองวิชาชีพครูว่าสูงส่งแล้ว

กำนันไทยสงวน ร่วมพัฒนา ในด้านที่จะทำให้คนมองเห็นว่าครูเป็นบุชชบุคคลเหมือนเมื่อก่อน ผู้ที่เป็นครูนั้น นับว่าเป็นบุคคลพิเศษ ผู้ที่เป็นครูอย่างแท้จริงแล้วจะต้อง

1. มีความเมตตา กรุณาต่อศิษย์ เพื่อความสำเร็จของศิษย์ ความก้าวหน้า และความสุขความเจริญของผู้ที่ตลอดชีวิตนี้ก็คือ หน้าที่ของครูที่จะต้องทำ

2. มีความรัก ความสงสารศรัทธาเป็นพื้นฐานในทางจิตใจอย่างหนักแน่น การที่เราจะเข้าไปสู่วงการครูนี้เราจะต้องทำใจให้หนักแน่น เพื่อความสำเร็จแก่ศิษย์ ครูจะต้องเป็นครูอย่างแท้จริง มีความรัก ความเสียสละแก่เด็ก มีความสงบและความสงสาร เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก เป็นปณิธานบุคคลให้เด็กและผู้ปกครอง เคารพยำเกรง ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เป็นผู้ชี้แนะทางแก้ปัญหาได้ มีจริยธรรมคุณธรรม

พระครูพิพิธประชานาถ

1. ทราบหน้าที่ของตัวเอง คือ มีหน้าที่สั่งสอนอบรมเด็ก
2. วิทยุสามัคคีในแต่ละเวลานั้น จะต้องเตรียมพร้อมเสมอ ไม่ว่าจะป็นด้านจิตใจ ด้านการพูดและการกระทำของครู เหล่าที่พร้อมแล้วหรือยัง ที่จะป็นแบบอย่างได้หรือไม่ บางทีอาจจะสอนเด็กได้ แต่ว่าการพูดของเราได้สร้างสรรค์เด็กให้มีความสนใจ มีความรู้ในวิชาได้มากน้อยเพียง เราสามารถประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองได้หรือไม่ อีกส่วนหนึ่ง ต้องพึงรู้ว่าครูนอกจากจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันในหมู่คณะครูในโรงเรียนแล้ว ความสัมพันธ์กับหมู่บ้านก็เป็นเรื่องสำคัญ

ครูต้องมีความสัมพันธ์อันดีด้วยกันระหว่างครู ตั้งใจกันทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด เพื่อให้เยาวชนได้มีคุณภาพทางด้านสติปัญญา เพราะว่าเด็กเหล่านี้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ถ้าประเทศชาติมีประชากรที่มีคุณภาพแล้ว ก็จะสร้างสรรค์แต่สิ่งที่ดี เป็นเครื่องประดับของประเทศ

ข้อคิด ถ้าหากนักศึกษาได้ออกไปเป็นครู คือ จะต้องมีความรู้ของความเป็นครูอยู่ในใจตลอดเวลา เมื่อวิทยุสามัคคีในใจแล้วก็จะเตือนเราเสมอไม่ว่าจะยืน เดิน นอน นั่ง อย่าลวงเกินวิทยุสามัคคี อย่าทำลายวิทยุสามัคคีอันนี้ ถ้าทำลายวิทยุสามัคคีอันนี้ก็ถือว่า คุณภาพของครูได้หมดไปแล้ว ปุชนิบุคคลก็หายไป สถาบันของครูก็หมดไป สมแล้วหรือที่เราเป็นมนุษย์ ได้ศึกษาเล่าเรียนแล้ว เรามาทำลายเองขอให้เราได้สำนึกเอาไว้

ครูคือผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในชีวิตของคนทั้งปวง ขอจงภูมิใจไว้ว่าถ้าหากเราได้ออกไปเป็นครูแล้ว จงคิดเสียว่า เราเพียงคนหนึ่งนั้น ก็มีหน้าที่จะทำให้ชาติของเราเจริญขึ้นหรือไม่ขึ้น ก็ขึ้นอยู่กับเราที่จะให้ความรู้กับเด็กในการศึกษาในอนาคตต่อไป

ครุฑ์เด่น

นายเสนต์ โกสุมา

อาจารย์ 2 โรงเรียนชุมชนเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

รางวัลครูสภาประเภทผู้สอนดีเด่น

ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา

2529

นายเสนต์ โกสุมา อายุ 37 ปี วุฒิ กศ.บ เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2515 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 โรงเรียนชุมชนเมืองสิงห์บุรี สอนวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาเหตุสำคัญของแรงบันดาลใจพบว่าการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ได้สังเกตเห็นอุปสรรคหลายประการเกี่ยวกับการเรียนการสอน อันได้แก่

- นักเรียนเบื่อหน่ายการเรียนคณิตศาสตร์มากไม่สนใจ และไม่ค่อยตั้งใจเรียน ยกเว้นนักเรียนที่เรียนดีเท่านั้น
- นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนดีกับนักเรียนที่เรียนอ่อน แตกต่างกันมาก
- นักเรียนมักจะลืมนบทเรียนเก่า ๆ ทั้ง ๆ ที่มีการทบทวนอยู่เสมอ
- นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาเฉพาะการเรียนในห้องเรียน

เท่านั้น

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงพยายามค้นคว้าแก้ไข จนมาถึงจุดหนึ่ง ซึ่งคิดว่าครูผู้สอนทุกคนยังไม่แน่ชัดเจน คือ การสอนซ่อมเสริมเมื่อมาถึงจุดนี้จึงหันมาพิจารณาและหารูปแบบว่าการสอนซ่อมเสริมควรมีลักษณะใด จึงจะเหมาะสมกับการเรียนคณิตศาสตร์และการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีปัญหาและอุปสรรคคล้ายคลึงกัน

นายเสนต์ โกสุมา จึงได้เริ่มค้นคว้าการสอนซ่อมเสริมครบวงจรโดยยึดแนวความคิดที่ต้องการให้นักเรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ถูกต้อง โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนซ่อมเสริมด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ทั้งเนื้อหา วิชาการ และคุณธรรม นอกจากนี้ ยังมุ่งที่จะสอนให้นักเรียนรู้จักนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และแก้ปัญหาต่าง ๆ และการสอนซ่อมเสริมครบวงจรนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทุกกลุ่มประสบการณ์จะเห็นผลเด่นชัด ในกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) เพราะช่วยให้นักเรียนเกิดการ

เรียนรู้ จากการแก้ไข ปรับปรุงสนับสนุน และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยกระบวนการกลุ่ม การปฏิบัติกิจกรรมด้วยระบบสื่อต่าง ๆ ทำให้ได้ทั้งความรู้ ความเข้าใจทักษะและคุณธรรมไปพร้อม ๆ กันซึ่งนับได้ว่า การสอนซ่อมเสริมครบวงจรนี้ เป็นนวัตกรรมที่ดีเยี่ยม และเป็นผลงานด้านความรู้ และวิชาการที่ดีเด่น สามารถเป็นแบบอย่างที่ดียิ่งต่อวงการศึกษานี้ในปัจจุบัน นอกจากนี้ นายเสงห์ โกสุม่า ยังได้ริเริ่มจัดทำโครงการกลุ่มพัฒนา โดยมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความร่วมมือในทุกด้านด้วยการสนับสนุน ส่งเสริม และแก้ไขในวิชาต่าง ๆ ทั้งที่บ้านและโรงเรียน และเนื่องจากผู้ปกครองต้องมีภาระในหารทำมาหากิน จึงต้องให้เด็กเรียนได้รู้จักพัฒนาตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยการจัดตั้งกลุ่มพัฒนา เป็นความร่วมมือกันเรียนที่มีภูมิลำเนาใกล้เคียงกัน เป็นกลุ่มเดียวกัน มีกิจกรรมที่จะสนับสนุนในการพัฒนาส่งเสริมด้านคุณธรรม ความจำเป็นพื้นฐานของสังคมไทยวิชาการและพื้นฐานอาชีพ นอกจากการจัดดำเนินการโครงการกลุ่มพัฒนาแล้ว นายเสงห์ โกสุม่า ยังใช้กิจกรรมกลุ่ม คิว.ซี. กับนักเรียนประถมศึกษาด้วย ในด้านชุมชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก โดยได้รับการคัดเลือกจากสภาตำบล ให้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการส่งเสริมการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทระดับตำบล ซึ่งทำให้หมู่บ้านในตำบลหัวไผ่ พัฒนาอย่างรวดเร็ว นอกจากความสามารถในด้านวิชาการและพัฒนาชุมชนแล้ว นายเสงห์ โกสุม่า ยังเป็นผู้มีคุณธรรมสูงยิ่ง โดยได้รับอุปการะให้เรียนที่เรียนดีแต่ยากจน จนสำเร็จการศึกษาไปแล้วหลายคนและปัจจุบันกำลังรับอุปการะเด็กอยู่อีก 6 คน ซึ่งนับได้ว่า นายเสงห์ โกสุม่า เป็นผู้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครูได้อย่างดีเยี่ยม โดยใช้ความพยายามทุกด้านทุ่มเทให้กับการศึกษาตบแต่งเกิดผลดี ต่อการศึกษาของท้องถิ่นและส่วนรวมเป็นผู้มีความพยายามและตั้งใจอย่างสูงที่จะพัฒนาการสอน เพื่อให้เด็กเรียนได้รู้จักพัฒนาตนเองโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน 3 กระบวนการคือการคิดค้นการสอนซ่อมเสริมครบวงจร การทำกิจกรรมตามโครงการกลุ่มพัฒนาและใช้กิจกรรมกลุ่ม คิว.ซี. ซึ่งผลปรากฏว่า นักเรียนสามารถตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำ หรือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์จากความสามารถดังกล่าวทำให้ นายเสงห์ โกสุม่า ได้รับการคัดเลือกจาก สบจ. สิงห์บุรี ให้เป็นครูสอนภาษาอังกฤษดีเด่นปี 2528 และ สบจ. สิงห์บุรี ได้ทำการถ่ายทำ วีดีโอเทป เพื่อเผยแพร่ด้วย และในปี 2529 ได้รับคัดเลือกให้เป็นครูดีเด่นของสำนักงาน คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ทำให้ได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และเรื่องเกี่ยวกับเทคนิคการสอน อยู่เป็นประจำเสมอมา

นายพิชัย ปรีชาภรณ์

โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

รางวัลครูสภาประเภท ผู้สอนดีเด่น

ระดับค่าตอบแทนศึกษาและประถมศึกษา

2531

นายพิชัย ปรีชาภรณ์ เกิดเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2494 อายุ 37 ปี วุฒิ
 คบ. จากวิทยาลัยครูเชียงใหม่ เริ่มปฏิบัติงานในตำแหน่งครูสอนดนตรี ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม
 2517 จนถึงปัจจุบัน เป็นผู้ควบคุม ผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการวงดุริยางค์ ของโรงเรียน
 มงฟอร์ตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2528 ได้รับทุนไปศึกษาวิชาดนตรีเพิ่มเติม ณ
 ประเทศญี่ปุ่น ในด้านการสอนดุริยางค์ และวิชาการซ่อมบำรุงรักษาเครื่องดนตรี วิชาเรียบเรียง
 เสียงประสาน ขณะกำลังศึกษาอยู่ได้รับเกียรติให้อำนวยการวง Teriband และวง Teri
 high Scholl band ซึ่งเป็นวงชนะเลิศนักเรียนของประเทศญี่ปุ่น ในจำนวนผู้เข้าร่วมแข่งขัน
 ทั้งหมด 7,000 วง ด้านความรู้ความสามารถในการสอนวิชาดนตรีนั้น นายพิชัย ปรีชาภรณ์
 จะต้องเตรียมการสอนก่อนทุกครั้งที่จะสอน โดยศึกษาให้ลึกซึ้งและเข้าใจแท้จริงว่า บทเพลงที่จะ
 สอนนั้นมีลีลาอย่างไรจะเน้นเสียงของเครื่องดนตรีชิ้นใดให้เด่น หรือชิ้นใดเพียงแต่เล่นคลอ จัด
 เตรียมความพร้อมของร่างกายของเด็กที่จะฝึกการเล่นเครื่องดนตรีตั้งแต่เริ่มแรก โดยสอด
 แทรกและประยุกต์วิชาพลศึกษาเข้าไปในวิชาดนตรี เช่นให้ทำโยคะสามารถควบคุมลมหายใจได้
 และทำให้ร่างกายแข็งแรง มีความอดทน จะเริ่มตั้งแต่รับเด็กเข้ามามาครั้งแรก จะฝึกตาม
 ขั้วตอน ขั้วตอนแรก คือ การควบคุมลม เป่าโล่ม ที่มีอยู่ในร่างกายออกให้หมด กลืนหายใจ 4
 จังหวะ สูดอากาศเข้าให้เต็มที่ หายใจหนึ่งกับที่ อัดอากาศลงไปเก็บไว้ในท้อง เมื่อเก็บลม
 ได้เต็มที่แล้ว เปิดช่องระหว่างริมฝีปากและฟันเล็กน้อย เป่าลมออกแต่มีไซ้จะปล่อยลมออกมา
 ที่เดียวเหมือนกับเวลาเป่าลูกโป่ง ใช้กล้ามเนื้อท้องบังคับให้ลมออกมาโดยให้ได้กำลังต้น
 สม่่าเสมอให้ครบ 8 จังหวะ ด้วย ความเร็ว = เอ็ม เอ็ม 60 และจะต้องให้ลมเหลืออยู่ในท้อง
 40 % และต้องระวังไม่ให้ปล่อยลมออกมาจนหมด โดยเป่ากระดากด้วยแรงลมต้นสม่่าเสมอ เมื่อ
 ฝึกตามขั้วตอนดังกล่าวแล้ว ก่อนที่จะให้เด็กเรียนได้เล่นเครื่องจริงนั้น นักเรียนจะซ้อมการเป่า
 กับปากเป่าของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด ซ้อมการฝึกตีเขียงไม้ก่อนที่จะตีกลองจริง เป็นการ
 ถนอมบำรุงรักษาเครื่องดนตรีด้วย ปฏิบัติตามจนเกิดความชำนาญดังกล่าวแล้วจึงจะให้รับเครื่อง
 ดนตรีจริงไปเล่นซึ่งจะสอนตามความสามารถ ความเหมาะสมของนักเรียน โดยจัดแบ่งนักเรียน

เป็นกลุ่ม คือกลุ่มขั้นต้น กลุ่มชั้นกลาง กลุ่มขั้นสูง ตั้งหัวหน้า Part ของเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นการศึกษาเด็กให้ช่วยครูสอนด้วย และจะทำให้เด็กได้พัฒนาได้เร็วจนเด็กมักเรียนบางคนได้นำวิชาดนตรีไปประกอบอาชีพได้

นอกจากมีความสามารถสอนด้านการสอนดนตรีอย่างดีเยี่ยมแล้วนั้น นายพิชัย ปรีชาภรณ์ ยังมีความรู้ในเรื่องการซ่อมเครื่องดนตรีให้คงสภาพเดิมได้ด้วยความชำนาญ ซึ่งศึกษามาจากประเทศญี่ปุ่น และเรียบเรียงเสียงประสานเพลงออกแบบด้านการจัดสำนักงานตกแต่งห้องดนตรี และเก็บเครื่องดนตรีให้มีระเบียบ เป็นผู้สอนที่มีความเสียสละโดยสอนอย่างไม่มีวันหยุดสอนให้เด็กเรียนเป็นคนดีมีวินัยและระเบียบข้อตรงต่อตนเอง เพราะการฝึกดนตรีจะต้องมีความอดทนเป็นอย่างยิ่ง และจะอบรมนักเรียนทุกครั้งก่อนและหลังการซ้อมดนตรีทุกวัน นอกจากงานสอนที่โรงเรียนแล้ว ยังได้ไปแนะนำวิธีการเล่นเครื่องดนตรีและการปรับปรุงดุริยางค์ให้โรงเรียนอื่น ๆ และนำวงดุริยางค์ไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เสมอ เช่น กิจกรรมในงานทอดพระเกียรติสถาบันกษัตริย์ รัชเสด็จ และเคยแสดงดนตรีต่อหน้าพระพักตร์ จัดแสดงดนตรีต่อชุมชนในโอกาสต่าง ๆ กัน

นายพิชัย ปรีชาภรณ์ มีความมุ่งมั่นและความเสียสละต่องานในหน้าที่ อุทิศตนเพื่องานโดยไม่มีวันหยุดถึงจะสามารถเป็นที่ประจักษ์ได้ คือ สามารถทำให้อุทิศของโรงเรียนมงฟอร์ตได้รับรางวัลมากมาย คือ ปี พ.ศ. 2525 ชนะเลิศดุริยางค์นักเรียนของจังหวัดเชียงใหม่ และรองชนะเลิศดุริยางค์นักเรียนแห่งประเทศไทย ปี 2526 - 2528 ชนะเลิศดุริยางค์นักเรียนแห่งประเทศไทย ได้รับพระราชทานถ้วยรางวัล และได้รับทุนไปศึกษาด้านการสอนดนตรีดุริยางค์นักเรียน ณ ประเทศญี่ปุ่น ปี 2528 ชนะเลิศดุริยางค์นักเรียนระดับโลก ณ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ปี 2530 ชนะเลิศดุริยางค์นักเรียนถ้วยพระราชทานแห่งประเทศไทย นำนักเรียนไปอบรมดนตรีเพิ่มเติมและแสดงดนตรีที่ประเทศญี่ปุ่นในปีเดียวกันนี้ ได้เป็นตัวแทนเข้าร่วมประชุมสัมมนาดุริยางค์นักเรียนโลกที่ประเทศญี่ปุ่น ปี 2531 เป็นกรรมการจัดประชุมสัมมนาดุริยางค์โลกที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมสัมมนา เช่น ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย อเมริกา เกาหลี ฟิลิปปินส์ เป็นต้น

จากผลงานต่าง ๆ จนเป็นที่ประจักษ์มาแล้วข้างต้นนี้ จึงนับได้ว่า นายพิชัย ปรีชาภรณ์ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ จนเป็นแบบอย่างที่ดีได้ สมควรที่จะได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้ได้รับรางวัลครูสุภาในฐานะผู้สอนดีเด่น ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ประจำปี 2531

นานากรรมณะเกี่ยวกับวิชาชีพรู
จากผู้ทรงคุณวุฒิในวงการศึกษ

" . . . ทุกวันเห็นการปฏิบัติงานของครูบางหมู่ ทำให้รู้สึกกันโดยทั่วไปว่า ครูไม่ต้องห่วงประโยชน์ที่ควรจะห่วง หันไปห่วงยศ ห่วงตำแหน่ง ห่วงสิทธิและค่อนข้างร้ายคือห่วงรายได้ ความห่วงสิ่งเหล่านี้ ถ้าปล่อยไว้จะค่อย ๆ เข้ามาทำลายความเป็นครูทีละน้อยละน้อย . . . "

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน

" . . . คนที่จะมีความก้าวหน้าในอาชีพนั้น ต้องมีความรู้ในอาชีพนั้นและมีใจมุ่งมั่นจริง ๆ ใครก็ตามถ้าอยู่ในอาชีพครู 20 - 30 ปี นั้นจะสบาย เพราะมีความก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ และมีฐานะ มีคนให้ความเคารพมากยิ่งขึ้น . . . "

ศาสตราจารย์ดร. ก่อ สวัสดิ์พานิชย์

อันว่าห่วงใดใดในสงสาร
แต่ถึงห่วงถึงรักสักเพียงใด

จะเปรียบปานห่วงลูกหามีไม่
ก็วางใจให้อยู่กับครูเอง

ม.ล. ปิ่น มาลากุล

" . . . ศรัทธาที่มีต่อวิชาชีพรู ไม่ว่าจะมองจากกลุ่มไหน ถ้าเมื่อไหร่ตอนเหล่านั้นเห็นและยอมรับบริการที่ครูให้แก่สังคม แก่กลุ่มเป้าหมายที่รับบริการจากเรา เป็นบริการที่มีความหมาย มีความสำคัญ เป็นบริการที่สังคมจะขาดเสียมิได้ และครูทำได้ดีตามความคาดหวังของสังคม เมื่อนั้นศรัทธาที่มีต่อวิชาชีพรู ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มของสมาชิกเอง หรือกลุ่มภายนอก จะไม่วิกฤต แต่ถ้าเมื่อไรคนที่อยู่ในวิชาชีพรูเอง บอกว่าบริการที่ครูให้สังคมคนอื่น เขาก็ทำได้ ใคร ๆ ก็ทำได้ ไม่มีใครให้ความสำคัญต่อวิชาชีพรู เมื่อนั้นสถานการณ์ของวิชาชีพรูก็ย้ายไปช่วย เพราะฉะนั้นความศรัทธาในวิชาชีพรูขึ้นอยู่กับคุณภาพของสมาชิกของวิชาชีพรู เป็นสำคัญ . . . "

ศาสตราจารย์ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน

"การเป็นครูนั้น เป็นงานหนัก เป็นงานที่ต้องเสียสละเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นงานที่ทำเพื่อให้ มิใช่เป็นงานที่ทำเพื่อจะเอา ผู้ใดสมัครเป็นครูก็แสดงว่าเป็นคนมีจิตใจสูง มีความเสียสละชีวิตเพื่อผู้อื่นโดยแท้ ฉะนั้นอุดมการณ์ของครู อยู่ที่การเสียสละเพื่อศิษย์ สิ่งที่คุณได้รับตอบแทน คือความเป็นปราชญ์นียบบุคคลของชาวโลก ความเป็นปราชญ์นียบบุคคล เป็นความปรารถนาที่มีอยู่ในหัวใจของคุณ นับเป็นงานของคุณ เป็นเองโดยธรรมชาติ ไม่มีใครตั้งให้ ไม่มีใครปลดออกไม่ได้"

พระราชโองการ

"อาชีพครู เคยจัดไว้เป็นอาชีพของปราชญ์นียบบุคคล ผู้มีบุญคุณแก่โลก ผู้นำประโยชน์ให้แก่โลกมากมายมหาศาล แล้วก็ได้รับประโยชน์ตอบแทนเพียงเลี้ยงชีวิตอยู่ได้ หักกลบปลงล้างกันแล้ว ท่านเป็นเจ้าของอาชีพอย่างนี้ เรียกว่าอาชีพปราชญ์นียบบุคคล ไม่เหมือนกับอาชีพธรรมดา ครั้นมาบัดนี้อาชีพครู ได้ลดลงมาเป็นอาชีพธรรมดาไปแล้ว เป็นส่วนมาก . . ."

พุทธทาสภิกขุ

". . . ครูเป็นภาระงานที่เด็กต้องมานั่งจ้อง ครูจึงต้องมีอุปนิสัยดี สำหรับเด็กได้เอาอย่างไปแต่ที่ดี เด็กคนใดที่เราสอนไม่ได้ตั้งใจ ก็ควรคิดว่าเป็นความผิดของเรา ครูต้องไม่เบียดบังเวลาของศิษย์ เราจักเป็นครูต้องไม่กลัวเหนื่อย . . ."

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

". . . ครูเป็นมัดตุ๊กตักทางวิญญาณของมนุษย์ ครูไม่เพียงแต่สอนหนังสือเท่านั้น แต่ครูยังมีการะอั้นยิ่ง โอบอุ้มที่จะต้องช่วยให้มนุษย์มีความรู้ และดำเนินชีวิตให้ถูกต้องมากกว่าที่เป็นอยู่ . . ."

ศาสตราจารย์คุณหญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา

". . . ในความคิดลึก ๆ ของชาวบ้าน เขาอาจจะมีความคาดหวังในตัวครู แต่เขาจะมองครูในแง่ที่ครูจะต้องเป็นคนสะอาดมาก ครูจะทำผิดอะไรไม่ได้เลย เช่น กินเหล้าเมายา เพราะครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีต่อเด็ก . . ."

วัลลภ ตั้งคณานุกรม

". . . วิชาชีพในโลกนี้ที่เก่าแก่ที่สุด มี 2 วิชาชีพ เท่านั้น คือ 1. ครู 2. ทหาร . . . ถ้าเปิดดู Dictionary ถึงคำว่า Profession ในภาษาอังกฤษ เขาบอกว่า The old profession is the Teaching and the Army แล้วเราก็ไม่โบราณเลย ที่ได้จัดสถานภาพของครู และทหารเท่ากัน คงจำได้ว่าถ้าเราเป็นครู ไม่ต้องเป็นทหาร . . ."

ศาสตราจารย์ดร.ประจักษ์สุข อาชวอำรุง

". . . ดูเหมือนว่าสิ่งสำคัญก่อนอื่น คือการคิดอย่างรอบคอบว่าครูที่ดีเป็นอย่างไร แล้วจึงมั่นใจว่า ครูที่เราเลือกคือผู้ที่วางใจได้ คือผู้ที่เราสามารถติดตามได้ แม้ว่าหนทางจะยากเกินกว่าที่ เราจะคาด การติดตามคำสอนของครูไม่ได้หมายความว่า เราจะเชื่อไปเสียทั้งหมด อย่างคนตาบอด . . . เราต้องระวังอย่าให้ถูกจำกัดโดยความมืดลวงเห็นว่า ครูควรเป็นเช่นไร เพราะลักษณะภายนอกมักจะมีความหมายต่อเรามมาก . . . ครูจะต้องเป็นผู้มีความสมดุลงัย เพื่อที่จะสามารถมอบความสมดุลงัยนั้นแก่ศิษย์ได้"

ดารัตถ์ ทูลกู

". . . ครูควรได้รับการยกย่องให้เป็นบุคคลชั้นนำของสังคม ปัจจุบันนี้คนมองเห็นอาชีพครูเป็นอาชีพสุดท้าย เป็นทางเลือกสุดท้ายเสียแล้ว เราจะต้องหันกลับมาทำให้ครูเป็นอาชีพอันดับหนึ่ง เพราะเป็นคนที่สอนคนในอาชีพอื่นทุกอาชีพเป็นครู เขาแต่กลับมาอยู่ในสภาพที่ด้อยเมื่อปล่อยให้ละเลยกัน แม้แต่ในเรื่องที่รู้กันอยู่อย่างเต็มอกเต็มที แล้วสังคมนี้มันจะก้าวหน้าไปได้อย่างไร"

พระราชวรภณี (ประยูรภี ปยุตโต)

" . . . ทุกวันนี้เมื่อพูดถึงเรื่องการศึกษา เรามักไม่พูดถึงความสำคัญของ "ครู" คล้ายกับว่า "ครู" มีบทบาทและความสำคัญเพียงเท่ากับอุปกรณ์การเรียนการสอน อย่างหนึ่งเท่านั้นเอง เพราะเรามองข้ามความสำคัญของ "ครู" คุณภาพของการศึกษาเล่าเรียนของเราทุกระดับ จึงเสื่อมถอยลงอย่างน่าวิตก . . ."

ดร. เกษม ศิริสัมพันธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอภิปรายเรื่อง "แนวทางไปสู่ครูดีเด่น"

ผู้ดำเนินการอภิปราย	นายสุทิศ กิ่งมณี ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
ผู้ร่วมอภิปราย	นางปิ่นธนา ปุยะติ โรงเรียน บ้านโชนาสาม อ.ประสาท นายสมหวัง ยิ่งตั้ง โรงเรียนบ้านสวาท อ.บัวเชด นางมานศรี ชูฉีกาภรณ์ โรงเรียนบ้านบัวโคก อ.ท่าตูม

ผู้ดำเนินการอภิปราย

ในการเข้าสู่ครูดีเด่นไม่ใช่สิ่งง่าย ๆ อย่างเช่น ครูในระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์มีเป็นหมื่นกว่าคน ได้ครูดีเด่นปีละประมาณ 7 - 8 คน

การคัดเลือกครูดีเด่นของสพช. มีครูดีเด่นหลายกลุ่มประสบการณ์ เช่น ครูดีเด่นระดับโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น กลุ่มโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนดีเด่น โครงการสับสุมการเรียนการสอนดีเด่น เช่น โครงการอาหารกลางวัน โครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ประชาธิปไตยในโรงเรียน วินัยแห่งชาติ ห้องสมุดดีเด่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับครูโดยตรงนั้นมี

1. ครูภาษาไทยดีเด่น 1 คน
2. ครูคณิตศาสตร์ดีเด่น 1 คน
3. ครูกลุ่มประสบการณ์ดีเด่น 1 คน
4. ครูกลุ่มสสน.ดีเด่น 3 คน
5. ครูกลุ่มกพอ.ดีเด่น 1 คน
6. ครูสอนเด็กเล็ก 1 คน (ครูสอนอนุบาลและเด็กเล็กจากชนบท)

การเข้าสู่ครูดีเด่นเริ่มจาก

1. กลุ่ม ร.ร. คัดเลือก โดยแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือก เสนอเข้าสพอ.
2. คณะกรรมการอำเภอพิจารณา แล้วเสนอเข้าจังหวัด

3. ประเมินระดับจังหวัด โดยศึกษานิเทศก์สพจ. เป็นกรรมการและ ผอ.ปจ. เป็นประธานกรรมการ

4. สพจ. ส่งรางวัลมาให้ เป็นประกาศนียบัตรรับรองความสามารถ

คุณสมบัติของผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นครูดีเด่น

1. มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. มีผลงานในด้านการสอนดี

ครูดีเด่นทั้ง 3 ท่านจะเล่าถึงประสบการณ์ในการทำงานจนกระทั่งได้รับคัดเลือกเป็น

ครูดีเด่น

อาจารย์ปัทมา ปุยะติ ครูดีเด่นคณิตศาสตร์

การเข้าสู่ตำแหน่งครูดีเด่นของ อ.ปัทมานี้มีสาเหตุมาจาก

1. การสอนมีปัญหา คือ เด็กเรียนไม่เข้าใจ

2. หาวิธีการแก้ไขปัญหา ตั้งแต่

- ค้นหาสาเหตุของปัญหาคือ เป็นเพราะอะไร

- พบปัญหา เกิดจาก

1. วิธีการสอน

2. ใช้สื่อไม่มากเท่าที่ควร

3. บรรยากาศในชั้นเรียนเครียดเกินไป

- แก้ปัญหาโดย

1. ผลิตสื่อ สิ่งที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นสิ่งพิมพ์ เช่น แบบทดสอบจุดประสงค์

ก่อนและหลังเรียน แบบทดสอบรายสัปดาห์ นอกจากนั้นก็มีการวางแผนภูมิ รูปภาพ ของจริง
สื่ออื่น ๆ เช่น เกมฝึกทักษะต่าง ๆ แบบฝึกทักษะคิดเลขเร็ว แบบวิเคราะห์โจทย์ปัญหา บัตร
คำพวง หนังสือ

2. การเตรียมตัวครูก่อนสอน ได้แก่ การเตรียมสิ่งที่จะใช้สอยให้พร้อม

การเตรียมการสอน สำหรับการเตรียมการสอนทำตามลำดับขั้นดังนี้

1. ชี้นำ - นำสื่อ แผนภูมิ รูปภาพ มาให้นักเรียน

2. ทดสอบก่อนเรียน โดยการให้แรงเสริมแก่เด็ก

3. ขึ้นสอน สอนโดยใช้สื่อประกอบ สันทนาซึกถาม อภิปราย ในขณะที่สอนจะสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก ถ้าเด็กเข้าใจจะให้ออกมาแสดงวิธีทำให้ดู โดยสุ่มตัวอย่าประมาณ 5 - 10 คน
4. ให้ทำแบบทดสอบอีกครั้งหนึ่ง

3. ผลของการแก้ปัญหาใช้ได้ผลดี มีเพียงเด็กบางส่วนที่เรียนอ่อน ก็ใช้วิธีการสอนซ่อมเสริมให้ เช่น ใช้แบบฝึกทักษะ บัตรคำพวง ให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนซ่อมเสริมอาจสอนเป็นรายบุคคลหรือสอนเป็นกลุ่ม หากผ่านก็จะผ่านไป จะพยายามให้เด็กออกมาสรุปบทเรียนที่ได้เรียนไปจากนั้นครูก็สรุปเพิ่มเติม แล้วให้กลับบ้านไปทำประมาณ 10 ข้อ

4. การจัดกิจกรรมให้เด็ก การจัดกิจกรรมเน้นที่ตัวเด็ก ให้เด็กได้มีบทบาทในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ครูเป็นเพียงผู้ช่วยเท่านั้น

อาจารย์มานศรี ฤทธิภรณ์ ครูดีเด่นภาษาไทย

พื้นฐานของการเข้าสู่ตำแหน่งครูดีเด่น มีพื้นฐานมาจาก

1. ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ที่อยู่เบื้องบน จะต้องสนับสนุน (ผู้บริหาร)
2. เพื่อนร่วมงาน ต้องให้การช่วยเหลือกัน
3. สถานที่ทำงาน หรือห้องเรียน จะต้องจัดบรรยากาศให้เหมาะเรียน
4. นักเรียน ให้เด็กได้ช่วยทำงาน
5. ผู้ปกครอง

หลักการเป็นครูดีเด่น ใช้หลัก 3 ก.

1. เก่งงาน จะต้องเก่งกับงานในหน้าที่ทุก ๆ อย่าง รวมทั้งงานที่ผู้บริหารมอบหมายให้
2. เก่งคน จะต้องมีความซื่อสัตย์ เสียสละ
3. เก่งความคิด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แก่ การจัดทำสื่อต่าง ๆ และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ จริงใจ จริงจัง และทำจริง

อาจารย์สมหวัง ชิงตั้ง ครูดีเด่น สบช.

อาชีพครู เป็นอาชีพบริการสังคมยิ่งกว่าการมุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากสังคม
ลักษณะของครูที่ดีที่สังคมให้การยอมรับ

1. มีความรอบรู้ดีในเรื่องของความรู้ต่าง ๆ ที่จะให้สอนเด็ก
2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
3. รอบรู้ดีในด้านกาปรับปรุงการเรียนการสอน
4. มีบุคลิกภาพดี

บทบาทของครูมีต่อสังคมในด้านอื่น ๆ มีอยู่มากมาย

การเข้าสู่ตำแหน่งครูดีเด่น โดยการพัฒนาตนเอง

1. หาวิธีแก้ไขปัญหา ค้นหาสาเหตุของปัญหา
2. ปรับปรุงการเรียนการสอน
3. พัฒนาบทบาทของตนเองต่อสังคม
4. ด้านอื่น ๆ เช่น วิชาการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน ความสัมพันธ์กับชุมชนและ

อาคารสถานที่ ธุรการ

แหล่งข้อมูลในการพัฒนาตนเอง

1. บุคลากรในโรงเรียน
2. บุคลากรนอกโรงเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบาทและหน้าที่ของครูยุคใหม่

ทองสุข รวยสูงเนิน

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดสุรินทร์

ก่อนที่จะรู้จักบทบาทและหน้าที่นั้น เราจะมารู้จักคำว่า ครูเสียก่อน

ครูคือใคร

การที่มนุษย์จะแสดงผลกิจกรรมอะไรหรือแสดงบทบาทหน้าที่ใด ๆ ก็ตามขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่น, ค่านิยม,ทัศนคติที่มีต่อสิ่งนั้น ถ้าคนเรามีความเชื่ออย่างไร กับตำแหน่งที่เรากำหนดความเชื่อนั้นจะเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ให้เราทำไปตามความเชื่อของเรา ถ้าเราเชื่อว่าครูเป็นอย่างนั้น เราก็จะต้องแสดงบทบาทหน้าที่ตามความเชื่อนั้น ๆ

ครูคือ

1. - ผู้ให้	6. ผู้ยกระดับวิญญานมนุษย์
2. ผู้สร้างคน	7. ผู้นำทางวิญญาน
3. กระจกเงา	8. ปุชนิยมบุคคล
4. ผู้นำความคิด	9. แม่พิมพ์
5. ผู้สร้างความรู้	10. ผู้มีหน้าที่ในการสอน

มีคณูตว่า ถ้าเราเชื่อและลองมาจัดอันดับความสำคัญความเชื่อเกี่ยวกับตัวครูหรือตัวเราเอง เราให้ความสำคัญในความเชื่อเรื่องใดเป็นสำคัญ ถ้าเราเชื่อในเรื่องใดเป็นอันดับแรกเราก็จะแสดงบทบาทอันนั้นออกมา

ครูกับครูวิชาชีพต่างกันอย่างไร

เราจะให้ความสำคัญกับคำว่าครูวิชาชีพนั้นเป็นอย่างมาก
อย่างไรที่เรียกว่าครูวิชาชีพ

วิชาชีพใด ๆ ก็ตามถ้าขั้นเชื่อว่าเป็นวิชาชีพ จะต้องมีการบวนาการพัฒนาวิชาชีพ วิชาชีพนี้จะต้องใช้ความรู้ขั้น ๆ เพื่อการดำรงชีพ ลองเปรียบเทียบวิชาชีพหมอซึ่งมีหน้าที่รักษาคนไข้กับวิชาชีพครูดูว่าครูได้ใช้ความรู้ในวิชาชีพเพื่อการดำรงชีพหรือเปล่า สมัยปัจจุบันนี้ยอมรับเลยว่าเปล่าเลยที่เรียนไปในวิทยาลัยครูทั้งหมดนั้น ไม่ได้ใช้เลย แต่ใช้สำนักเพียงเล็กน้อยใน วิชาชีพมาจัดการเรียนการสอน ประกอบอาชีพให้กับเด็ก แต่หมอต้อต้องใช้ความรู้ในวิชาชีพทุกเวลาทุกหน้าที่

ทุกครั้งที่ เขากำหนดหน้าที่ของความ เป็นใหม่

สรุปแล้วครูวิชาชีพอ่าได้ยาก

ครูคือ ผู้อยู่ในแวดวงการศึกษา ครูที่ให้การศึกษาคู่คน เรียกว่าครูทั้งนั้น
การศึกษามีหน้าที่อย่างไร (หน้าที่ของการจัดการศึกษา)

ก่อนอื่นเราจะมารู้จักว่าการศึกษาคืออะไร

1. การศึกษาคือ กระบวนการแสวงหาความรู้
2. การศึกษาคือ ชีวิต

การศึกษา คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้น

การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม

การศึกษา คือ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม

การศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ครูกับการศึกษาเป็นของคู่กัน ครูจะต้องทำหน้าที่ดังกล่าวที่ได้กล่าวมา

ครูยุคใหม่กับครูยุคเก่าแตกต่างกันอย่างไร

ครูสมัยเก่า มีบทบาทในการพัฒนาแต่กรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็ด้านความรู้ ด้านทักษะ

ด้านเจตคติ

ผลที่ได้ คือ นักเรียนจะมีความเรียบร้อย มีวัฒนธรรมและศีลธรรมอันดี รู้จักขาน

ธรรมนิยมประเพณี ข้ำสังคมได้ถูกต้อง

แต่ผลผลิตของครูยุคใหม่ คือ ไม่ได้เน้นเรื่องทักษะ เน้นความรู้เป็นอันดับหนึ่ง

บทบาทของครูยุคใหม่ จะต้องสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ครูยุคใหม่นี้มีลักษณะ 3 ประการต่อไปนี้

1. กุมิรู้
2. กุมิธรรม
3. กุมิคน

บทบาทหน้าที่ของครูยุคใหม่ ที่สำคัญที่สุดคือ

1. เป็นผู้นำทางวิญญาณให้ได้ เพราะวิญญาณของมนุษย์ขณะนี้กำลังแย้ พุทธศาสนิกค
ท่านจึงบอกว่า จะสอนมนุษย์ในเรื่องความรู้ในโลกนี้ สอนไม่จบไม่สิ้น แต่ถ้าจะสอนมนุษย์ให้
เป็นผู้มีธรรมะในตัวเอง เป็นเรื่องจำเป็นอันดับหนึ่งของครูยุคใหม่จะต้องทำให้ได้

2. ครูยุคใหม่จะต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ผสมผสานวัฒนธรรมเก่าเข้ากับ วัฒนธรรมใหม่เพื่อถ่ายทอดไปสู่เด็ก เพราะว่าเดี๋ยวนี้การศึกษาในระบบเน้นการศึกษานอกระบบ อย่างสิ้นเชิง การศึกษานอกระบบเข้ามาทำลายทุกอย่างเกือบทั้งสิ้น การศึกษานอกระบบจะมีบทบาทมากกว่าในระบบเพราะว่า

การศึกษาในระบบ	การศึกษานอกระบบ
1. เป็นไปตามหลักสูตรกำหนด	1. เป็นไปตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม
2. วิธีการแยก	2. วิธีการเชื่อม มีการโฆษณา
3. คำตอบที่ได้จากการศึกษาในระบบไม่แน่นอน ไม่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน	3. คำตอบที่ได้เป็นการแก้ปัญหาตัวเองกันสมัย

เพราะฉะนั้นครูยุคใหม่จะต้องมองประเด็นต่อไปคือนอกจากจะแก้ปัญหาทางด้านความประพฤติ ปฏิบัติ ทางสังคมแล้วจะต้องแก้ปัญหาว่า จัดหลักสูตรอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับสภาพความต้องการ ความสนใจหรือสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม

วิธีการของวิชาชีพ

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน
2. วิเคราะห์หาสาเหตุ
3. หาทางเลือก
4. ดำเนินการแก้ปัญหา
5. ตรวจสอบและการดำเนินงาน
6. สรุป

สรุป บทบาทของครูยุคใหม่

1. เรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล ว่าเด็กอ่อนเรื่องอะไร มีปัญหาอะไร ครูทุกคนจะต้องฝึกทำ Ease ของเด็กทุกคน ว่าคนไหนมีปัญหอะไร จะได้ศึกษาเป็นกรณีพิเศษ
2. จะต้องมีจิตวิทยาการเรียนการสอน ใช้จิตวิทยาในการเรียนการสอน รู้จักหลักในการเสริมแรง ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ครูประเมินศึกษาที่ต้องการขณะนี้คือ ต้องรู้จักใช้หลัก

การเสริมแรง ครูสมัยก่อนอาจจะไม่ต้องใช้เพราะสภาพครอบครัวดี แต่ยุคนี้จะต้องใช้เพราะสภาพของสังคมครอบครัวเปลี่ยนไป

3. บทบาทของครูยุคใหม่จะต้องเป็นนักนวัตกรรมทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ นวัตกรรมทางการศึกษา

4. จะต้องสร้างเด็กทั้งตัว ต้องแก้ปัญหาเด็กตั้งแต่ระดับร่างกายไปจนถึงระดับจิตใจ

5. ครูจะต้องเป็นแม่พิมพ์ของเด็ก สร้างพฤติกรรมตัวแบบที่ถูกต้องให้กับเด็ก สร้างพฤติกรรมตัวแบบที่ชัดเจน เพื่อไม่ให้เด็กสับสนในพฤติกรรมนั้น

6. บทบาทในเรื่องวิชาความรู้ ที่เป็นภูมิรู้ ครูยุคใหม่ ควรจะ

6.1 รู้วิชาครู ที่เกี่ยวกับจิตวิทยาการสอน และวิธีการสอนต่าง ๆ

6.2 รู้ในเรื่องเศรษฐกิจสังคม คือรู้เรื่องเศรษฐกิจ

6.3 รู้ในนวัตกรรมเทคโนโลยี

7. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงชุมชน (Change Agent) โรงเรียนประถมศึกษามิโรงเรียนอยู่ในโครงการเรียกว่า โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (ป.ศ.ข.ช) ซึ่งโครงการนี้มีวัตถุประสงค์อยู่ 8 ประการ ประการสำคัญคือ โรงเรียนประถมศึกษาต้องเป็นศูนย์กลางการพัฒนาวิชาชีพ

การที่จะเป็นผู้นำเปลี่ยนแปลงทางชุมชนได้นั้น นอกจากจะมีความรู้ในวิชาชีพหลักแล้ว เราจะต้องมีความรู้ในวิชาชีพรองอย่างน้อย 1 - 2 อย่าง

ครูจะต้องทำหน้าที่ เป็นผู้นำเปลี่ยนแปลงทางชุมชนในด้านศิลปวัฒนธรรม ในแง่ของการที่จะนำให้สังคม พยายามผสมผสานวัฒนธรรมใหม่กับวัฒนธรรมเก่าที่มีอยู่ในหมู่บ้านให้ได้ คือ จะต้องใช้ความคิดเหล่านี้ให้เด่นในสังคมที่อยู่ในชนบทผสมผสานวัฒนธรรมที่อยู่ภายนอก ซึ่งหลังไหลเข้ามาก่อนที่จะนำมาใช้

โรงเรียนประถมศึกษาในฐานะที่เป็นแหล่งวิชาชีพ แหล่งพัฒนาศิลปทางด้านวัฒนธรรม โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องกลายเป็นแหล่งศูนย์ข่าวความรู้ ซึ่ง Change Agent ที่ต้องการในขณะนี้คือ ต้องการผู้ที่มีความรู้ในเชิงเศรษฐกิจและวัฒนธรรม

ดังนั้นครูยุคใหม่ จะต้องทำ 2 ส่วน ด้วยกันคือ

1. รักษาบรรทัดฐานเดิมเอาไว้ให้ได้

2. สืบค้น จัดหาสิ่งใหม่ ๆ มาผสมผสานกับบรรทัดฐานเดิม เพื่อให้เกิดการพัฒนา

เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สรุปเนื้อหาสาระสำคัญของศรยุคใหม่ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การศึกษา
สภาพปัญหาปัจจุบัน ทำการวิเคราะห์หาต้นตอของปัญหา

ข้อคิด

ถ้าหากจะเข้าเป็นครู เมื่อสอนแล้วจะต้องทราบว่าเด็กอ่อนวิชาอะไร ถ้าอ่อน
ภาษาไทยต้องรู้ว่าเด็กอ่อนเรื่องอะไร อ่อนการอ่านหรืออ่อนการเขียน ถ้าเด็กอ่อนการอ่าน
อ่อนเรื่องอะไร อ่อนการเขียนอ่อนเรื่องอะไร อ่อนการออกเสียง ต้องรู้ว่าเสียงพยัญชนะ
สระอะไร ถ้าตอบได้จึงถือว่าเป็นครูวิชาซึ่งอย่างแท้จริง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอภิปราย เรื่อง "แนวทางการเข้าสู่วิชาชีพครู"

ผู้ดำเนินการอภิปราย	นายสมชาย มิตรมูลพิทักษ์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
ผู้ร่วมอภิปราย	นายนิรันดร์ สุขสวัสดิ์ โรงเรียนบ้านโพนทอง อ.ถามเข็ง นายบรรณต มีมาก โรงเรียนบ้านตาพราน อ.สังขะ นางสาวอารี พรหนองแขม เจ้าหน้าที่กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
ผู้ดำเนินการอภิปราย	เสนอให้อาจารย์อารีพูดถึงหลักสูตรการสอบแข่งขัน และ รายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
อาจารย์อารี	ได้บรรยายประกอบเอกสารคือ

หลักสูตรการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู
(ส่งพร้อมหนังสือสำนักงาน ก.ค.ที่ ศธ 1504/ว.9 ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2529)

ก. ภาควิชาความรู้ความสามารถทั่วไป

ให้ทดสอบความรู้ความสามารถทั่วไป ดังนี้ ด้วยวิธีสอบข้อเขียน โดยคำนึงถึงระดับ
ความรู้ความสามารถที่ต้องการของตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐาน กำหนดตำแหน่งในแต่ละ
ระดับ

1. วิชาความรู้ความสามารถทั่วไป (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)

1.1 ความสามารถด้านตัวเลข ให้ทดสอบโดยการวัดความสามารถในการคิด
เลข สรุปเหตุผลเกี่ยวกับตัวเลขและข้อมูลต่าง ๆ

1.2 ความสามารถด้านภาษา ให้ทดสอบโดยการวัดความสามารถในการอ่าน
จับใจความ สรุปความจากบทความต่าง ๆ และหาความสัมพันธ์ของคำ ข้อความหรือรูปภาพ

1.3 ความสามารถด้านเหตุผล ให้ทดสอบโดยการวัดความสามารถในการคิด
สรุปหาเหตุผลและอุปมาอุปไมย

2. วิชาภาษาไทย (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)

2.1 คำศัพท์ ให้ทดสอบเกี่ยวกับ

2.1.1 การสะกดคำ

2.1.2 การอ่านคำ

2.1.3 ความหมายของคำหรือกลุ่มคำ

2.1.4 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ

2.2 การเขียน ให้ทดสอบเกี่ยวกับ

2.2.1 การเรียงข้อความ

2.2.2 การแต่งประโยค

2.2.3 การย่อความ

2.2.4 การเขียนอธิบายความหมายของคำ

2.3 ความเข้าใจภาษา ให้ทดสอบเกี่ยวกับการอ่านจับใจความหรือการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราว บทความ หรือข้อความที่กำหนดให้แล้วตอบคำถามแต่ละบทความหรือข้อความนั้น รวมทั้งสรุปความ การตีความ และการขยายความด้วย

ท. ภาคความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง

ให้ทดสอบความรู้ความสามารถที่จะใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่โดยเฉพาะ ตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง โดยวิธีสอบข้อเขียนหรือให้ทดสอบการปฏิบัติงานหรือวิธีอื่นวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีก็ได้ ตามความเหมาะสมดังต่อไปนี้

1. วิชาเฉพาะวุฒิหรือวิชาเอก (คะแนนเต็ม 150 คะแนน)

ให้ทดสอบความรู้ในเนื้อหาวิชาและวิธีสอนที่ใช้เฉพาะสำหรับตำแหน่ง โดยวิธีสอบข้อเขียนหรือสอบภาคปฏิบัติ หรือสอบทั้งข้อเขียนและภาคปฏิบัติ

2. วิชาการศึกษาหรือวิชาชีพครูและการปฏิบัติราชการ (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)

2.1 ให้ทดสอบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีสอนวิชาชีพรู้หรือทดสอบความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษา (คะแนนเต็ม 50 คะแนน) ได้แก่ จิตวิทยา หลักการสอน การวัดและประเมินผล การสร้างและการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยวิธีสอบข้อเขียนหรือภาคปฏิบัติหรือสอบทั้งข้อเขียนและภาคปฏิบัติ

2.2 ให้ทดสอบความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติราชการ
(คะแนนเต็ม 50 คะแนน)

- 2.2.1 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 และกฎ ก.ค.
- 2.2.2 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมเฉพาะส่วนที่ว่าด้วยวินัย การรักษาวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์
- 2.2.3 พระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2488 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมรวมทั้งระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526
- 2.2.4 กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515)
- 2.2.5 กฎสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ 71 (พ.ศ. 2523) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2478 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งกายของข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ
- 2.2.6 ระเบียบว่าด้วยการควบคุมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา (ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 กฎกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2515 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2518) รวมทั้งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการลงโทษนักเรียน นักศึกษา พ.ศ. 2515 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2522
- 2.2.7 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลาของข้าราชการในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2521 รวมทั้งเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์การลาบ่อยครั้ง และการมาทำงานสายของกระทรวงศึกษาธิการ
- 2.2.8 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดเวลาทำงาน และวันหยุดราชการของสถานศึกษา พ.ศ. 2520 และ พ.ศ. 2526

- 2.2.9 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียน และ
นักศึกษาไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. 2529
- 2.2.10 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปฏิบัติของผู้เข้าสอบ
และผู้กำกับการสอบ พ.ศ. 2506
- 2.2.11 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกรรมนั้น ๆ โดยตรง ซึ่ง
อ.ก.ค. กรม กำหนดและให้ผู้ดำเนินการสอบแข่งขันระบุไว้ใน
ประกาศรับสมัครสอบแข่งขันด้วย

ค. ภาคความเหมาะสมกับตำแหน่ง (คะแนนเต็ม 50 คะแนน)

ให้ประเมินผู้เข้าสอบเพื่อพิจารณาความเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่จากประวัติส่วนตัว
ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน และสัมภาษณ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ได้แก่
ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ และความรู้ในเรื่องการรักษาความปลอดภัย
แห่งชาติ ความสามารถ ประสบการณ์ ท่วงท่าวาจา อุปนิสัย เจตคติ และบุคลิกภาพ เป็นต้น ให้
มีกรรมการผู้ประเมินความเหมาะสมไม่น้อยกว่า 3 คน โดยใช้ระบบคะแนนเฉลี่ยและใช้แบบ
ประเมินที่ ก.ค. กำหนด

เกณฑ์การตัดสิน จะเป็นดังนี้

1. แต่ละภาคได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 50 %
2. คะแนนรวมทุกภาคไม่ต่ำกว่า 60 %

จะเอาคนที่สอบผ่านเกณฑ์ขั้นบัญชีไว้ โดยเรียงลำดับจากผู้ที่มีคะแนนมากที่สุดลดลงมา

ตามลำดับ

ปัญหาการสรรหาบุคคลเข้ารับราชการครู ก.ค.

1. การทุจริตในการสอบ ได้แก่
  - การแก้ไขกระดาษคำตอบ
  - การแก้ไขคะแนน
  - ข้อสอบรั่ว
2. การไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์ ตามระเบียบที่สพช. และกค. กำหนด เช่น
  - การรับผู้ที่มีคุณสมบัติไม่ครบ
  - ผู้สมัครมีคุณสมบัติไม่ตรงตามกำหนด

3. บัตรประจำตัวหาย
4. แต่งกายไม่สุภาพ
5. การกรอกรหัสผิดพลาด ระบายข้อสอบผิดพลาด

สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาส่วนหนึ่งมาจาก

1. เจ้าหน้าที่มีประสบการณ์น้อย
  - กค. เปลี่ยนแปลงระเบียบกฎเกณฑ์บ่อย ๆ
  - ใช้ Computer ในการตรวจ
  - มีผู้สมัครสอบมากเกินไป

ผู้ดำเนินการอภิปราย ได้เชิญผู้ร่วมอภิปรายอีก 2 ท่าน คืออาจารย์นิรันดร และอาจารย์บรรพต เล่าถึงประสบการณ์ในการมาสมัครสอบบรรจุครู จากนั้นได้สรุปให้ความรู้ เกี่ยวกับการกำหนดการสอบแข่งขันประจำปี พ.ศ. 2533 คือ

ติดประกาศรับสมัคร	7	มีนาคม
รับสมัคร	19 - 30	มีนาคม
ประกาศผู้มีสิทธิ์สอบ	13	มีนาคม
สอบข้อเขียน	21 - 22	เมษายน
สอบสัมภาษณ์	23	เมษายน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดเกี่ยวกับครู

ดร. สมศักดิ์ ทองงอก

อธิการวิทยาลัยครูสุรินทร์

การเข้าสู่วิชาชีพครูควรเข้าสู่โดยการเลือก มิใช่เข้ามาโดยเหตุบังเอิญ เพราะการเข้ามาโดยความพอใจจะเป็นแนวทางและจุดเริ่มต้นที่ถูกต้องในการพัฒนาวิชาชีพให้ดี แต่ถ้าเข้ามาด้วยเหตุผลอื่นก็สามารถที่จะพัฒนาวิชาชีพนี้ ให้มีประสิทธิภาพได้เช่นกัน ขอให้มีความตั้งใจจริงทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ในบทบาทของตน

เลขาธิการคุรุสภาได้กล่าวถึงบทบาทของคุรุสภาต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ไว้ดังนี้

1. การรับบุคคลเข้าเป็นครูนั้นจะต้องรับบุคคลที่จระดับปริญญาตรี
2. รับผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นครู ผ่านการ เรียนการฝึกเกี่ยวกับการที่จะเป็นครู ผ่านวิทยาลัยครู คณะศึกษาศาสตร์ คุรุศาสตร์ หรือผ่านสถาบันฝึกหัดครูอื่น ๆ

3. ต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานจรรยาบรรณของครู

ซึ่งตามหลักการทั้ง 3 ข้อนี้ บรรดาอธิการทั้งหลายก็ให้เห็นด้วย

ในการจะเป็นครูที่ดีได้จะต้องมีความกระฉับกระเฉงตลอดเวลา และต้องมีการพัฒนาวิชาชีพของตนอยู่เสมอ ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานในการเป็นครูที่ดีนั้นจะต้องมีสิ่งต่อไปนี้

1. รอบรู้ รู้เกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

- หลักสูตร
- เนื้อหาวิชาที่สอน
- การวัดผลประเมินผล
- วิธีการสอน
- เหตุการณ์บ้านเมือง

2. สอนดี มีวิธีการถ่ายทอดที่ดี

3. หาความรู้ให้ตนเองอยู่เสมอ

นอกจากนี้ครูควรเป็นผู้ที่มีการจัดระเบียบตนเอง โดยจัด กาย วาจา ใจ คือ มีการควบคุมให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอจะก่อให้เกิดความสุขในชีวิต มีการนำเอาความรู้ ข้อคิดต่าง ๆ มาวิเคราะห์ แล้วนำไปประยุกต์ใช้ก็จะสามารถนำมาทำให้เกิดคุณค่าได้

ประวัติผู้เขียน

นางสาวบุหงา วัฒนะ เกิดวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2492 ณ อำเภอผักไห่ จังหวัด
ร้อยเอ็ด ได้รับความศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ที่โรงเรียน
โกวิทวิทยา และโรงเรียนผักไห่ "สุทธาประมุข" ตามลำดับ หลังจากจบการศึกษาใน
มัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์แล้ว ได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี
คมี ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในปี พ.ศ. 2512 สอบบรรจุเข้ารับราชการที่กรมการฝึกหัดครู ได้ดำรงตำแหน่ง
เรี วิทยาลัยครูนครสวรรค์ ในปีถัดมา ได้ขอลาศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาการ
ษา ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาโท ได้กลับไปปฏิบัติ
ไ้เดิม ในปี พ.ศ. 2525 ได้ย้ายมาช่วยราชการ ณ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
ปี พ.ศ. 2528 ได้ขอลาศึกษาต่อระดับปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน ณ
ณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ในการทำงาน เคยดำรงตำแหน่ง หัวหน้าแผนกฝึกสอน หัวหน้าแผนก
เรศึกษา และหัวหน้าคณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูนครสวรรค์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ
ครูปริทัศน์ ของกรมการฝึกหัดครู ประสบผลสำเร็จในการทำโครงการศึกษาเพื่อชุมชน
โดยผลงานได้รับการเผยแพร่ทางสื่อมวลชน ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์
ทุนไปฝึกอบรมหลักสูตรผู้นำชนบท ณ สถาบัน saemual leaders' training
ite ประเทศเกาหลี

ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 7 วิทยาลัยครูนครสวรรค์ ช่วย
วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย